

TA DOKUMENT JE **IZBOR ODZIVOV JAVNOSTI**, KI NASLAVLJAJO VARUHA PRAVIC GLEDALCEV IN POSLUŠALCEV IN JE NAMENJEN ZA OBVEŠČANJE UREDNIKOV OZIROMA UREDNIŠTEV RTV SLOVENIJA TER SEZNANJANJE OBČINSTVA Z OBRAVNAVO NJIHOVIH ODZIVOV. VSEBINE ALI DELOV VSEBIN NI DOVOLJENO UPORABLJATI V NOBENEM DRUGEM KONTEKSTU.

MESEČNO POROČILO O ODZIVIH OBČINSTVA

MAREC 2023

Povzetek odzivov in odgovorov z izbranimi poudarki, mnenja in priporočila, statistika

Objava na spletnem naslovu www.rtvlo.si/varuh: 14. 6. 2023

Končna redakcija: 14. 6. 2023

Pripravile: Marica Uršič Zupan, Katja Karlin Musulin in Mirjana Bijelić

Po nekaj mesecih običajnega števila odzivov občinstva je marec spet prinesel rekord – kar 787 odzivov. To je tretje največje število odzivov od nastanka instituta Varuha. Razlog za visoko številko je kar 535 odzivov na oddajo Utrip, ki jo je 4. marca pripravil Igor Pirkovič. Med odzivi je bilo pet kritik, ostalo so bile pohvale in podpora avtorju. 36 gledalk in gledalcev pa se je odzvalo s pohvalami oddaji Utrip in več drugim informativnim oddajam in novinarjem TV Slovenija. Odzivi na Utrip so tudi zelo povečali delež pohval, ki sicer dosegajo le nekaj odstotkov vseh odzivov.

Med kritikami so marca po številu prevladovali odzivi na dva prenosa shoda upokojencev (devet odzivov), na odločitev vodstva TV Slovenija, da ne prenaša prireditve Bob leta (sedem odzivov), na oddajo Tarča o usodi reform (šest odzivov) in na več oddaj Arena.

Po teži pa je marca izstopala pritožba Aktiva novinarjev Informativnega programa TV Slovenija na poročanje Valentina Areha iz Ukrajine. Varuhinja je o štirih oddajah opravila podrobno presojo in ugotovila več kršitev Poklicnih meril in načel novinarske etike v programih RTV Slovenija.

Podrobno presojo je opravila tudi o prispevku Nataše Štefe na Valu 202, nad katerim sta se pritožila Igor Pirkovič in Rajko Gerič.

Med ostalimi odzivi velja izpostaviti dve poglobljeni pohvali oddaji Ah, ta leta! na TV Slovenija, pripombi na prekinjanje zaključne špice filma tedna in zamujanje TV-oddaj ter tri odzive zaradi uporabe hrvaškega jezika (s slovenskimi podnapisi) v TV-prodaji. V poročilu objavljamo tudi poglobljene odgovore lektorjev o rabi izrazov enakost in enakopravnost spolov, pridevniški obliki ženskih priimkov, motečem tikanju gostov, napačni rabi izraza »dvojno vodstvo« in izgovorjavi poljskih priimkov.

Kazalo vsebine

TELEVIZIJA SLOVENIJA.....	5
I. INFORMATIVNI PROGRAM.....	5
Pritožba Aktiva novinarjev IP TV SLO glede poročanja Valentina Areha iz Ukrajine.....	5
Utrip, 4. 3: Rekordnih 535 odzivov.....	15
Utrip, 4. 3. in druge informativne oddaje	17
Poročanje Marka Milenkovića v Dnevniku, 28. 2. in 7. 3.....	18
Arena	20
6. 3.: Izbor gostij.....	21
20. 3.: Manj časa enemu gostu	21
27. 3.: Vodenje oddaje in izjave gostov.....	23
Protesti gledalcev zaradi prenosov shodov upokojencev, 1. 3. in 31. 3.	24
Pohvale	25
Vodenju in voditeljici Dnevnika, 10. 3.	25
Areni in Odmevom	25
Areni	25
Oddaji Intervju, 5. 3.	26
Voditelju in oddaji Intervju, 12. 3.....	26
Kritike.....	26
Oddaji Dnevnik, 10. 3.....	26
Oddaji Arena	26
Voditeljici in oddaji Tarča, 30. 3.	27
Mnenja.....	28
Utrip, 11. 3.	28
»Valentina Plaskan je odlična voditeljica«	28
O objektivnih in kredibilnih informacijah	28
O informativnih oddajah	28
II. KULTURNI IN UMETNIŠKI PROGRAM	29
O primernosti oddaje GG	29
Pohvali oddaji Ah, ta leta! in njenim ustvarjalcem	30
Pohvala oddaji Pričevalci z Walterjem Wolfom, 14. 3.....	33
Pobudi za boljši čas predvajanja oddaj Pričevalci, Spomini in Osmi dan	33
III. ŠPORTNI PROGRAM	34
Opazke športnih komentatorjev	34
IV. SPLOŠNO.....	35
Zakaj predčasno prekinjanje zaključne špice filma tedna	35
»Oddaje TV Slovenija redno zamujajo«	36

Pohvale TV-oddajam	36
RADIO SLOVENIJA	37
I. RADIO PRVI	37
Napačno poimenovanje Letališča Jožeta Pučnika Ljubljana	37
Studio ob 17.00, 9. 3. – očitek o pogojevanju gostov	39
Mnenje o oddaji Radio GA - GA	40
II. VAL 202.....	40
Pritožbi na prispevek novinarki Nataše Štefe, 21. 3.	40
Igor Pirkovič: Zahteva za opravičilo Vala 202	40
Rajko Gerič: Prijava kršitev kodeksa novinarske etike.....	44
Mnenje o komentiranju na Valu 202	48
MMC.....	49
I. NOVINARSKÉ VSEBINE	49
Odzivi na komentiranje ženskih skokov na TV Slovenija	49
Podpisovanje člankov na rtslo.si	49
II. UPORABNIŠKE VSEBINE.....	50
Umik komentarja uporabnika brez pojasnila	50
Komentarji na rtslo.si so namenjena najširši javnosti	51
III. STORITVE	52
Okrnjene pravice do dostopa vsebin RTV Slovenija iz tujine.....	52
»Zakaj na RTV 365 ni slavnostne akademije ob obletnici smrti Karla Destovnika – Kajuha?«.....	52
Telekomov komunikator NEO in dostop do podnapisov za gluhe in naglušne	53
REGIONALNI RTV-CENTER MARIBOR	54
I. TV MARIBOR	54
Zakaj ni bilo prenosa prireditve Bob leta, 1. 4.?.....	54
PROGRAMI ZA NARODNI SKUPNOSTI	56
I. RADIO CAPODISTRIA	56
Radio Capodistria: o agencijskih novicah in cerkvenih vsebinah.....	56
RTV SLOVENIJA	58
I. JEZIKOVNA KULTURA	58
Enakost ali enakopravnost spolov?	58
Ima raba pridevniške oblike ženskega priimka lastniški pridih?	60
Osvojiti prvo in drugo mesto ne pomeni »dvojnega vodstva«	62
Moteče tikanje in naslavljanje gostov	63
Tudi gledalke in gledalci včasih nimajo prav	65
II. OGLAŠEVANJE.....	66
Imen blagovnih znamk lektorji ne smejo spreminjati	66
Namesto oglasov višji RTV-prispevek.....	66

Oglas za sekljalnik v hrvaškem jeziku	68
Mnenje o motečih oglasih med prenosi zimskih športov.....	69
III. TEHNIČNE ZADEVE	70
Preveč ali premalo zvoka s prizorišča športnih prenosov.....	70
Tehnična napaka pri napovedi Arene v Dnevniku, 27. 2.	70
IV. DOSTOPNOST IN PRILAGOJENI PROGRAM.....	71
Kam so izginili podnapisi v oddaji Tarča: (Ne)prava Planica, 2. 3	71
Zakaj zamik podnapisov pri dokumentarcu Putinova vojna na domačih tleh?	71
Podnapisi so pogosto neredni ali pa jih ni.....	72
V. RTV-PRISPEVEK	73
VI. SPLOŠNO	74
Pohvale novinarjem in RTV-vsebinam.....	74
Mnenje in predlog za daljši oddaji Svetovalni servis in Tarča.....	74
STATISTIKA	75

TELEVIZIJA SLOVENIJA

I. INFORMATIVNI PROGRAM

Pritožba Aktiva novinarjev IP TV SLO glede poročanja Valentina Areha iz Ukrajine

27. marca je Aktiv novinarjev Informativnega programa TV Slovenija na varuhinjo naslovil pritožbo zaradi manipulativnega poročanja Valentina Areha iz Ukrajine v informativnih oddajah TV SLO. V nadaljevanju povzemamo pritožbo.

»Spoštovana varuhinja, v imenu Aktiva novinarjev Informativnega programa TV Slovenija vlagamo prijavo kršitev poročanja »posebnega poročevalca TV Slovenija iz Ukrajine« Valentina Areha v informativnih oddajah TVS med 18. in 22. marcem 2023.

V poročanju prepoznavamo naslednje kršitve:

- 1. kršitev 4. člena Zakona o Radioteleviziji Slovenija (ZRTVS-1)(zagotavljanje verodostojnih in nepristranskih informativnih oddaj);*
- 2. kršitev 5. člena Zakona o Radioteleviziji Slovenija (ZRTVS-1)(novinarke in novinarji, urednice in uredniki RTV Slovenija in drugi, ki so neposredno udeleženi pri ustvarjanju ali pripravljanju RTV programov, morajo pri svojem delu še posebej spoštovati načelo resničnosti, nepristranskosti in celovitosti informacij);*
- 3. kršitev poklicnega merila 1.1 in 1.5 Pravilnika o poklicnih standardih (Poklicna merila in načela novinarske etike v programih RTV Slovenija/natančnost in odgovornost);*
- 4. kršitev poklicnih meril 9.4, 9.6, 9.8, 9.10.1 in 9.10.2 Pravilnika o poklicnih standardih (Poklicna merila in načela novinarske etike v programih RTV Slovenija/montaža prispevkov, uporaba gradiva iz dokumentacije, oblikovanje slikovnih sporočil, označitev arhivskega gradiva in zloraba arhivskega gradiva).*

Kršitve se navezujejo na prispevke Valentina Areha v naslednjih oddajah:

- 18. marca 2023 v TV Dnevniku;*
- 19. marca 2023 v TV Dnevniku;*
- 20. marca 2023 v Odmevih;*
- 22. marca 2023 v TV Dnevniku.*

Obrazložitev:

Valentin Areh je - očitno z vednostjo v. d. urednikov v Informativnem programu TV Slovenija in njihovih pooblaščenec - v svojem poročanju iz Ukrajine zavajajoče uporabljal arhivsko gradivo iz Dokumentacije TV Slovenija (material tujih pogodbenih partnerjev) ter v kombinaciji kratkih slikovnih raportov, ki jih je prek telefona oziroma interneta pošiljal iz Ukrajine, ustvarjal vtis, da o prikazanih dogodkih poroča sam.

Dejstvo je, da to niso bili posnetki TV Slovenija ter da tudi časovno in krajevno niso ustrezali navedbam avtorja.

Valentin Areh je večino omenjenih prispevkov pripravil (oziroma dal pripraviti) na RTV Slovenija že pred odhodom v Ukrajino. Odgovorni uredniki oziroma njihovi pooblaščenici so bili o tem obveščeni. Odzivi odgovornih in opozorila kolektiva o nesprejemljivosti tovrstne prakse so bili

sprva sprenevedavi, odzvali so se šele po šestih dneh takega poročanja, pri čemer so del odgovornosti prenesli na dnevne urednike in urednice informativnih oddaj, ki so sami opozarjali avtorja in nadrejene o neverodostojnosti takšnega poročanja.

Iz navedenega sledi, da je šlo pri tem za vnaprej pripravljeno, dogovorjeno in zavestno manipulacijo gledalk in gledalcev naših osrednjih informativnih oddaj, s katerimi je poročevalec želel ustvariti vtis aktivnosti, angažiranosti in verodostojnosti ob opravljanju odgovorne in nevarne poročevalske vloge v vojni v Ukrajini, ki je že več kot eno leto glavna svetovna novinarska tema. Doseženo je prav nasprotno: zavajajoče metode mečejo slabo luč na celotno poročanje RTV Slovenija o dogajanju v Ukrajini ter tako postavljajo pod vprašaj verodostojnost naše institucije kot zanesljivega vira informacij.

Od varuhinje pravic RTV Slovenija zahtevamo, da primer temeljito razišče in predstavi svoje ugotovitve.

V pomoč je lahko naša analiza, ki smo jo opravili za omenjeni prispevek v oddaji Odmevi 20. marca.

Prispevek je bil sestavljen iz kratkega raporta Valentina Areha, v katerem se - tako trdi - javlja iz kraja Poltava v osrednji Ukrajini. Posnetek se je na strežniku TV Slovenija znašel dva dni prej (18.03.2023), posnet je bil v sončnem vremenu, poročevalec pa je na kratko opisal, da je s približevanjem vzhodni fronti (pri Bahmutu) vse več prizorov uničenja in posledic ruskih napadov. V nadaljevanju pa je sledila reportaža z besedilom avtorja, ki opisuje konkretno zgodbo družine, ki je med ruskim obstreljevanjem izgubila družinske člane in imetje. Posnetki so bili zimski in v očitnem neskladju z napovednim raportom. Sosledje prispevka je bilo sicer takšno, da je pri gledalki ali gledalcu puščalo vtis, da gre za zgodbo s kraja, od koder se je javil poročevalec, in da je avtor poročevalec.

Po pregledu arhivskega materiala se je izkazalo, da je bila "reportaža" iz Ukrajine, ki je sledila raportu iz Poltave, dejansko arhivska, in sicer jo je APTN (Associated Press Television News), komercialni ponudnik video-novic, katerega naročnik je tudi RTV Slovenija, objavil 12. decembra 2022 (APTN 4408299 WAR KHERSON SHELLING AFTERMATH). Posnet je bil na drugem koncu Ukrajine, v Hersonu, na jugu. Skratka - na povsem drugem kraju Ukrajine ob drugem času. Vnaprej je bila zmontirana v Ljubljani, najbrž 15.03.2023, pod imenom INF 2203203 POLTAVA, kar kaže, da je avtor načrtoval njeno objavo prav na dan. Vir APTN je bil prikrit, je pa avtor seveda moral vedeti, da ne gre niti za Poltavo niti za aktualni prispevek.

Ob podobnih primerih v nekaterih mnenjskih oddajah so se avtorji in avtorice doslej sklicevali na to, da so nizali dejstva. Sosledje dejstev brez obrazloženega konteksta in jasne opredelitve okoliščin, v katerih so bili pridobljeni, pa pomeni manipulacijo in zavajanje. Kakor je zavajanje tudi domnevna prisotnost poročevalca na krajih poročanja, še zlasti, če naj bi bil smisel njegovega poročanja v aktualnem dogajanju v Ukrajini ter verodostojni oceni razvoja dogodkov v zadnjih mesecih. Kako se lahko razvoj dogodkov verodostojno ocenjuje še pred odhodom na nevarno in zahtevno misijo poročanja?

Če bi bilo omenjeno arhivsko gradivo uporabljeno smiselno, profesionalno in etično (z navedbami kraja in časa dogajanja), bi bil prispevek v tej obliki zagotovo nesmiseln oziroma bi gledalkam in gledalcem razgalil manipulativnost. Skrivanje dejanskih virov in zamegljevanje

konteksta je bil očitni namen. Tudi drugi prispevki avtorja v navedenem času so bili namreč pripravljeni na enak ali podoben način.

Glede na to, da smo uporabljene oziroma zlorabljene arhivske posnetke v skladu s pravili sproti že objavljali v naših rednih informativnih oddajah, gre tudi za norčevanje iz zvestejših in pozornejših gledalk in gledalcev. Očitno pa je, da je avtor z vednostjo nadrejenih skušal zavajati predvsem druge.

Zaradi navedenega zahtevamo takojšnjo in dosledno preiskavo dogajanja ter odgovornosti za takšne manipulativne prakse, ki so hud udarec za zadnje ostanke verodostojnosti našega poročanja.

Izvršni odbor novinarjev Aktiva IP TVS«

Odziv Valentina Areha

Kljub nekaterim dvomom glede pristnosti tožnika obstaja utemeljen sum, da so člani izvršnega odbora Aktiva res spisali prijavo zoper mene, na kar kaže sosledje napadov na moje poročanje o ruskih grozodejstvih v Ukrajini. Spomnim naj, da ruske oblasti poizkušajo diskreditirati vse tuje novinarje, ki poročajo iz Ukrajine ter jih obtožujejo manipulativnega in lažnega poročanja iz Ukrajine. Naj navedem sosledje:

1. Po objavi moje dokumentarne oddaje aprila 2023 z naslovom: »Putinova apokalipsa v Ukrajini«, so se pojavile kritike, da sem navajal lažne informacije glede zločinov ruske vojske, da branim fašistični režim v Kijevu, ki skupaj z ZDA in EU vodi imperialistično vojno proti Rusiji. Javne kritike poročanja slovenskih medijev o vojni v Ukrajini najdemo tudi med vidnimi člani Aktiva.
2. Po tem, ko je POP TV poslal v Ukrajino posebnega dopisnika Jureta Tepino, ki je pripravil nekaj odličnih reportaž, sta vodstvi TV Slovenija in Informativnega programa novinarje zunanjepolitične redakcije večkrat prosili, da bi kdo od njih šel poročat iz Ukrajine. Nihče od njih se pozivu ni odzval. Zdi se, da ne želijo poročati o vojni v Ukrajini.
3. Vodstvo televizije me je zaprosilo, naj se odpravim v Ukrajino. Prošnjo sem sprejel. Na sestanku redakcije zunanjepolitične redakcije Informativnega programa TV Slovenija so nekateri člani izvršilnega odbora Aktiva zato odkrito izrazili negotovanje. Ko so izvedeli, da v Ukrajino odhaja tudi novinarka Tjaša Platovšek (ki si je zagotovila ekskluziven intervju z ukrajinsko evrovizijsko zmagovalno glasbeno skupino in posebno dovoljenje za obisk Černobila), ji je članica izvršnega odbora Aktiva namenila nizkotno, seksistično opazko. Takšen odnos do sodelavcev se mi zdi skrajno neprimeren. Zdi se, da niso nasprotovali zgolj mojemu odhodu v Ukrajino, ampak odhodu katerega koli novinarja naše televizije.
4. Že ob objavi mojega prvega prispevka za Dnevnik (o vojni v Ukrajini) mi je urednica Dnevnika, sicer vidna članica Aktiva, cenzurirala prispevek. Prispevek je govoril o žrtvah ruskih raketnih napadov na Ukrajino. Urednica me je pozvala, naj napišem napoved in predam prispevek. To sem storil. Brez moje vednosti in brez mojega privoljenja je, v nasprotju z vsemi pravilniki, normativi in standardi javne televizije izbrisala napoved in močno skrajšala prispevek ter ga povsem spremenila. Tako skrajšan prispevek je vseboval zgolj tri moje stavke in kot tak ni bil primeren za objavo. Kljub temu je bil objavljen in ob tem je urednica mene navedla za avtorja takšnega prispevka. Urednica kot vidna članica Aktiva je s tem brez moje vednosti grobo

posegla v mojo novinarsko avtonomijo, kršila pravila in standarde javne televizije. Na moje vprašanje, kaj je bil vzrok njeni odločitvi, je priznala, da prispevek res ni najbolje izpadel, da pa se je za to odločila, ker sem govoril o mestu Lviv in ne Lvov, kot je ona zahtevala. Naj spomnim, da sem tudi v drugih oddajah tako kot Karmen W. Švegl omenjal ime Lviv. Gre za ukrajinsko ime mesta in to obliko uporabljajo tudi druge javne televizije, kot so ORF, ZDF ali BBC. Vse so nekoč, pred osamosvojitvijo Ukrajine, uporabljale rusko ime Lvov. Vztrajanje urednice, da se uporablja zgolj ruska imena ukrajinskih mest, v nasprotnem pa se me cenzurira, je nesprejemljivo. Urednica je s svojim posegom krnila pravico javnosti do obveščeniosti. Novinarski Aktiv te poteze svoje članice ni označil kot neprimerne, zato sem se o tem dogodku odločil obvestiti nadrejene.

5. Že naslednji dan je sledil odgovor nekaterih članov izvršnega odbora Aktiva. Obtožili so me manipulativnega poročanja in zahtevali, da se mojih prispevkov ne objavlja več, ker naj bi z njimi zavajal slovensko javnost. Zaradi pritiskov sindikata uredniki niso objavili moje reportaže, ki sem jo z bojišča poslal v Ljubljano. Zato sem moral ob vrnitvi iz Ukrajine sam sestaviti reportaže, ki so bile nato v začetku aprila objavljene.

6. Ob tem opozarjam, da je Aktiv navedene laži o moji domnevni manipulaciji javno objavil na svojem spletnem portalu pod naslovom »*Arehovi lažnivi standardi in pretvorbe iz Ukrajine*«. <https://tukajsmo.info/2023/03/21/arehovi-laznivi-standardi-in-potvorbe-iz-ukrajine/> Ni se mogoče znebiti vtisa, da gre za novinarje, ki so prorussko usmerjeni in zavračajo idejo, da bi kdorkoli poročal o tragični vojni v Ukrajini. Tudi v Moskvi si želijo, da bi se čim manj poročalo o Ukrajini. Zanimivo je, da je od vseh slovenskih medijev ravno prorusski spletni portal Insajder <https://insajder.com/slovenija/vodstvo-rtv-slo-priznalo-da-je-valentin-areh-laznivo-porocal-iz-ukrajine-opravicil> objavil pismo Aktiva, ki je podobno prijavi, ki ste jo prejeli kot varuhinja. V njem lažno brez vsakega dokaza trdijo, da sem več dni zapored v osrednjih informativnih oddajah v svojih prispevkih objavljal »zavajajoče in izmišljene informacije« in celo laž, da je vodstvo to priznalo. Omenjeni portal širi rusko propagando.

Zaradi vseh teh laži se bom posvetoval z odvetnikom in se odločil o morebitni tožbi.

Obrazložitev očitkov iz navedene prijave Aktiva

Odločno zavračam lažne obtožbe in manipulacije izvršnega odbora Aktiva TV Slovenija. Zato predlagam, da njihove očitke zavrnete kot neutemeljene.

Navedbe in trditve so neresnične, s ciljem, da se diskreditira novinarja, ki o trpljenju Ukrajincev poroča iz Ukrajine. Njihova glavna obtožba je, da sem »ustvarjal vtis, da o prikazanih dogodkih poročam sam«. Takšna obtožba je povsem neresna, saj Aktiv trdi, da je obstajala možnost, da bi gledalci moje prispevke LAHKO razumeli kot avtorske reportaže. Ne sklicujejo se na to, da so gledalci moje prispevke razumeli kot zavajanje gledalcev ali kot reportaže (to tudi niso mogli), ampak poudarjajo, da bi se to lahko zgodilo.

Ni res, da sem prispevke, objavljene od 19. do 22. marca, predstavljal kot svoje reportaže, ker to niso bile. Bili so prispevki o stanju v Ukrajini, ki sem jih naredil pred odhodom, v dogovoru z nadrejenimi uredniki. Namen teh prispevkov je bil, da objavimo nekaj prispevkov o stanju v Ukrajini, dokler ne prispem na vzhodno fronto v Ukrajini, od koder bom lahko začel pošiljati sliko za reportaže. Zaradi silovitih protestov vodilnih predstavnikov Aktiva si uredniki niso upali

objavljati niti tistih ekskluzivnih posnetkov, ki sem jih pošiljal s fronte, s čimer so grobo posegli v novinarsko in uredniško avtonomijo ter kršili pravico javnosti do obveščeniosti. Tako sem prve ekskluzivne posnetke in reportaže lahko objavil šele od 2. aprila 2023, potem ko sem se vrnil iz Ukrajine. Te reportaže so bile jasno označene in predstavljene kot ekskluzivni posnetki s terena in lastne reportaže.

Izvršni odbor Aktiva mi očita kršitve v prispevkih: 18. marca 2023 v Dnevniku; 19. marca 2023 v Dnevniku; 20. marca 2023 v Odmevih in 22. marca 2023 v TV Dnevniku. Dovolite, da za vsak prispevek navedem dejstva, ki so povsem nasprotna neresničnim trditvam Aktiva.

Dnevnik, 18. 3. 2023

18. marca 2023 je bil v oddaji Dnevnik objavljen moj prispevek o poveljniku protizračne obrambe, ki je zaradi poškodb v bolnišnici. Voditelj je pred prispevkom prebral napoved, v kateri pa ni niti z besedo omenil ali namigoval, da gre za ekskluzivne posnetke ali za mojo reportažo. Sledil je klasičen prispevek, sestavljen iz agencijskega materiala Associated Press. V prispevku nisem nikjer niti z besedo omenil, da gre za mojo reportažo, za moje posnetke, niti nikjer nisem navajal, da sem obiskal bolnišnico in se pogovarjal z očetom ranjenca, ki nastopa kot sogovornik, kot to trdijo v Aktivu. V prispevku so me podpisali z napisom: novinar Valentin Areh, torej tako kot podpisujejo vse novinarje, ki v Ljubljani pripravljajo agencijske prispevke o dogodkih v tujini. Trditev Aktiva za spletni portal Insajder, da sem v prispevku objavil »zavajajoče in izmišljene informacije«, je prav tako v celoti lažna. 34-letni ranjenec Vitalij Šumej je bil resnično ranjen zaradi ruskega napada, njegovo okrevanje je resnično težavno, ima resnično močno poškodovane možgane in prav tako drži trditev, da več tisoč ranjenih ukrajinskih vojakov čaka dolga in naporna rehabilitacija, večina od njih pa bo zaznamovana za vse življenje.

Dnevnik, 19. 3. 2022

19. marca 2023 je bil v oddaji Dnevnik objavljen moj prispevek z izjavami Vitalija Klička, župana Kijeva o ruskih napadih na ukrajinsko energetska infrastrukturo. Voditelj je pred prispevkom prebral napoved, v kateri ni niti z besedo omenil ali namigoval, da gre za ekskluzivni intervju ali za mojo reportažo. Sledil je klasičen prispevek, sestavljen iz moje izjave v Kijevu (na začetku prispevka) in nato iz agencijskega materiala Associated Press. Čeprav je bil moj raport narejen v Kijevu, so me vseeno podpisali z napisom: novinar Valentin Areh, torej tako kot podpisujejo vse novinarje, ki v Ljubljani pripravljajo agencijske prispevke o dogodkih v tujini. V celotnem prispevku nisem nikjer niti z besedo omenil, da gre za mojo reportažo, za moje posnetke, nikjer nisem navajal, da sem se pogovarjal z županom, ki nastopa kot sogovornik, kot to trdijo v Aktivu. Celo več. Ob izjavi župana je bil naveden datum nastanka izjave 18. 11. 22, kar je gledalcem jasno dalo vedeti, da gre za pogovor, ki je nastal 4 mesece prej in ne za moj intervju. V pogovoru z županom sem tudi pustil glas novinarja AP, ki očitno dokazuje, da ne gre za moj intervju. /.../

Dodam naj opombo, da so prispevki dopisnikov zelo pogosto narejeni na tak način, da vključujejo deloma lastne, deloma agencijske posnetke. Vendar takšnih prispevkov ne smemo predstavljati kot lastne reportaže, česar sam nisem storil niti v enem primeru. Kot zadnji primer naj navedem včerajšnji prispevek (3 .4. 23), ki ga je Janko Petrovec pripravil iz Rima in so ga

objavili v Dnevniku. Prispevek o cvetni nedelji v Vatikanu je bil sestavljen iz raporta Petrovca, ene izjave in posnetka, ki ga je naredil Petrovec, vse ostale izjave in posnetki so bili agencijski. Pri tem ni bilo nobene oznake, da so izjave in posnetki agencijski, ker za to ni potrebe, saj agencije ne zahtevajo tovrstnega označevanja. Toda Aktiv načrtno želi kot spornega prikazati zgolj moj prispevek, čeprav v zadnjih 20 letih nikoli v nobenem prispevku v informativnih oddajah nismo navajali agencije kot vira posnetka. Dopisniki v tujini za svoj prispevek v informativnih oddajah pogosto pošiljajo tekst prispevka, izjave in raport, manjkajočo sliko pa se pokrije z agencijsko sliko. In nikoli nismo imeli prakse, da bi tovrstno agencijsko sliko posebej označili. To zelo dobro vedo tudi člani IO Aktiva, vendar to načrtno zamolčijo, ker bi bile v nasprotnem primeru njihove obtožbe na moj račun brezpredmetne. Prav tako pogosto novinarji v prispevkih uporabljajo informacije, ki jih prepisujejo od agencij STA, Reuters ali Associated Press in praviloma nikoli ne navajajo vira informacije.

Odmevi, 20. 3. 2023

20. marca 2023 je bil v oddaji Odmevi objavljen moj prispevek, ki govori o ruskih napadih na civiliste v Ukrajini. Voditelj je pred prispevkom prebral napoved, ki je vsebovala dnevne novice, nato pa: *»V mestu Poltava je naš posebni poročevalec Valentin Areh, ki je na poti do vzhodne fronte. Poglejmo prispevek.«* Voditelj torej ni niti z besedo omenil ali namigoval, da gre za ekskluzivne posnetke ali za mojo reportažo iz Poltave. Celo več. Jasno je povedal, da gre za moj prispevek. Sledil je klasičen prispevek, sestavljen iz moje izjave, posnete na pokopališču v Poltavi (na začetku prispevka), nato sledi prispevek iz agencijskega materiala Associated Press. V prispevku ni bilo niti z besedo omenjeno, na katero mesto se nanašajo informacije, ker sem govoril, da v Ukrajini v zaledju frontnih črt najbolj trpijo civilisti, torej tudi v Hersonu na jugu Ukrajine. Herson je resnično v zaledju južne fronte in ne gre za izmišljeno informacijo. V celotnem prispevku nisem nikjer niti z besedo omenil, da gre za mojo reportažo, za moje posnetke, niti nikjer nisem navajal, da sem se pogovarjal z ljudmi, katerih izjave smo videli v prispevku, kot to trdi Aktiv.

Aktiv trdi, da je bil *»prispevek sestavljen iz kratkega raporta Valentina Areha, v katerem se - tako trdi - javlja iz kraja Poltava v osrednji Ukrajini. Posnetek se je na strežniku TV Slovenija znašel dva dni prej (18. 3. 2023).«* S tem, ko uporabijo dikcijo **»tako trdi«**, Aktiv jasno namiguje, da sploh nisem bil v Poltavi ali celo v Ukrajini. Lažno trdijo, da se je ta prispevek pojavil na strežniku 18. 3. 2022. Prispevek je bil na strežniku že od 16. 3. 2022 in sicer brez mojega manjkajočega raporta iz Poltave. Ko sem prišel v Poltavo, sem 20. 3. 2023 s pomočjo naših tehnikov sliko raporta poslal v Ljubljano, kar lahko tudi oni potrdijo, verjetno imajo to v računalnikih tudi zabeleženo.

Dnevnik, 22. 3. 2023

22. marca 2023 je bil v oddaji Dnevnik objavljen moj prispevek o razmerah na vzhodni fronti. Voditelj je pred prispevkom prebral napoved, v kateri ni niti z besedo omenjal ali namigoval, da gre za ekskluzivne posnetke ali za mojo reportažo. Sledil je klasičen prispevek, sestavljen iz moje izjave, posnete 30 kilometrov od Bahmuta (na začetku prispevka), nato sledi prispevek iz

agencijskega materiala Associated Press. Čeprav je bil moj raport narejen blizu vzhodne fronte, so me podpisali z napisom: poročča Valentin Areh, torej tako kot podpisujejo druge novinarje, ni bil omenjen niti kraj posnetka. V celotnem prispevku nisem nikjer niti z besedo omenil, da gre za mojo reportažo, za moje posnetke, niti nikjer nisem navajal, da sem se pogovarjal z ljudmi, ki nastopajo kot sogovorniki.

Zaključek

Kljub temu, da je Aktiv navajal »analizo« zgolj enega mojega prispevka, sem popisal in obrazložil vsebino vseh mojih prispevkov. Na podlagi predstavljenih dejstev odločno zavračam obtožbe in manipulacije IO Aktiva TV Slovenija in predlagam, da njihove očitke zavrnete kot neutemeljene. Priznam pa, da sem prispevke, objavljene po 2. aprilu 2023, res predstavljal kot moje reportaže in ekskluzivne posnetke. Te reportaže niso vsebovale nobenega agenjskega materiala in izrecno poudarjam, da so produkt zgolj mojega novinarskega dela na bojiščih v Ukrajini. Zato sem te prispevke jasno označil kot lastne reportaže.

Na koncu naj poudarim obžalovanje, da so tisti novinarji, ki so pripravljene tvegati svoja življenja v Ukrajini zaradi boljše obveščenosti slovenske javnosti, tarče laži, žalitev in diskreditacij posameznikov, ki sedijo na varnem v toplih pisarnah v Ljubljani in se ne zavedajo, kako težko, nevarno in naporno je delo na vojnih območjih.

Dodatni odziv Valentina Areha o označevanju arhivskih posnetkov in posnetkov tujih agencij

Pri mojih tematskih prispevkih (in ne dnevnih prispevkih), v katerih sem pojasnjeval dogajanje v Ukrajini v zadnjih mesecih, preden sem po 2. aprilu objavil tudi prve reportaže s fronte, res nisem arhivskih posnetkov označil kot arhiv. Glede doslednega označevanja arhivskega materiala, ki ga v dnevnoinformativni oddaji uporabi novinar, sem ravnal v skladu s splošno uporabljeno prakso. Opozorim naj, da v skladu z veljavnima pogodbama z agencijama Reuters in AP, RTV Slovenija ni potrebno v dnevnoinformativnih oddajah označevati, katera slika je iz katere agencije.

V dnevnoinformativnih oddajah TV Slovenija se vsak kader, ki je arhivski, ne označi. Kot dokaz bi lahko navedel na stotine prispevkov zunanjepolitične redakcije, ki so bili objavljeni v Dnevniku, Odmevih ali Poročilih. Za predstavbo naj omenim zgolj naslednje:

Dnevnik, 21. 5. 2023, Seku M. Conde: novinar je v prispevku o Ukrajini najprej uporabil posnetke pripadnikov enote Wagner, ki so nastali dan prej in jih lahko označimo kot aktualne, nato sledi avdio izjava vodje Wagnerja Prigožina, vendar je slika, ki ga kaže z vojaki, stara več tednov, nastala je aprila 2023. Arhivska slika ni označena. Sledi aktualna slika srečanja Bidena in Zelenskega ter dnevna izjava Zelenskega. Takoj zatem sledi posnetek pripadnikov enot Wagner, ki hodijo po Bahmutu. Po logiki Aktiva je novinar manipuliral s posnetki in trdil, da so to aktualni posnetki zavzetja mesta. Pa niso. Gre za zelo stare posnetke, ki so nastali že 27. februarja 2023 in smo jih dobili prek agencije Reuters. Torej je novinar posnetke, nastale 27. februarja, objavil 21.05. in nikjer ni bilo oznake, da gre za arhivske posnetke ali posnetke Reutersa. Kasneje se v njegovem prispevku pojavi tudi posnetek Putina, ki se smeji. Posnetek ni dnevni, ampak je nastal 7. decembra 2022. Dobili smo ga prek agencije Associated Press. Nikjer ni bilo oznake, da gre za arhivske posnetke ali posnetke APTN. Novinar prispevek zaključil s posnetki

drona nad Bahmutom, ki prav tako niso dnevni. Posnetke je agencija posredovala 17.5., z opozorilom, da so lahko celo starejši. Nikjer ni bilo oznake, da gre za arhivske posnetke ali posnetke Reutersa.

Prvi Dnevnik, 22. 5. 2023, Maša T. Hladen: novinarka je v prispevku o Ukrajini najprej uporabila posnetke iz Vrha G7, ki je potekal dva dni prej. V tekstu tega ni omenila, ampak je omenjala zgolj vrh G7, iz česar bi gledalci lahko sklepali, da vrh še poteka. Nikjer ni bilo oznake, da gre za arhivske posnetke ali posnetke Reutersa. Nato je sledila izjava Zelenskega, ki je trdil, da Rusija danes ni zavzela Bahmuta. To ni bila dnevna izjava. Šlo je za izjavo, ki jo je ukrajinski predsednik dal dan prej. Nikjer ni bilo oznake, da gre za arhivski posnetek ali posnetek EBU. Prav tako je stara tudi izjava Serhija Červatija, tiskovnega predstavnika ukrajinske vojske, ki sledi. In sledi eden od posnetkov Bahmuta, posnet z dronom, ki ga je ruska televizija prvič objavila že februarja 2023. Nikjer ni bilo oznake, da gre za arhivske posnetke ali posnetke RT.

Dnevnik, 13. 5. 2023, Helena Milinkovič: novinarka je imela vklop iz Istanbula, nato je napovedala izjavi dveh najvidnejših turških politikov, ki se borita za volilno zmago. Pri izjavah obeh politikov nikjer ni bilo oznake, da gre za posnetke agencij in ne za izjave, ki bi jih v Istanbulu sama posnela. Najprej je objavila izjavo Kemala Kilicdarogla. Izjavo ni posnela Milinkovičeva, niti kakšna od agencij, kot sta Reuters ali AP. Izjava je izrezana iz prispevka Sky News in je bila objavljena že 11. maja 2023. Ob izjavi ni bil naveden datum izjave, niti, kdo jo je posnel.

Prvi Dnevnik, 12. 5. 2023, Polona Fijavž: novinarka je pripravila prispevek o Turkih v Nemčiji. Prispevek je sestavila v celoti kot reportažo. Začela je z raportom, nadaljevala s posnetki Turkov v Nemčiji in njihovimi izjavami. Podpisana je bila kot Polona Fijavž iz Berlina. Aktiv bi ob tem lahko ocenil, da je Fijavževa s tem prispevkom manipulirala gledalce in lažno ustvarjala vtis, kot da je reportažo v Berlinu v celoti posnela sama. To ne drži. Posnetki od 17.43 do 17.57 in od 18.32 do 18.46 so v celoti arhivski posnetki agencije Reuters. Niti na enem posnetku ni bilo oznake, da gre za posnetke agencij in ne za material, ki bi ga novinarka posnela sama.

Dnevnik, 9. 5. 2023, Vlasta Jeseničnik: novinarka je pripravila prispevek o vojaški paradi v Moskvi. Celoten prispevek je bil sestavljen iz agencijskih posnetkov in izjav, novinarka je vanj dala zgolj svoj raport iz Moskve. Niti na enem posnetku ali ob katerikoli izjavi ni bilo oznake, da gre za posnetke agencij in ne za material, ki bi ga novinarka v Moskvi sama posnela.

Dnevnik, 9. 5. 2023, Andrej Stopar: novinar je pripravil prispevek o obisku zunanje ministric Tanje Fajon v New Yorku in poročal, da se je v ZN sestala s veleposlaniki afriških, azijskih in drugih držav. Ob tem prispevek prikazuje sliko notranjosti ZN, Varnostnega sveta ZN, predstavnike afriških držav, neimenovane politike, izjavo Tanje Fajon in raport Andreja Stoparja. Aktiv bi ob tem lahko ocenil, da je Stopar s tem prispevkom manipuliral gledalce in lažno ustvarjal vtis, kot da je reportažo v New Yorku v celoti posnel sam. Analiza posnetkov kaže, da je sam posnel zgolj izjavo Fajonove in lasten raport. Vsi ostali posnetki so bili last agencije in nikjer ni bilo navedeno, da gre za stare arhivske posnetke. Če bi upoštevali logiko Aktiva, bi Stoparju očitali potvorbo in zavajanje, saj na posnetkih agencij niso bili politiki, s katerimi se je pogovarjala naša zunanja ministrica, niti ni šlo za nove posnetke. Nekateri posnetki OZN so bili celo iz leta 2019. V resnici je Stopar objavil posnetke politikov sestanka Varnostnega sveta OZN iz 3. aprila 2023, ko so govorili o stanju človekovih pravic, kar nima zveze z navedeno temo. Prav

tako sta bila na posnetkih Visoki komisar ZN za človekove pravice Volker Türk in Cynthia Chigwenya, ambasadorica afriške mladine iz Južne Afrike. Noben od njiju nima nobene zveze s Tanjo Fajon ali slovensko kandidaturo v OZN. Niti na enem posnetku ali ob katerikoli izjavi ni bilo oznake, da gre za posnetke agencij in ne za material, ki bi ga novinar v New Yorku posnel sam.

ODGOVOR VARUHNJE Z MNENJEM (POUDAREK)

Najprej nekaj splošnih ugotovitev o (ne)spoštovanju poklicnih standardov v prispevkih kot odgovor na očitke pritožnikov in odzive avtorja:

Dnevnik, 18. 3.: Napoved pred prispevkom govori v sedanjiku o nočnih napadih v Lvovu: »V Lvovu sirene, ki opozarjajo na zračne napade, skoraj ne potihnejo več.« Zato v prispevku, ki sledi, pričakujemo prispevek o dnevnem dogajanju v Lvovu ali o dogodku, ki se vsaj začne z dnevnim dogodkom in/ali Lvovom. Namesto tega sledi reportaža, ki nima označenega ne časa ne kraja dogajanja. Začne se z besedami Valentina Areha: »Poveljnika protizračne obrambe, 34-letnega Vitalija Šumeja, je na vzhodni fronti zadel topniški izstrelek ...« **Prispevek ima vse tipične značilnosti žanra reportaža (gledalca pripelje na kraj dogajanja s sliko in besedilom: uporaba sedanjika v besedilu, bližnji posnetki, pripoved osebne izkušnje, podrobnosti ...).** Za reportažo je značilno tudi, da praviloma vključuje prisotnost avtorja – tudi avtorja besedila, ne samo slike. Zato povprečen gledalec ob podpisu »novinar Valentin Areh« ob koncu prispevka utemeljeno sklepa, da je to avtor reportaže, čeprav to ne drži in čeprav slika ni podpisana, saj je šlo za agencijsko reportažo.

Dnevnik, 19. 3.: Vest pred prispevkom govori o več dnevnih dogodkih v Ukrajini, voditelj jo sklene z napovedjo prispevka o napadih na ukrajinsko infrastrukturo: »Ruska vojska najpogosteje in močno obstreljuje ukrajinsko infrastrukturo, tako želi ohromiti napadeno državo«. Sledi raport V. Areha, iz besedila (»Na videz običajno življenje v ukrajinski prestolnici občasno presekajo ruski napadi«) sklepamo, da je iz ukrajinske prestolnice Kijev, čeprav je podpisan samo »novinar Valentin Areh«. **Prav to javljanje s terena, četudi ne piše, od kod, napotuje gledalce na to, da je novinar v Kijevu in da sledi njegov prispevek iz Kijeva.** Sledi več izjav župana Kijeva. Glede na novinarjevo napoved »župan Kijeva Vitalij Kličko pojasni« sklepamo, da župan pojasnjuje sedaj. Tudi vmesno vezno besedilo novinarja (»V mrzli zimi Rusija poizkuša zlomiti voljo Ukrajincev do odpora. Župan Kijeva trdi, da se to ne bo zgodilo«) napotuje gledalca na to, da je pogovor posnet sedaj, da govori o sedanjem času. Toda napis na zaslону (18. 11. 2022) to zanika. **Navedba pravega časa nastanka županovih izjav je sicer korektna in skladna s Poklicnimi merili, vendar postavlja gledalce pred vprašanje: čemu štiri mesece stare izjave ob koncu zime o tem, kako je Kijev pripravljen na mrzle (zimске) dni? V dnevnih informativnih oddajah lahko štiri mesece stare izjave služijo samo kot izhodišče ali potrditev aktualnega dogajanja ali stanja, ne morejo pa predstavljati glavnine prispevka.** Dnevnik prinaša poročila o dnevnem dogajanju ali dogajanju zadnjih dni, ne pa štiri mesece star pogovor, ki ni več aktualen. To še zlasti velja pri dogajanju, pri katerem se razmere hitro spreminjajo, kar vojna nedvomno je.

Dnevnik, 22. 3.: Napoved povzema dnevno dogajanje v Ukrajini, sledi raport V. Areha »s poti proti Bahmutu«. To gledalce napoti na sklepanje, da bo sledila reportaža s te poti oziroma iz zaledja vzhodne fronte, ne glede na to, da je raport podpisan samo »poročča Valentin Areh«, brez navedbe kraja.

Odmevi, 20. 3.: Napoved »v mestu Poltava je naš posebni poročevalec Valentin Areh, ki je na poti do vzhodne fronte. Poglejmo prispevek« ne pomeni, da gre za prispevek, narejen iz agencijskega materiala v Ljubljani, temveč gledalec pričakuje prispevek iz mesta Poltava. Na to gledalca dodatno napotuje raport novinarja s pokopališča v Poltavi. **Za reportažo, ki sledi, zato gledalec sklepa, da je iz Poltave oziroma iz krajev »slabih 300 kilometrov od fronte«.** Ker posnetki niso datirani, povprečen gledalec tudi sklepa, da so sveži, stari morda dan ali nekaj dni. **Vendar to ne drži.** Po navedbah pritožnikov jih je komercialna agencija pripravila že 12. 12. 2022.

Glede vsebine in umestitve prispevkov o vojni v Ukrajini uvodoma ugotavljam, da je, glede na velik vpliv vojne v Ukrajini na Slovenijo, primerno, da je TV Slovenija napotila novinarja v Ukrajino in prispevkom o tamkajšnji vojni namenila dovolj časa in prostora v osrednjih dnevnoinformativnih oddajah, Dnevniku in Odmevih. **Pri načrtovanju poti in objavljanju vnaprej pripravljenih prispevkov, poročil, reportaž in drugih oblik javljanj iz Ukrajine pa so se zgodile nedoslednosti in tudi kršitve Poklicnih meril in načel novinarske etike v programih RTV Slovenija.** Po pregledu v pritožbi navedenih prispevkov sem ugotovila kršitve točk 9.4, 9.6, 9.8 in 9.10.2 omenjenih Poklicnih meril ter dodatno kršitev točk 1.8 in 9.5., nisem pa ugotovila kršitev točk 1.1 in 1.5 teh Poklicnih meril, niti 4. člena Zakona o RTV Slovenija in 5. člena Zakona o RTV Slovenija. O kršitvah zakona bi lahko govorili le posredno, zaradi kršitve Poklicnih meril, ki podrobneje urejajo izvajanje zakonskih določb, vendar bi bila takšna posplošitev preostra – pomenila bi namreč, da je vsaka kršitev Poklicnih meril obenem že tudi kršitev zakona. Kršitve točke 9.10.1 nisem potrdila, ker je ta vsebinsko zajeta že v točki 9.6.

Točka 9.4 govori o montaži prispevkov, ki »mora čim bolj ohraniti verodostojnost tistega, kar se je zgodilo« in »dejanski rezultat izbire posnetkov in montaže je zgostitev realnosti, izrez iz realnega sveta, ki pa ne sme popačiti dejstev, bistva sporočila in videnega in slišane na kraju dogodka«. **Sporni sta zlasti montaži raportov in agencijskih reportaž, torej delov, ki so bili posneti 4 mesece narazen, zmontirani v prispevek pa tako, kot da bi bili posneti istočasno (Dnevnik, 22. 3., Odmevi 20. 3.).**

Točka 9.6, ki določa pravila uporabe gradiva iz dokumentacije, je bila kršena v najmanj dveh primerih. Del »poslušalci in gledalci morajo biti primerno obveščeni, kadar je bilo zvočno ali slikovno gradivo posneto bistveno prej, preden je bilo predvajano«, je bil kršen v Odmevih 20.marca, saj je bila ta dan objavljena reportaža posneta že decembra, kar ni bilo označeno. Del točke, ki določa »z novo uporabo intervjuja ali dela intervjuja je treba ravnati tako, da ne bodo popačene okoliščine izvirnega intervjuja,« je bil kršen v Dnevniku 19. 3., saj je bil datum nastanka intervjuja z županom Kijeva sicer pravilno izpisan, vendar je bilo iz sobesedila možno razumeti, kot da komentira aktualno stanje. Okoliščine ob nastanku intervjuja so bile drugačne kot ob njegovi objavi.

V Odmevih, 20. 3., je prišlo tudi do kršitve točke 9.10.2, ki govori o zlorabi arhivskega gradiva: »Arhivsko gradivo mora biti jasno identificirano, kadar iz konteksta ni popolnoma razvidno, da ne gre za sveže posnetke«, saj reportaža, izdelana decembra 2022, ni bila datirana.

Točka 9.8 govori o oblikovanju slikovnih sporočil: »Primarna prvina televizijskega sporočanja je slika kot upodobitev časovnih in prostorskih razmerij dogodka ali dogajanja.« Ta točka je bila kršena v Dnevniku, 19. 3. (raport iz Kijeva), Dnevniku, 22. 3. (raport iz okolice Bahmuta) in v Odmevih (raport s pokopališča v Poltavi). V vseh treh primerih slika pripelje gledalca na nek kraj dogodka v Ukrajini in s tem vzpostavi krajevno in časovno razmerje do nadaljevanja prispevka: z raportom pričakujemo, da bo vsebina, ki mu sledi, posneta v tem kraju ali njegovi bližini ter v istem času ali največ kak dan prej. Vendar prispevki, ki so sledili, niso imeli teh značilnosti, bili so iz drugih krajev in stari tudi štiri mesece. Zato so bili prav omenjeni raporti zavajajoči.

Posledično lahko to štejemo tudi kot kršitev točke 1.8, ki pravi, da »nobeno poročilo ali programska vsebina nista poštena, če /.../ nevede ali vede zavajata gledalce in poslušalce«.

Pri presoji sem ugotovila še delno kršitev točke 9.5 Poklicnih meril, ki govori o montaži intervjujev: »odgovorov na vprašanja v enem kontekstu ne smemo zmontirati v drugačnem kontekstu«. Glavnino prispevka v Dnevniku, 19. 3., je predstavljal intervju z županom Kijeva. Bistvo intervjuja (vztrajanje Ukrajincev kljub napadam) je sicer ostalo, vendar so bili odgovori posneti na začetku zime, 18. 12., in torej namenjeni, med drugim, pripravi prestolnice na zimo, objavljeni pa sredi marca. Zato niso pravi odgovori na iztočnico novinarja »v mrzli zimi Rusija poizkuša zlomiti voljo Ukrajincev do odpora; župan Kijeva trdi, da se to ne bo zgodilo«, temveč so bili odgovor na druga, že decembra postavljena vprašanja. Tudi v tem primeru lahko posredno ugotavljamo kršitev točke 1.8..

Avtor za vse štiri prispevke navaja, da je šlo za »klasične prispevke«, sestavljene iz agencijskih posnetkov in novinarskih besedil, kakršne dela večina novinarjev zunanjepolitične redakcije in pogosto tudi dopisniki iz tujine. Toda v obeh primerih obstajajo bistvene razlike. Raporti dopisnikov so praviloma kombinirani s svežimi, dnevnimi agencijskimi posnetki, kar je ustaljena praksa mnogih televizijskih hiš. Prispevki novinarjev, narejeni v Ljubljani, pa ne vključujejo raportov, zato pri gledalcih ne ustvarjajo vtisa, da je novinar prisoten na terenu. Pri treh pregledanih prispevkih pa se je zgodilo prav to.

PRIPOROČILO VARUHNJE UREDNIŠTVU (POUDAREK)

Glede na ugotovljene kršitve priporočam uredništvu Informativnega programa TV Slovenija pogovor z avtorjem glede doslednega spoštovanja Poklicnih meril in načel novinarske etike, zlasti v delih, ki podrobneje opredeljujejo križanje aktualnih posnetkov in javljanj s terena (raportov) ter uporabe starejšega gradiva iz dokumentacije.

Utrip, 4. 3: Rekordnih 535 odzivov

Na oddajo Utrip, ki je bila na sporedu 4. 3. 2023, je varuhinja prejela 532 pisnih odzivov in 3 telefonske klice. K velikemu številu odzivov je prispevala spodbuda civilno-družbene

organizacije, vendar kljub temu odzivi niso imeli značilnosti verižnega pisma, saj so bili med seboj različni. Pet mnenj je bilo do oddaje kritičnih, vsi ostali pa so izražali pohvalo in podporo avtorju Utripa Igorju Pirkoviču. V nadaljevanju je povzetih nekaj odzivov.

Pohvale

»Pohvala oddaji Utrip novinarja Pirkoviča z dne 4. 3. 2023. Oddaje so zato, da se predstavi in objektivno prikaže dejansko stanje v Sloveniji. Čestitke za ta Utrip.« (F. S.)

»Zahvaljujem se g. Pirkoviču za pokončno držo, da ne kloni pod pritiski politikov in da nam predstavlja realno stanje, tako, kot naj bi ga imela večina novinarjev na javni RTV. Z zgroženostjo namreč že preveč časa spremljam poročanje mnogih, ki so skregani z realnostjo.« (V. S.)

»Nisem članica nobene politične stranke in sem kritična tako do levih kot do desnih. Bolj kot vse delitve me zanima, da smo ljudje, ki nam je dano, da skupaj živimo v svoji domovini, na tem lepem koščku sveta in da stremimo k temu, da bi nam bilo skupaj lepo. Pogosto izrekamo kritike, a tokrat moram izreči vso pohvalo avtorju oddaje Utrip, ki ste jo predvajali 4. 3. 2023. Lepo prepleteno, brez sovraštva, z nevsiljivostjo svojega prav ..., skratka oddaja, ki pusti gledalca, da si sam ustvari mnenje. Vse pohvale!« (M. S.)

»Nič posebnega za tako vznemirjanje, korekten, realen prikaz stanja zadnjega obdobja v Sloveniji. Gospodu novinarju Igorju Pirkoviču pohvale in uspešno novinarsko delo še naprej.« (J. K.)

»Pozdravljam izbiro različnih avtorjev oddaje Utrip, saj smo le tako lahko seznanjeni z različnimi pogledi različnih novinarjev na aktualno dogajanje v družbi. Ker je po Utripu, ki ga je 4. 3. 2023 pripravil g. Pirkovič, spet vsepovsod polno žaljivih zapisov, sem se odločila, da se tokrat oglasim in podprem pluralnost mnenj, ki je možna edinole tako, da dogajanje v družbi predstavljajo različno misleči novinarji. Odkar je na TV SLO možno slišati tudi kaj "ne levega", je program veliko bolj gledljiv, seveda pa še nikakor ni uravnotežen. Zato podpiram uredniško politiko in si želim več takih "utripov".« (M. S.)

»Za spremembo bi vas rada enkrat pohvalila. Utrip 4. 3. je bil vrhunski! Tako dobrega komentarija, kot ga je pripravil g. Igor Pirkovič, že dolgo nisem slišala na nobeni televiziji. Predvsem mi je bilo všeč, kako je predstavil obe strani: oboje protestnike, izjave obeh političnih polov, celo izjave novinarjev različnih nazorov! En velik BRAVO! Čestitke g. Igorju Pirkoviču in RTV SLO za (tokrat) profesionalno opravljeno novinarsko delo. Verjamem, da je vaše delo v teh časih izredno težko, da se pritiski na vas kar vrstijo.« (A. Ž.)

»No, bil sem prijetno pozitivno presenečen, da končno slovenska misel z domov in ulic prehaja tudi v javni - ne samo državni - medij. Tako, da je oddaja pokazala, da Slovenija ni sredstvo lastnega bogatenja, ko je samo v športnih dogodkih možno videti slovenske zastave, ampak, da je takšnih dogodkov še veliko več. Če drugi razmišljajo v svojih svetovnonazorskih pogledih brez tega državotvornega vidika, jim ne zamerim. Zamerim pa medijski hiši, če ustvarja polje cenzure, kakor da Slovencev v tej državi enostavno ni in se potem enostavno ne ve, kdo soustvarja in gradi

današnjo podobo Slovenije. Za to, da bodo oddaje gledane, naj gre pohvala novinarju in ostalim, ki sooblikujejo današnjo podobo javnega medija.« (D. N.)

»Utrip, 4. 3. 2023, je bil izdelan zelo profesionalno. Vsi novinarji bi morali svoje oddaje ustvarjati nevtralnno, poučno, podati resnico in brez manipulativnih komentarjev. Ljudi je potrebno povezovati in ne deliti. V slogi je moč.« (V. M.)

»Zaznal sem, da se je po družbenih omrežjih po prikazu oddaje Utrip z dne 4. 3. 2023, ki jo je pripravil novinar Igor Pirkovič, vsul plaz kritik in celo žalitev na novinarja Igorja Pirkoviča. Seveda sem si oddajo ogledal v rednem terminu v soboto in nisem zaznal nikakršne pristranskosti ali celo kakršnihkoli manipulacij. Oddaja je le korektno povzela vse aktualne družbene dogodke in jih osvetlila z vseh zornih kotov. Če se izrazim bolj po »slovensko«, ni navijala ne za leve in ne za desne. Je pa res, da je prikazala tudi neke poglede, ki do sedaj niso imeli domicila na javni RTV. In prav je tako. Si bomo gledalci znali že sami ustvariti svoje mnenje.« (F. H.)

Kritike

»Današnji utrip (namenoma z malo) je presegel vse norme javne RTV. Da se javna TV spusti tako nizko, da povzema neko strankarsko trobilo novo24TV (namenoma z malo), da za relevantne šteje tvite, ki jih nekdo objavi na Twitterju, je preseгло vse meje dobrega okusa. Zahtevam ukrepanje, ker ste izgubili popolnoma vso kredibilnost kot zavod, kot JAVNI ZAVOD!« (J. Š.)

»Oddaja, nekoč spoštovanja vredna in z verodostojnim pregledom dogodkov minulega tedna, se sprevača v neke, milo rečeno, čudne smeri. Kar naenkrat gledamo neke zgodovinske posnetke iz časov, ki ne sodijo v minuli teden. Avtor se je spustil celo tako daleč v zgodovino, da sem moral na Google, preveriti, kdo sploh je bil tisti Stane Dolanc.« (J. Z.)

»Pišem Vam polna ogorčenja, razočaranja, zgroženosti in skrbi glede dogajanja na "naši" torej tudi MOJI Radio in televiziji Slovenija! Mojemu sodu, ki se neustavljivo polni že vse od dne, ko je, žal še vedno trenutno vodstvo RTV, ukinilo oddajo Studio City, je dokončno izbila dno današnja oddaja Utrip v večernem Dnevniku 4. 3. 2023! Oddaja je v celoti nevredna, da se jo umesti v elitni večerni čas RTV. Oddaja brez prave vsebine, brez koncepta, skoraj brez komentarjev avtorja Igorja Pirkoviča, a prepolna starih, prežvečenih, preživetih posnetkov, ki po mojem mnenju s konceptom oddaje, ki naj bi mi - torej meni kot gledalki - v kratkem prikazala prelet preteklega tedna, nima prav nobene povezave!« (M. V.)

»Amaterstvo v sliki in besedi. Ta oddaja bi morala biti vsem študentom novinarstva kot učni zgled, kako se takšne oddaje ne dela. Čisti propagandistični zmazek, ki ni vreden prenosa niti na kakšni lokalni TV, ne pa na nacionalni televiziji.« (P. S.)

Utrip, 4. 3. in druge informativne oddaje

36 gledalcev je pohvalilo oddajo Utrip in hkrati tudi več drugih informativnih oddaj in novinarjev TV Slovenija. Primeri odzivov:

»Hvala vsem v mojem imenu in v imenu vaščanov, ker se trudite za javno in pluralno javno televizijo, ki mora poročati o vseh dogodkih resnično, pošteno, pravično in nepristransko do vseh ljudi, ne glede na njihov politični nazor. V zadnjem času je vsem viden napredek v tej smeri, le tako naprej. Prejšnji teden je bil dober Utrip, dobra Tarča in včeraj dober Dnevnik. Prosimo vas, da ste še naprej pokončni in trdni na tej poti, ne glejte na polena, ki letijo z vseh strani, ker ste na pravi poti.« (F. Ž.)

»Po vrnitvi iz tujine sem ponovno nekoliko pregledal, kaj in kako ste poročali o dogodkih v Sloveniji in po svetu. Tokrat moram pohvaliti nekatere informativne oddaje, ki so bile: informativne, pluralne (predstavljeni dogodki večplastno) in uravnoteženo kritične. Posebej bi rad pohvalil oddajo Utrip z dne 4. 3. 2023 in oddajo Odmevi (Tanja Starič) z dne 10. 03. 2023. Pohvaliti je treba prispevek o nasprotovanju nagradi direktorici ZD Ljubljana v mestnem svetu in ministra, soočenje o CO kanalu in spornih poslih Gen-I, ko je le tega vodil R. Golob. Resnično bo RTV v službi vsem gledalkam in gledalcem, če bo vse zadeve obravnavala z vseh strani, ne glede na politično stranko in politično ali drugo osebo. Pohvala za pogum biti kritičen do vseh.« (A. G.)

»Zadnje čase so pravi balzam za naše glave in srca nekatere vaše informativne oddaje, kot so Utrip z I. Pirkovičem, pogovorne oddaje z voditeljema J. Možino in V. Petrovčič, Odmevi z voditeljico R. Pesek. Končno smo dočakali pogled do dogajanja v naši domovini in po svetu z drugega zornega kota, kot ste nam ga vsiljevali zadnjih nekaj let. Pristransko komentiranje dogodkov doma in v tujini nas je v zadnjih letih, še posebno v času korone, popolnoma odvrnilo od gledanja vaših TV programov, zato smo se mnogi preusmerili na tuje TV kanale.

V Utripu z dne 4. marca je voditelj Pirkovič dejansko predstavil v sliki realno stanje dogajanja v prejšnjem tednu, brez veliko besed. Postavil nam je vsem ogledalo, kakšen je utrip - stanje v Sloveniji. /.../ Javni zavod RTV bi moral biti zgled vsem gledalcem, glede nivoja znanja, osebne kulture, kvalitete dela, poštenja, umetnosti sobivanja ...«. (K. B.)

»Zelo sem zadovoljen s sedanjimi oddajami na RTV SLO. Posebej pa so odlične oddaje Utrip, Pričevalci in Panorama. To so oddaje ki povezujejo in ne razdvajajo. Posebej bi pohvalil g. Pirkoviča in g. Možino, ki objektivno vodita oddaje./.../ Samo tako naprej.« (B.)

Poročanje Marka Milenkovića v Dnevniku, 28. 2. in 7. 3.

Gledalec I. S. se je odzval na poročanje novinarja Marka Milenkovića v Dnevniku, 28. 2. in 7. 3.:

»Sem dolgoleten gledalec Dnevnika na TVS. Vedno je vaše poročanje odsevalo realnost in novinar, ki je stopil pred kamero, je izkazoval visoko znanje. A kar sedaj gledam ob večerih v vaši oddaji, pa kot oseba, ki ima znanje ekonomije in se bori na trgu, ocenjujem kot povsem nesprejemljivo. Zlasti poročanje Marka Milenkovića. Ne bom opozarjal na vse njegove napake, ampak moram pa izpostaviti v nebo vpijoče.

Dnevnik, 28. 2. 2023 o tujih neposrednih naložbah

Trditev: "Slovenija je od osamosvojitve pritegnila za dobro tretjino BDP-ja oziroma okoli 18,4 milijarde evrov tujih naložb." To je smešno, Slovenija je v vseh letih samostojnosti pritegnila

veliko več naložb, ta številka 18,4 pa se nanaša le na presek vrednosti naložb konec leta 2021 po oceni Banke Slovenije. Novinar očitno ne loči med trenutnim stanjem in kumulativo. Še bolj žalostno je vse skupaj, ker so tisti dan o prav tej zadevi izjemno natančno poročale Finance na 2. in 3. strani. Ali novinar res ne zna povzeti članka? Zlasti pa želim slišati pojasnilo za trditev, da tuja podjetja "plačujejo višje davke"? Katere davčne stopnje so za njih višje? In ideja novinarju: naj preveri, zakaj zaradi davčne diskriminacije podjetja še ne tožijo Slovenije pred Sodiščem Evropske skupnosti.

Dnevnik, 7. 3. 2023 o podelitvi nagrad GZS

Namesto da bi se osredotočil na podelitev nagrad in nagrajence (kaj so dosegli, zakaj nam bi morali biti za vzor), se je novinar kot že tolikokrat lotil pavšalizma, posploševanja, generaliziranja ... vsekakor je pa vrh vsega, da več kot očitno šalo predsednika vlade (kar smo razumeli vsi, ki smo pogledali prenos dogodka) proda kot resno izjavo, ob tem pa seveda ne izpusti priložnosti za sarkastičen komentar. A je to nov standard poročanja v Dnevniku?»

Novinar, voditelj in urednik Marko Milenković

Oceno, ali so novinarji res izkazovali visoko znanje področja, ki ga pokrivajo, bom prepustil drugim. Sam sem prepričan, da zgolj povzemanje izjav, zapisov, ugotovitev strokovnih inštitucij še ne pomeni poglobljenega znanja. Izvor mojega poročanja so seveda ljudje s strokovnim znanjem, ki v vseh letih mojega poročanja niso imeli pripomb nad mojim poročanjem, še posebej ne, da bi njihove ugotovitve ali ideje napačno predstavljal javnosti. Je pa moje poročanje namenjeno najširši javnosti in ne zgolj posameznikom, ki imajo znanje ekonomije in se borijo na trgu, in čeprav lahko strokovno podkovanim gledalcem deluje banalno, je namenoma v jeziku, v kakršnem je.

Vsebinski, konkreten očitek, da ne ločim med trenutnim stanjem in kumulativo pri poročanju o tujih naložbah: Gledalcu se seveda opravičujem za res ne povsem natančen izraz. Na splošno pa menim, da izraz, da smo doslej pritegnili določen obseg naložb, pomeni, da toliko naložb trenutno imamo. Za razliko od tiskanih medijev so TV prispevki, še posebej v dnevno-informativnih oddajah, bistveno bolj časovno oziroma prostorsko omejeni in namenjeni najširši javnosti, ki nima nujno znanja ekonomije in se ne nujno bori na trgu. Ob pomanjkanju prostora oziroma časa za podrobnosti menim, da je uporabljen izraz povsem primeren in ga velika večina ljudi razume na način, kot je bil mišljen.

Podatki o tujih naložbah v Sloveniji, o podjetjih v tuji lasti izhajajo iz analiz Banke Slovenije, najdete jih lahko v publikaciji »Neposredne naložbe.« Sicer nisem govoril o davčni diskriminaciji, ampak o tem, da podjetja v tuji lasti predstavljajo zelo majhen delež slovenskih podjetij, ustvarijo pa neporocionalno velik delež dohodkov, dobička in nosijo neporocionalno velik delež stroškov dela.

Podjetja v tuji lasti predstavljajo 1,9 % vseh podjetij v Sloveniji, ustvarijo pa kar 30 % prodaje, 27,2 % neto dobička podjetij in 24,8 % dodane vrednosti. Teh 1,9 % podjetij zaposluje 23,4 % vseh zaposlenih in prenaša 26 % stroškov dela. Podjetja, ki so v večinski tuji lasti, predstavljajo še nekoliko manjši delež vseh podjetij, relativno gledano pa so ostali podatki še nekoliko višji.

Strinjam se, da je predsednik vlade na podelitvi nagrad GZS izrekel šalo, zelo slabo šalo, ki smo jo tudi objavili, tako, da si je lahko vsak ustvaril svoje mnenje. S tem torej ne vidim težav. Naloga novinarja, še posebej novinarja v javni medijski hiši, pa vsekakor je, oblasti, katerikoli, gledati pod prste. Za hvaljenje ima aktualni premier na plačilni listi kar lepo število nekdanjih novinarjev, tudi novinarjev RTV Slovenija.

ODGOVOR VARUHNJE Z MNENJEM

Oba Dnevnika, ki sta vas zmotila, sem si tudi sama podrobno pogledala. Navedba, da je »Slovenija v tem času pritegnila za 18,4 milijarde tujih naložb,« res ni točna, za kar se je avtor tudi opravičil. Na kratko bi bilo možno povedati povsem točno: »konec leta 2021 je bilo v Sloveniji za 18,4 milijarde evrov tujih naložb«.

Da je takšna nenatančnost v medijih prisotna, kaže naslov v Financah, na katere se sicer sklicujete, saj so prav Finance 17. 2. v naslovu zapisale: »V Slovenijo v dveh desetletjih 17, v Estonijo 30 milijard tujih naložb.« Vendar, se povsem strinjam z vami: nenatančnost enega medija ni opravičilo za enako nenatančnost drugega, četudi gre za strnjevanje vsebine zaradi narave medija.

Je pa v istem stavku, ki vas je upravičeno zmotil zaradi nenatančnosti, v drugem delu dodan podatek, ki to številko postavlja v pravi kontekst: »kar je za dobro tretjino bruto domačega proizvoda«.

Tudi drugo izjavo, ki vas je zmotila, je potrebno razumeti v kontekstu: »Podjetja v tuji lasti so praviloma bolj uspešna od domačih podjetij, ustvarijo večje dobičke, izplačujejo višje plače, plačujejo višje davke, kar ne pomeni ...«

Dobesedno lahko izjavo razumemo tako, kot ste jo razumeli vi: da plačujejo podjetja v tuji lasti za iste storitve ali enako delo višje davke kot domača, kar je seveda nesprejemljivo. Lahko pa razumemo to izjavo tudi v kontekstu s sobesedilom: ker ta podjetja izplačujejo višje plače, plačajo (v povprečju) tudi višje davke, saj so zaradi progresivne obdavčitve plač višje plače obdavčene z višjimi stopnjami.

Poročanje o nagrajencih GZS v Dnevniku 7. 3. pa moramo presoјati kot poročanje v nizu. Kot je bilo že napovedano, so nagrajencem namenili čas in prostor v Odmevih, v Dnevniku pa je urednik novinarju Milenkoviću namenil ne samo poročilo o dogodku, temveč poročilo o širšem dogajanju tiste dni, povezano z gospodarstvom ter dopisi gospodarskih subjektov Vladi RS. Poleg tega je TV Slovenija prenašala podelitev celotne prireditve, zato gledalci v Dnevniku pričakujejo več kot samo poročilo o nagrajencih in slavnostnih govorih.

Vsekakor upam, da še naprej ostanete pozoren gledalec TV Slovenija in da boste opozorili na vsako napako, ki jo zasledite, saj s tem prispevate tudi k natančnejšemu izražanju novinarjev.

Arena

Trije gledalci in dve gledalki so se "pritožili" nad izborom gostij, (ne)uravnoteženostjo sporočanja in vodenjem oddaje Arena.

6. 3.: Izbor gostij

Gledalec **M. J.** je izrazil mnenje glede izbire gostij v oddaji Arena: Od 8. marca do fenomena nove civilne družbe, ki je bila na sporedu 6. marca:

»Zmotila me je izbira gostij za oddajo Arena 6. 3. 2023. Bila je izrazito ozka, neraznolika. Nobene liberalne, izstopajoče, drugačne ženske, vse so iz konservativnega polja. S tem smo obsojeni na mnenjsko "dieta", enostranskost, debata pa je bila zato manj polemična, manj iskriva in zato manj zanimiva. To je nerazumljivo tudi zato, ker aktualno vodstvo stalno razlaga, kako bodo povečali pluralnost. Zanima me, kako utemeljujete izbiro gostij, in ali ste mnenja, da je bila izbira dovolj pluralna.«

ODGOVOR VARUHNJE Z MNENJEM

Oddaja Arena je, kot je zapisano v njenem opisu, "prostor za soočanje mnenj in pogledov na aktualne politične in družbene razmere". Soočanje mnenj pa ne pomeni samo soočanje različnih političnih ali ideoloških pogledov in ne pomeni nujno soočanje pogledov "za" in "proti" nečemu.

V oddaji, o kateri pišete, je voditelj na začetku napovedal: »Kaj menijo o položaju žensk v Sloveniji, bodo predvsem skozi svoje izkušnje govorile dame: Helena Blagne, glasbenica in vokalna pedagoginja. Dober večer. Eva Irgl, poslanka z najdaljšo poslansko kilometrino, in Valentina Plaskan, z veliko vlogami, a najbolj jo poznamo kot voditeljico televizijskega Dnevnika na tej televiziji.«

Gostje torej niso bile napovedane kot predstavnice različnih ideoloških ali vrednotnih polov, temveč kot osebe z različnimi poklicnimi in življenjskimi izkušnjami, v pogovoru pa je voditelj navezoval vprašanja na položaj žensk in odnos do žensk na njihovih poklicnih področjih. Seveda bi lahko bila izbira gostij tudi povsem drugačna, izhodišče oddaje prav tako. Pri takšni vsebinski zasnovi pa je bila tudi takšna izbira gostij primerna. Kot bi bila tudi marsikatera druga.

20. 3.: Manj časa enemu gostu

Gledalec **J. H.** se je odzval na (ne)uravnoteženost sporočanja v oddaji Arena: Kdo bo ustavil Putina?, 20. 3.

»Prosim, da odmerite čas treh gostov, ki so nastopali v oddaji v ponedeljek, 20. 3. 2023. Dobil sem občutek, da gost, ki je gledal z drugačnimi očmi, čeprav je jasno povedal večkrat, da obsoja dogajanje teme oddaje, diskriminiran z vidika voditelja in je imel veliko manj podanega časa za obrazložitev svojih argumentov.

Menim, da je to kršenje pravic poslušalcev, ki plačujemo javno RTV, saj je še vedno samo enosmerno poročanje, kdor ima drugačno mnenje ali pa nima videnja tako, kot si "želijo drugi", diskriminiran. To je lahko zelo nevarno početje javnega servisa, saj lahko zavaja javnost./.../ «

ODGOVOR VARUHNJE Z MNENJEM

Preverila sem čas treh gostov v oddaji Arena 20. 3. 2023. Res je, kot ste predvidevali: en gost, prof. dr. Bogomir Ferfila, je govoril le slabih 6 minut, prof. dr. Ernest Petrič dobrih 9 minut, Janez Janša pa kar 17 minut.

Vendar moram takoj poudariti, da se v informativnih oddajah RTV Slovenija privilegiranost ali diskriminacija gostov praviloma ne meri s štoparico v roki. Edina izjema so volilne in referendumske oddaje, kjer je enakomerno razporejen čas med vse udeležence oziroma med zagovorniki in nasprotniki zakona predpisan z Zakonom o RTV Slovenija. V vseh drugih oddajah je zagotavljanje mnenjske uravnoteženosti precej bolj kompleksno, v nekaterih oddajah (npr. Intervju, ki ima samo enega sogovornika) pa tudi nemogoče. Zato je pomembno, da RTV Slovenija zagotavlja pluralnost ali čim širši razpon mnenj v sklopu več oddaj in v daljšem časovnem obdobju.

Poklicna merila in načela novinarske etike v programih RTV Slovenija v točki 2 o tem navajajo: **»2 VSESTRANSKOST IN URAVNOTEŽENOST SPOROČANJA«**

2.1 Razpon tem

V programih RTV Slovenija moramo zagotoviti ustrezno ravnotežje med svetovnimi, nacionalnimi, regionalnimi in krajevnimi informacijami.

Enako pomembno je, da novinarji in drugi ustvarjalci programov RTV Slovenija raziskujejo in predstavijo tako pozitivne kot negativne dogodke, osebnosti in pojave v družbi, zlasti pa tiste dogodke in pojave, ki so pomembni, čeprav ne zbujejo splošne pozornosti, ne razburjajo in ne vznemirjajo javnosti.

2.2 Obseg mnenj

Da bi dosegla uravnoteženost in nepristranskost, mora RTV Slovenija zagotoviti najširši možen obseg izražanja različnih stališč in mnenj. Programi RTV Slovenija morajo biti politično nevtralni, kar pomeni, da novinarji in uredniki ne smejo dajati prednosti določenim političnim in ideološkim stališčem. Predstavitve različnih stališč in mnenj morajo biti poglobljene, zajemati morajo vse njihove razsežnosti in odtenke. Programi RTV Slovenija morajo biti zato celoviti. Če tega ni mogoče doseči v enem prispevku, je treba celovitost zagotoviti z nizom prispevkov na določeno temo. Če določen prispevek iz kakršnih koli razlogov ni celovit, je treba na to gledalce posebej opozoriti in napovedati natančen datum, uro in oddajo, v kateri bodo pojasnjene manjkajoče razširitve. Prispevki v dnevnoinformativnih oddajah morajo biti programsko zaokroženi oz. celovito pojasnjeni najpozneje v tednu dni, tedenski programi v obdobju 14 dni, mesečni pa v naslednjem mesečnem ciklusu.

2.3 Uravnoteženost sporočanja

Programi RTV Slovenija, ki obravnavajo vprašanja javnega interesa, o katerih obstajajo v javnosti različna stališča, morajo zagotoviti enakovredno in enakomerno predstavitev najširšega možnega izbora stališč o določeni zadevi. Enakovrednost in enakomernost v tem kontekstu pomenita nepristranskost in razumen obseg, upoštevajoč težo posameznih stališč ali mnenj, njihovo pomembnost ali možno pomembnost.«

Tema oddaje Arena 20. 3. je bila vojna v Ukrajini. Načeloma to ni tema, ki bi zelo razdvajala slovensko družbo, saj velja razmeroma soglasno stališče, da je Rusija napadla sosednjo samostojno državo. Zato ne gre za »vprašanje javnega interesa, o katerih obstajajo v javnosti

različna stališča«, temveč za temo, pri kateri se razlike pojavijo pri podrobnostih. To se je pokazalo tudi v tej oddaji prav zato, ker je bila sestava gostov precej raznolika oziroma po zaslugi vabila dr. Bogomirju Ferfili, ki ima glede doseganja premirja in pogajanj precej drugačna stališča kot druga dva sogovornika. To kaže, da TV Slovenija ne zapira vrat nobenemu stališču. Daljši čas J. Janše pa je v tej oddaji tudi posledica dejstva, da je bil del oddaje namenjen domačemu slovenskemu dogajanju.

Na TV Slovenija je vojni v Ukrajini posvečenih zelo veliko oddaj in prispevkov, nabor gostov je mnenjsko zelo širok. Podobno široka so tudi mnenja gledalcev TV Slovenija in bralcev portala rtslo.si, ki spremljajo poročanje in komentiranje vojne v Ukrajini. Med odzivi na poročanje je veliko takih, ki RTV Slovenija očitajo privilegiranje proruskih stališč, nekaj pa je tudi takih, ki ji očitajo preveč protiruska stališča. Zelo širok izbor gostov je najboljšo zagotovilo za objektivno obveščanje – če ne v eni oddaji, v kateri sta število gostov in njihov čas omejena, pa v daljšem obdobju.

Vsekakor se vam zahvaljujem za pripombe in opozorilo, kako pomembno je, da javna RTV zagotavlja vsestranskost mnenj.

27. 3.: Vodenje oddaje in izjave gostov

Gledalka **V. P. F.** je v odzivu nanizala nekaj pripomb na delo voditelja in na gosta oddaje Arena: Od Jaše Jenulla do izbrisanih, 27. 3.:

»/.../ Ponovno me je zbodla oddaja Arena, dne 27. 3. 2023. Spet imam pripombe na delo voditelja g. Pirkoviča in oba povabljeni gosta. Voditelj vodi oddajo še vedno s postavljanjem "navidezno uravnoteženih vprašanj" o delu vlade, vendar s provokativnim prizvokom. In kdo izbira goste? Oba sta bila cinična, do vlade sovražno razpoložena in žaljiva.

Naj povzamem samo nekaj "cvetk" iz oddaje : - ... če zna Nika Kovač sploh skuhati kavo ..., ... kaj bo nek golobček ..., ... matematiki maltretirajo učence zato, da rešujejo svoje frustracije ..., ... 8. marec je na to temo "doktoriral" ..., ... civilna družba je "zlizana" z oblastjo.«

ODGOVOR VARUHINJE

Goste oddaje Arena izbira voditelj in/ali urednik. Voditelj Igor Pirkovič je tudi urednik oddaje Arena, zato je odgovornost za zasnovo oddaje in izbiro gostov vsekakor njegova, prav tako tudi za postavljena vprašanja. Glede izjav gostov pa je odgovornost deljena. Čeprav je načeloma vsak gost v prvi vrsti sam odgovoren za svoje izjave, pa je voditelj dolžan intervenirati v primeru, ko gost podaja žaljive, neresnične ali kako drugače neprimerne izjave. To izhaja iz novinarske etike oziroma odgovornosti, ki predvideva tako imenovano asimetrijo odgovornosti: da torej novinar ali voditelj ne more vse odgovornosti prevesti na sogovornika, temveč je kot nosilec oddaje ali prispevka tudi sam soodgovoren za izjave sogovornikov.

Na vodenje v Areni je opozoril tudi gledalec **V. B.**:

»Ob gledanju Arene dne 27. 3. 2023 me je ponovno zbodlo neprofesionalno vodenje g. Igorja Pirkoviča. Kako lahko voditelj v kratkem času postavi gostom vprašanja na toliko različnih tem,

za katere že v naprej ve, da gosti niso kompetentni za odgovore. Oddaja Arena ne more biti kot neko poulično postavljanje raznih vprašanj naključno mimoidočim. Manjkalo je le še vprašanje, kako se skuha dobra goveja juha. Morda sem pristranski, ker imam v mislih še vedno pred seboj koncept oddaje Studio City, a je z novo oddajo namesto pričakovanega še višjega nivoja vse skupaj zdrsnilo v negledljivost.

Pa še nekaj: v zadnjem času smo tako v Tarči kot Areni pa tudi v nedeljskem intervjuju z Alešem Princem poslušali o spornem kanalu CO. Gosti so bili politiki, oziroma politično vodeni ljudje, torej ljudje, ki niso pristojni, da nam razložijo vse o tem kanalu. Pozabljate, da je bistveno mnenje strokovnjakov.«

ODGOVOR VARUHINJE

Glede kanala CO se strinjam z vašo pripombo, da je bilo v oddajah RTV Slovenija na to temo preveč politikov in premalo strokovnjakov (čeprav je nekaj strokovnjakov bilo, med drugim nekaj tednov kasneje tudi ekolog prof. dr. Mihael Toman v oddaji Intervju). Res je, javna RTV bi morala o strokovnih stvareh povprašati predvsem strokovnjake.

Gledalka **D. V. V.** pa se je odzvala na neprimerne opazke gosta o oblačenju Jaše Jenulla, na katere voditelj ni odreagirал:

»Arena, voditelj dopušča žaljiva sporočila glede oblačenja Jaše J..«

ODGOVOR VARUHINJE

Hvala za vaše mnenje. Strinjam se z vami, dopuščanje neprimernih opazk o oblačenju J. Jenulla je bilo neprimerno. Voditelj bi moral intervenirati in gosta opozoriti, da so takšne opazke neprimerne.

Protesti gledalcev zaradi prenosov shodov upokoјencev, 1. 3. in 31. 3.

Deset (10) gledalk in gledalcev je protestiralo zaradi prenosov drugega in tretjega shoda upokoјencev, ki so ju 1. in 31. marca neposredno prenašali na TV SLO 1. Povzemamo nekaj odzivov:

»Kako lahko direktno prenašate shod upokoјencev, ki nima ne repa in ne glave. A res nima v vaši hiši nihče merila, kaj spada na tv in kaj ne? /.../« (I.)

»Zjutraj sem se zgrozil nad novico, da bo TV Slovenija na prvem programu v neposrednem prenosu prenašala protestni shod upokoјencev na Trgu republike v Ljubljani /.../ Ni problem in res ni težava v novinarskem poročanju in pisanju o protestnih shodih doma in po svetu. Problem je v tem, ker je to prvokrat, da TVS neposredno prenaša protest oz. shod kogarkoli in to še ob komentiranju voditeljice/novinarke. /.../« (J. J.)

»Zanima me, na podlagi katerih kriterijev se RTV SLO odloča, katere proteste se prenaša, katere pa ne. Kako je to določeno v uredniških politikah? Zakaj se sploh prenaša proteste v primerjavi z drugimi dogodki? /.../ Zakaj ne zadošča, da bi to predstavili v poročilih, kot je bila praksa doslej?

Predvidevam, da pomemben nacionalen medij, kot je vaš, ima izdelana pravila glede tega, kateri dogodki se prenašajo v svoji oddaji, katere se pokrije v poročilih, katerih pa se sploh ne omenja. Ker ni jasno, po katerih pravilih se zdaj kar naenkrat prenašajo protesti v svoji oddaji. Prosim za pojasnila.» (M. J.)

»Nič nimam proti protestom, je prav, da jih RTV SLO pokriva v info oddajah, ne vem pa, zakaj dobijo prostor v prenosu, drugi pa ne. Pred 24. aprilom 22 je bilo veliko protestov, pa jih RTV nikoli ni prenašala v taki luči. Zdaj pa vse to RTV prenaša, ne samo to, imajo celo spremljevalni komentar. /.../ Tudi ni razumljivo, zakaj pokriva vedno ena in ista novinarka.» (T. T.)

»Globoko sem razočarana nad predvajanjem takih neumnosti /.../ na 1. programu, ko ste prenašali Shod upokojencev v Ljubljani. /.../ Razočarana gledalka, ki to ne bo več v prihodnje.» (E. Z.)

Iz sporočila za javnost o pravilih za prenose protestov in shodov vodstva TV SLO 31. 3. 2023

RTV Slovenija je v preteklosti na različnih platformah praviloma redno omogočala spremljanje takšnih in drugačnih protestov in shodov. Na podlagi dosedanjih praks in v skladu s poslanstvom javne televizije in pravico javnosti do obveščенosti, se je vodstvo Televizije Slovenija odločilo, da bo v primeru programskih zmožnosti neposredno prenašalo vse pomembnejše javne shode in proteste v Sloveniji.

Odločitev o prenosu je povezana z uredniško presojo v skladu z javnim interesom, pravico do obveščенosti, s profesionalnimi standardi ter tehničnimi in programskimi zmožnostmi.

O prenosih odločata odgovorna urednika Informativnih programov 1. in 2. programa in se o tem dogovarjata z vodstvom TV Slovenija.

Pohvale

Vodenju in voditeljici Dnevnika, 10. 3.

»Moram pohvaliti vodenje televizijskega dnevnika dne 10. 3. ob 19. uri. Vsa pohvala voditeljici Valentini Plaskan.» (V. B.)

Areni in Odmevom

»Slovenci smo znani kot izjemno kritičen narod, polni negativizma. Tudi sama sem se velikokrat jezila na vašo ustanovo, predvsem zaradi obveznega plačevanja naročnine, gledala pa sem običajno le športne prenose. Moj mož je bil glede tega še bolj kritičen. Toda v zadnjem času je kar nekaj rednih oddaj, ki jih zelo rada gledam. Oddaja Arena je postala moja stalnica oziroma na sploh so mi oddaje g. Pirkoviča izjemno zanimive. Tudi Odmeve gospe Pesek in g. Luke Svetine redno gledamo.» (D. P. A.)

Areni

»Tokrat se na vas obračam s komentarjem, v katerem želim izraziti svoje navdušenje nad tedensko oddajo Arena. Pravkar pričakujem današnjo in se je iskreno veselim. Te Arene so odlična ideja in še boljša izvedba. Voditelja imata aktualne in izredno zanimive teme, sogovorniki so objektivno izbrani in pogovori so resnično vredni poslušanja.

Arena pred 8. marcem, Dnevom žena, je bila še sploh odlična! Sogovornice g. Pirkoviča so bile tri dame (čudovito urejene ženske!). Zanimiva so bila vprašanja voditelja in prav tako tudi odgovori gostujočih dam. Po tem sem sicer brala, da je bila oddaja "antifeministična in mačistična". Nič od tega ni bila! Pišem vam med poslušanjem današnje Arene o kanalu CO in vsi, ki gledamo, bomo še enkrat dobili celovit vpogled v katastrofalno poseganje v okolje in v prihodnost oskrbe s pitno vodo za Ljubljano.» (H. K.)

Oddaji Intervju, 5. 3.

»Najprej bi vas pohvalil za intervju Vide Petrovič s prof. dr. Vinkom Dolencem. Lepo, da javna TV razkriva tudi take tragične zgodbe velikih ljudi, znanstvenikov svetovnega slovesa, humanistov, ki so trpeli tudi zaradi našega sodstva, Ustavnega sodišča, politike. Več kot trideset let krivičnega sodnega preganjanja vrhunskega kirurga je ponižujoče tako za dr. Dolenca, kot za vse svobodomiselnih in ustvarjalnih državljanov.» (Z. V.)

Voditelju in oddaji Intervju, 12. 3.

»Izrekam veliko zahvalo g. Možini za odličen intervju z g. Žigo Turkom. Odlično, res.» (M. D.)

Kritike

Oddaji Dnevnik, 10. 3.

»Prosim, če mi lahko pojasnite, kdo si je zamislil današnji začetek Dnevnika, ker res ni za gledat.» (N. Š.)

»Ravnokar sem gledala nocojšnji Dnevnik na 1. programu. Ugotavljam, da je zame nekoč najboljša informativna oddaja postala negledljiva. Na kakšen amaterski nivo ste prignali osrednjo informativno oddajo? Zgrožena sem. Udarna novica, ko premier ni odgovoril na vaše vprašanje, kam sta izginila 2 milijona, ko je bil predsednik Gen I uprave. Premier je zamrznil na sliki, novinar pa je sumničavo, detektivsko predstavljal primer, vmes pa prihajal in odhajal iz slike. Obup! Amaterizem! In nato obdelovanje nekega članka iz časopisa Večer. Primera Bosnjak niste niti omenili. Ste pa predstavili simpozij ob obletnici Jožeta Pučnika in besedičenje užaljenega bivšega premierja. Odlično je v prvem prispevku odgovoril premier Golob. To ni več javna televizija.» (M. L.)

»Ob ogledu Dnevnika 10. 3. 2023 ste žal dosegli novo dno. Ne gre za to, da so informacije uravnotežene, za profesionalnost gre. S Plaskanovo in /.../ ste tega dne ob 19. uri povozili vse novinarske standarde. Upam, da se zavedate, da ste javna RTV.» (M. B.)

Oddaji Arena

»Ne razumem, kaj je poslanstvo oddaje Arena in kako opravlja poslanstvo kakovostnega, informativnega in koristnega poročanja. Kakšna je dodana vrednost za gledalca, da posluša gosta Jelinčiča in Bandelija o raznoraznih aktualnih temah. Razen nerelevantnosti in izgube časa, nisem od oddaje imel nobene koristi. Tudi ostale oddaje Arena so po mojem nekoristne,

mar res nimamo v Sloveniji nobenega strokovnjaka, ki ni politik, da bi lahko razpravljali o kakšni relevantni temi, ali je namen le vsakodnevno politiziranje. Vseeno mi je za bele, črne, rdeče in progaste, preziram pa oddaje, ki ti ne prinesejo popolnoma nič. Žal jih je na RTV čedalje več. Jaz si lahko privoščim RTV-davek, brez da RTV gledam, ne vem pa, če si vi lahko na dolgi rok privoščite RTV brez gledalcev.» (I. Z.)

Voditeljici in oddaji Tarča, 30. 3.

Šest gledalk in gledalcev se je kritično odzvalo na oddajo Tarča z naslovom "Kakšna je usoda reform", ki je bila na sporedu 30. 3., in na voditeljico oziroma vodenje oddaje. Povzemamo odzive.

»Že večkrat gledamo ob četrtkih Tarčo. Skoraj vedno je tako ... Voditeljica Erika Žnidaršič je sicer dobro podkovana, ampak dajte ji povedati, da naj ne prekinja gostov ravno v trenutku, ko želimo slišati še zadnja dva stavka.« (M. R.)

»Bila sem redna gledalka oddaje Tarča in tudi ga. Eriko cenila kot voditeljico. A zadnjih nekaj oddaj je to moje mnenje spremenilo! Pa ne samo moje! Ne morem, da se ne oglasim, ko danes spremljam oddajo Tarča, da sem globoko razočarana! Da je ta oddaja postala tako "tračarska", da se je gospa voditeljica spustila na tako nizki nivo! Še en dokaz, kako neprofesionalna in nekvalitetna postaja naša RTV. Ni čudno, da vam gledanost tako pada, jaz oddaje Tarča zagotovo več ne gledam!« (T. R.)

»Oprostite, to, kar sem gledal v današnji oz. včerajšnji Tarči je izbilo dno spodobnosti in kredibilnosti Žnidaršičeve. Ga. Erika Žnidaršič je popolnoma izgubila občutek za mero. Ne da je bilo skoraj 3/4 oddaje en sam trač, tukaj je bilo prisotno tudi izredno agresivno vodenje oddaje, prekinjanje govornikov, ki se ji niso podredili, cinično posmehovanje in zapletanje v protislovja. To ni več raziskovalna oddaja, to je navaden "rumeni tisk", ki ni vreden statusa, ki ga je imela Tarča do sedaj. Eno samo besedičenje o partnerski zvezi PV-ja. Tri četrtine oddaje samo o tem, kdo s kom in kako. To je postala oddaja "A je to". Ne razumem, da voditeljica 10x postavi eno in isto vprašanje. Po mojem skromnem prepričanju je bila tokrat popolnoma nepripravljena na dialog in Pipanova jo je večkrat prizemljila v njeni ... današnjega vodenja. Vaše oddaje ne bom gledal več. Ne trdim, da je vseh ozirih PV deloval o. k., kot je kar se tiče zasebnosti, ampak, da 80 % oddaje posveti temu, čemur je posvetila Erika, to pa je katastrofa od katastrofe.« (I. O.)

»Včeraj sem z velikim pričakovanjem gledal oddajo Tarča z naslovom Kaj se dogaja z reformami. In kaj sem gledal? Vse kaj drugega! Vsa oddaja se je vrtela o vprašanju, s kom spi predsednik vlade! Tarča je postala kot rumeno časopisje.« (J. Z.)

»Redno spremljam vašo oddajo Tarča. Žal že nekaj časa opažam, da voditeljica Erika Žnidaršič vedno slabše vodi te oddaje in se tudi neprimerno obnaša do povabljenih gostov. Višek tega njenega neprimernega obnašanja je bila tarča 30. 3. 2023. Zlasti obema ministricama je neprestano skakala v besedo, jima ni dovoljevala dokončati misli in jima vsiljevala odgovore, ki jih je želela. Obnašala se je popadljivo, nesramno in brez vsakega spoštovanja do povabljenih kot gostij in njihovih funkcij. Ob takem njenem obnašanju se človek sprašuje, kdo bo sploh še

hotel priti kot gost v to oddajo. Ne čudite se, če povabljeni vedno bolj pogosto odklanjajo sodelovanje. Žal gre to tudi na škodo nas gledalcev, ker bo v oddaji vedno manj gostov ali pa bodo vedno bolj nekompetentni. To moje mnenje ni osamljeno, ker je večina znancev enako komentirala dogajanje v zadnji Tarči.« (B. J.)

»Po dolgem času sem pogledala oddajo Tarča včeraj, 30. 3. Torej, nimam besed glede res negledljivega vodenja in ustvarjanja nepotrebne nervoze s strani Erike Žnidaršič. Da ne govorim o kakovosti, ki je ni bilo.« (M. V.)

Mnenja

Utrip, 11. 3.

»Sem pogledala Utrip, ki ga je danes pripravil novinar Zvezdan Martič. Njegova izjava, o govoru g. Goloba gospodarstvenikom, ko pravi, da je lahko ponižujoče za gospodarstvenike ali za delavce javne uprave, /.../ da pridejo na pomoč vladi, ker nima zadosti kakovostnega kadra v vladi in ne morejo uspešno izpeljati reform, ki so jih obljubili. A gremo lahko še nižje. Sedi piškotek. Zjutraj se je treba pogledat v ogledalo, g. Martič, le kaj zagledate v njem. Servilnost ima svoje meje.« (I. K.)

»Valentina Plaskan je odlična voditeljica«

»Zgrožena sem nad napadi na ga. Valentino Plaskan, ki vodi Dnevnik na RTV Slovenija. V oddaji Arena je pojasnila njene reference in potek izbora za to delovno mesto. Mislim, da se ji dela velika krivica, saj jo gledalci radi gledamo in takrat tudi Dnevnik. Valentina Plaskan je odlična voditeljica, govori prijetno, tekoče, njene besede in sporočila so umirjena, njen pogled in izraz na obrazu poudarjajo težo in lahkotnost novice. Spremljam jo že od Planeta TV, posebej odlična je bila v oddajah z gosti, kjer se je pokazala vsa njena strokovnost.

Hvala Valentini Plaskan za odlično vodenje in prijetno počutje ob gledanju njenih oddaj. Upam, da bo tako ostalo!« (M. Š. R.)

O objektivnih in kredibilnih informacijah

»Kot plačniki RTV-prispevka ste mi vzeli vsakršno možnost, da pridem do objektivnih informacij. Ne zaupam voditeljem informativnih oddaj, ki so podaljšana roka vodstva RTV. Želim si kredibilnih informacij s strani novinarjev, kot so: Saša Kranjc, Manica Ambrožič, Jasmina Jamnik. /.../ V tem zadnjem tednu pa ni bilo informativne oddaje, ki bi jo lahko spremljala: Odmeve vodi Svetina, Dnevnik mlada dva nova obraza brez izkušenj, Pirkovič ima Utrip – res dobro notranjepolitično oddajo je spremenil v lastno fantazijsko predstavo o dogajanju. /.../ RTV je naša, je javna.« (M. V.)

O informativnih oddajah

»Na informativnem programu je očitno vsak dan bolj evidentno, da je poročanje politično enostransko, kar je posledica kadrovanja. Ni problem v tovrstnem poročanju, sprejemam

različnost, a moteča je enostranskost in enoumnost. Kot gledalka in plačnica javne RTV temu ostro nasprotujem, kajti v večini gledam informativni program ob 18.55 na POP TV, ki je zagotovo bolj profesionalen in nevtralen.

Poleg navedenega je povod mojega pisanja tudi današnja Tarča (op. a.: 16. 3.), kjer je zadnjo in odmevno besedo dobila ga. Godec in ne stroka, kar me je presenetilo ob dosedanjem izjemno profesionalnem in odličnem vodenju oddaje Tarče gospe Erike.« (K. P.)

II. KULTURNI IN UMETNIŠKI PROGRAM

O primernosti oddaje GG

Gledalec M. F. se je odzval na oddajo GG, ki je bila na sporedu 11. marca:

»V soboto dopoldne. 11. 3. 2023. je RTV uvrstila v otroški program popolnoma neprimerno oddajo z naslovom GG-Good game. Že naslov ni v skladu s slovensko zakonodajo - je v tujem jeziku. Vsebina oddaje v otroškem terminu propagira nasilne računalniške igre: "streljačine".

Povezava (gost Nipke): <https://www.rtvlo.si/rtv365/arhiv/174941900?s=tv>.

Napovednik na spletni strani na MMC: <https://www.rtvlo.si/kultura/o-svetu-videoiger-v-novi-seriji-oddaj-gg-prvic-na-tv-slo-1-v-soboto-11-marca-ob-10-45/660344>.

V napovedniku pojasnjuje izraz v naslovu oddaje:

O svetu videoiger v novi seriji oddaj GG – prvič na TV SLO 1 v soboto, 11. marca, ob 10.45

»GG« ali »Good game« je izraz, s katerim si igralci spoštljivo izrekajo zahvalo za pošteno in prijetno igro, prav tak pa je tudi naslov nove slovenske serije oddaj o svetu videoiger.

Res je v oddaji predstavljena "poštena in prijetna igra" - posejana s trupli.«

Urednica Uredništva otroškega in mladinskega programa TV Slovenija Martina Peštaj

Najlepše hvala za vprašanje in delitev pomislekov o oddaji GG.

Oddaja GG ni otroška oddaja ali oglaševalska platforma za videoigre, ampak ponuja prostor za pogovor o videoigrah, o razlogih za igranje in o slabostih. Tistim, ki igre igrajo, teh je vsak dan več, tudi mladostnikov, pa ponuja nasvete za uravnoteženo igranje. V seriji igralci in neigralci skupaj preizkušajo in preizprašujejo različne igre.

Oddaja je uvrščena v dopoldanski sobotni termin, deli si ga z oddajo Osvežilna fronta, ki je oddaja za starejše mladostnike, srednješolce. Tudi oddaja GG je namenjena starejšim mladostnikom, kar piše tudi v sporedu (poučna oddaja za mlade), torej ni namenjena otrokom. Oddaje za mlajše otroke se začnejo ob 7h zjutraj, program za osnovnošolce se zaključi ob 10.45, potem pa so na vrsti srednješolci, ki jim je posvečena manjšina programa za mlade, si pa želimo, da prav tako imajo vsebine, ki jih zanimajo.

V oddaji, ki jo omenjate, odrasli osebi igrata igro Valorant. Pravilno ugotavljate, da gre za strelsko igro ali streljačino, kakor jo žargonsko imenujejo igričarji. Vse to v uvodu pove tudi voditelj, ki prav tako poudari, da je igra Valorant namenjena osebam, ki so starejše od 16 let. Igro voditelj tudi opiše, tako gledalci in njihovi starši lahko vedo, za kakšno vsebino gre.

Strokovnjaki namreč opozarjajo, da večina staršev iger sploh ne pozna in ne ve, kaj igrajo njihovi otroci in mladi. Torej gre tudi za ozaveščanje o tem pomembnem segmentu vzgoje v digitalnem okolju. Če vsebine poznamo, se z otroki in mladostniki lažje pogovarjamo o njihovi (ne)primernosti, ciljih, vrednotah. V prihodnje bomo pred oddajo dodali še dodatno opozorilo, da gre za oddajo, ki je namenjena starejšim.

Tako kot knjižni ali filmski svet, pozna tudi svet videoiger različne žanre, igra pa je dobra/prijetna (GG) takrat, ko je primerna naši starosti, je igrana skladno s pravili, so soigralci znotraj igre uvidevni in spoštujejo eden drugega, ko ne gre za prekomerno igranje. Vse to celotna serija poudarja in to je bil tudi razlog, da smo se odločili za predvajanje.

Skozi oddajo se igralca (Nuša Klepec je psihologinja, tudi sodelavka centra Logout; Nipke je znan slovenski glasbenik) pogovarjata, kaj v mladostništvu osebo pritegne v igranje, poudarita pomen ekipnega dela, izpostavita napačno razumevanje profesionalnega igranja (mladi imajo pogosto napačne predstave, da bodo z igranjem v noč postali profesionalni igralci). Na koncu je posebno opozorilo o nevarnostih prekomernega igranja, ki je lahko posledica igranja tovrstnega žanra. Namen oddaje je ozaveščati. Vse to skozi celotno oddajo s poudarki počne tudi voditelj Rok Gumzej, ki je tudi sam sodelavec centra Logout, centra pomoči pri prekomerni rabi interneta.

ODGOVOR VARUHINJE Z MNENJEM

Upam, da vam je odgovor urednice pojasnil marsikatero dilemo. Oddaje v spletnem arhivu ni več, ker je na voljo le teden dni po predvajanju na televiziji. Sama si je nisem ogledala, zato konkretnega mnenja o njej ne morem dati. Na splošno pa menim, da TV Slovenija ne more dobro izpolnjevati svoje zakonske naloge posvečanja posebne pozornosti problematiki in zahtevam otrok in družin samo na način, da se izogiba nasilnim in neprimernim vsebinam. Primerno se mora odzivati na vse, s čimer se ukvarjajo mladi, tudi na tisto, kar jih ogroža.

Tu je meja med promocijo in osveščanjem lahko zelo tanka, zato je zelo pomembno, da so vsebine res predstavljene tako, da opozarjajo na vse pasti takšnih udejstvovanj. Sodelovanje s snovalci projekta Logout, ki imajo na tem področju že dolgoletne izkušnje, k temu zagotovo pripomore.

Glede na mnoge negativne pojave v družbi, ki smo jim priča zadnje čase, pa je to vsekakor področje, ki mu mora TV Slovenija posvetiti v prihodnje še več pozornosti na primeren način.

Pohvali oddaji Ah, ta leta! in njenim ustvarjalcem

Varuhinja je marca prejela dve pohvali oddaji Ah, ta leta! in njenim ustvarjalcem - eno s strani gledalke V. D., drugo pa je v imenu Slovenske univerze za tretje življenjsko obdobje (SUTŽ) poslala njena predsednica, prof. dr. Ana Krajnc. Navajamo oba odziva.

»V imenu Slovenske univerze za tretje življenjsko obdobje, mreže 55 lokalnih UTŽO po vsej Sloveniji z več kot 16.000 starejšimi študenti, bi radi povedali, kako pomembna je za nas ta oddaja in pohvalili vašo oddajo "Ah, ta leta!". Starejši predstavljamo tretjino slovenskega prebivalstva in to je edina oddaja, namenjena nam. Ker smo ljudje po upokojitvi povsod socialno

izključeni in čas po upokojitvi traja danes, v dolgoživi družbi, 30 do 40 let, bi radi ta velik, "socialno zamrznjen" človeški kapital integrirali v vključujočo družbo, kar bi prispevalo k boljši kvaliteti življenja in dela vseh treh generacij. Vaša oddaja "Ah, ta leta!" pomaga uresničevati našete sodobne družbene premike. Stalno spremljamo vašo oddajo in se čudimo globokemu razumevanju opisanih družbenih tokov urednice Neve Novljan in ekipe novinark ob njej. Poudarjamo, da so oddaje zelo kvalitetne, obravnavajo življenje starejših v praksi in z dobrimi primeri iz prakse, posredujejo animacijo za spremembe. Mnogi starejši se vam ne oglasijo, čeprav so nad oddajo navdušeni, zaradi občutka osebne družbene izključenosti.

"Ah, ta leta!" daje besedo starejšim ljudem, kar pogrešajo v drugih oddajah. Oddaje so zelo inovativne, spoštovanja vredne in pomembne za skupno dobro. Ljudje bi si želeli več takih oddaj. Vemo, da so na RTV sredstva za terensko snemanje omejena in vedno premajhna, kljub temu omogočate, da oddaje posredujejo mozaik usod starih ljudi v spodbudnem sodelovanju in delovanju z ljudmi v okolju, učenju, raziskovanju in ustvarjanju starejših.

Oddaja pogumno premaguje in odpravlja predsodke o starosti in starih, ljudi ozavešča, veliko prispeva k medgeneracijskemu sodelovanju (vsi smo ljudje) in vračanju ljudi po upokojitvi nazaj v družbo. Tudi stari ljudje so sposobni, vsak po svoje, da družbi nekaj prispevajo v skupno dobro, živijo bolj zdravo in srečno v dobro okolju.

Človek je rojen za učenje in delo, kot je ptica za letenje. Če ji odrežete peruti, umre. Tako umirajo stari ljudje, če nimajo možnosti za učenje in delovanje. Podaljšanje življenjske starosti, dolgoživa družba je ena od večjih pridobitev razvoja, ko starost spremenimo, posodobimo in ni več v breme mlajšim. Zato vaša oddaja poziva k "dejavni starosti", "medgeneracijskemu sodelovanju", "izobraževanju starejših" in premagovanju zastarelih, danes škodljivih stereotipov o starosti.

Oddaja zasluži posebno priznanje. Hvala urednici Nevi Novljan in novinarkam v njeni ekipi za njihovo ustvarjalno in demokratično držo pri razbijanju tabujev in zastarelih stereotipov.«

Urednica Uredništva izobraževalnega programa Katja Stamboldžioski

V imenu Uredništva izobraževalnih oddaj se vam zahvaljujem za pohvalo in zapisano, zelo smo veseli, da smo zapolnili vrzel, na katero opozarjate v vašem pismu. Ekipa oddaje se, vključno s tistimi, ki oddajo soustvarjajo, pa jih morda na ekranih ne vidite, trudi, da bi odkrivala pozitivne zgodbe starejših, gradila medgeneracijske vezi, in obravnavala teme, ki ne najdejo prostora v drugih oddajah, a so za našo ciljno publiko izjemno pomembne. Veseli smo, da ste prepoznali pomen oddaje in njene cilje. Še naprej se bomo trudili, da bodo oddaje strokovne, kakovostne in pestre.

ODGOVOR VARUHINJE

Kot varuhinja pravic gledalcev sem vesela, da je TV Slovenija zasnovala oddajo, ki je uspela s pravo vsebinsko zasnovano in izvedbo zelo dobro nagovoriti del prebivalstva, ki ji je namenjena. Vesela sem tudi odzivov gledalk in gledalcev ter seveda še posebej zveze društev, ki jo predstavljate, saj je to jamstvo, da se bo oddaja tudi v prihodnje še nadgrajevala v obojestransko zadovoljstvo.

»Že nekaj časa se pripravljam, da vam pišem, ker se mi zdi, da je ob različnih negativnih pisanjih o programu nacionalne televizije, treba izpostaviti tudi dobre, kvalitetne oddaje, ki jih za nas gledalce pripravljate.

K pisanju me je pripravila oddaja *Ah, ta leta!*, ki jo gledam od samega začetka predvajanja. H gledanju oddaje me je privabilo obvestilo, da gre za oddajo za starejše in kot upokojenka sem se najave zelo razveselila in tako si, mislim da že skoraj leto dni, ob petkih rezerviram čas za ogled oddaje. H gledanju oddaje sem privabila tudi veliko svojih znank. Najprej bi pozdravila idejo, da nam, starejšim, namenite redno tedensko oddajo na nacionalni televiziji, saj mislim, da si jo zaslužimo. Toda, prav gotovo ne bi gledala kakršnekoli oddaje, če me ta ne bi iz tedna v teden navduševala z izbranimi temami.

Tu bi torej najprej predvsem pohvalila gospo urednico oddaje Nevo Novljan, ki ima očitno posluh za težave in probleme naše generacije in jim zna prisluhiniti, hkrati pa nam s predstavitvijo dejavnih in ustvarjalnih ljudi tretje generacije daje veljavo, priznava naš prispevek in vlogo v družbi. Z odličnim izborom tem in gostov v studiu vsakokratno temo poglobljeno predstavi in nam tako ponudi številne koristne informacije, strokovne razlage in osebne izpovedi ljudi, s katerimi se večkrat lahko poistovetim. Vsekakor nima lahkega dela, sploh ker gre za tedensko oddajo in si predstavljam, da je kar zahtevno vsak teden tako poglobljeno predstaviti novo vsebino. Všeč mi je predvsem to, ker v oddajah starejši ne izpademo kot odvečni, nekoristni in že »odpisani« državljanji, temveč vsi nastopajoči v oddajah dokazujejo ravno nasprotno – koliko modrosti, izkušenj, znanja in ustvarjalnosti še vedno imamo, se pa seveda soočamo tudi s težavami, ki jih leta prinesejo.

V oddajo so vključene resne težave, ki so sestavni del našega staranja. Kot, na primer, čudovita oddaja o demenci. Ta se me je najbolj dotaknila, ker sem imela sama izkušnjo z dementno mamo in bi mi takrat nasveti iz oddaje še kako prav prišli. Zato mislim, da je bila ta oddaja in številne druge namenjena ne le naši, starejši generaciji, temveč tudi vsem mlajšim, saj prav otroci ostarelih staršev v takih težkih preizkušnjah še kako rabijo informacije in nasvet. Potem oddaja o depresiji - tudi sama sem po ogledu oddaje začela bolj razumevajoče gledati na ta problem in bolje razumeti ljudi v depresiji, tudi v svojem bližnjem okolju. In to mi je najbolj všeč, da kljub težkim temam, v oddajah vedno nakaže pot k reševanju težav. Nedavno oddajo, ki nas je opozarjala, kako hitro lahko postanemo žrtve na Internetu, sem si pogledala najmanj trikrat (hvala bogu za vaš arhiv oddaj) in vse nasvete iz oddaje zdaj na internetu tudi upoštevam.

Vse te resne teme pa urednica lepo dopolnjuje s spodbudnimi vsebinami, ki nas starejše prikažejo še vedno kot ljudi, polne znanja in izkušenj- sploh so me navdušile oddaje o zgodbah veteranov po Sloveniji in pa oddaja o naši ljudski pesmi z Bogdano Herman, pa o gasilcih ...

Oddaja se mi zdi zaradi zanimivih tem absolutno prekratka. Bi jo še kar poslušala in gledala. Morda bi lahko voditeljica Helena Pirc včasih pogovor vodila malo bolj energično, deluje pa prijetno in očarljivo.

Vsem članom ekipe – tudi novinarkam, ki pripravljajo prispevke na terenu z vseh koncev Slovenije - bi torej čestitala in jim dala spodbudo za delo naprej, saj z urednico Novljanovo na čelu dokazujejo, da ima nacionalna televizija veliko dobrih zaposlenih kadrov, ki znajo in želijo delati zanimive in kakovostne oddaje kot je oddaja *Ah, ta leta!*

Hvala, ker ste mi prisluhnil, vse dobro vam želim in vas lepo vas pozdravljam.» (V. D.)

Urednica Uredništva izobraževalnega programa Katja Stamboldžioski

Hvala za posredovano pohvalo, res me veseli zapis gospe, ki je skoraj analizirala oddajo. Vsekakor smo veseli pozitivnih odzivov in nam je zapis dodatna spodbuda za naprej.

Urednica oddaje Neva Novljan

Najlepša hvala za posredovano pismo gledalke. Zelo sem se ga razveselila, saj je gospa očitno res naša redna gledalka. Takoj sem ga posredovala tudi kolegicam, s katerimi ustvarjamo oddajo, saj je to za nas veliko spodbuda za delo naprej in zame potrditev, da moramo tudi nadaljevati v tej smeri – da se v naših oddajah res najdejo prave teme, ki se dotaknejo starejših, jim nudijo potrebne informacije in poti rešitve določenega problema ali pa, da jih zgolj razvedrijo in dajo spodbudo za nadaljnje delovanje.

ODGOVOR VARUHINJE

Najlepše se vam zahvaljujem, da ste si vzeli čas in natančno popisali, zakaj vam je oddaja Ah, ta leta! všeč. Niste edini, ki delite to mnenje; od nastanka oddaje sem prejela kar nekaj pohval, tako za samo idejo o oddaji, namenjeni starejšim generacijam, kot tudi na uredniško zasnovo oddaje, ki res, kot ste zapisali tudi sami, predstavlja upokoјence s svetlejše, pozitivne strani, kot dejaven in pomemben del družbe.

Zahvaljujem se vam tudi za izraženo mnenje, da je potrebno ob negativnih (tudi upravičenih) pisanjih o RTV Slovenija izpostaviti tudi dobre stvari. /.../ Tako kritike kot pohvale so zelo dobrodošle, saj so smerokaz, kako določene vsebine sprejemate gledalci in poslušalci, še posebej tako podrobno razdelane, kot je vaš zapis.

Zato ga bom z veseljem posredovala ustvarjalcem oddaje – skladno s pravilnikom o delovanju varuha brez vaših osebnih podatkov. Zagotovo ga bodo veseli.

Še veliko lepih trenutkov ob gledanju TV Slovenja in nasploh vse dobro vam želim.

Pohvala oddaji Pričevalci z Walterjem Wolfom, 14. 3.

»Pohvalil bi vašega sodelavca dr. Jožeta Možino za izbor pričevalca Walterja Wolfa. Z zanimanjem sem mu prisluhnil. Neverjetna življenjska zgodba!« (K. E.)

Pobudi za boljši čas predvajanja oddaj Pričevalci, Spomini in Osmi dan

Varuhinjo je poklicala gledalka **M. M.** in povedala:

»Kličem vas zaradi oddaje Pričevalci: nikdar ne vemo, kdaj je ponovitev. Tokrat me zanima oddaja, v kateri je bil gost g. Wolf, okrog enajstih ponoči je bila. Pa ne recite, da imamo spored. /.../ Podobno je z oddajo Spomini. Obe dajo na spored pozno zvečer, že skoraj ponoči, ko že spimo! Zato me zanima, ali je vsaj ponovitev ob primerni uri.«

ODGOVOR VARUHNJE

Pričevalci (in Spomini) so na sporedu na TV SLO 1 ob torkih ob 22.45, ponovitev pa v soboto ob 6.50 na TV SLO 2 in v nedeljo ob 21. uri na TV SLO 3.

Gledalka je v telefonskem pogovoru izrazila zadovoljstvo, da je oddaja Pričevalci na sporedu tudi na TV SLO 3 ob 21. uri, ki je zanjo edina sprejemljiva, saj nima zamika ogleda, niti računalnika oziroma pametnega telefona, zato si oddaje ne more ogledati v arhivu. Ponovitev ob 6.50 pa je zanjo prezigodaj. Ob tem je **predlagala, naj bodo Pričevalci in podobne oddaje na sporedu v ponovitvi čez dan**, podobno kot Tarča, ki je ob 15. uri in jo rada gleda.

Gledalka **M. V.** je podala pobudo glede termina oddaje Osmi dan:

»Ali lahko oddajo Osmi dan predstavijo na ustrežnejši termin? Je namreč zelo pozno na sporedu, kar je velika škoda, saj je naravnost odlična!«

ODGOVOR VARUHNJE

Vašo pobudo sem posredovala odgovornemu uredniku Kulturnega in umetniškega programa in v. d. direktorja TV Slovenija, predstavila pa jo bom tudi na seji pristojne komisije.

Ker sem nekaj podobnih predlogov in pripomb na pozno umestitev premiernih oddaj Kulturnega in umetniškega programa prejela že lani (predvsem glede tujih dokumentarnih oddaj, pa tudi nekaterih lastnih oddaj, med njimi Spomini in Pričevalci, sem že v Priporočilih za Programsko-produkcijski načrt 2023 (PPN) predlagala preselitev teh oddaj v ugodnejši termin. Vendar je osrednji »prime time« programski čas že zaseden z drugimi oddajami in bi se morale te umakniti. Tako bistvenih sprememb v letu 2023 ni. V tem pasu pa ostajajo izobraževalne oddaje v popoldanskem terminu.

Glede kulturnih oddaj se je edina sprememba zgodila v letu 2022, ko je PPN »preselil« oddajo Kultura, ki je bila prej na sporedu po Odmevih in zadnjem Športu, zdaj pa je na vrsti že po Dnevniku in Športu, še pred 20. uro. S to preselitvijo se je tudi precej dvignila njena gledanost. Oddaja Osmi dan, kot tudi Panoptikum in nekatere druge odlične oddaje, žal ostajajo na robu osrednjega programskega pasu.

III. ŠPORTNI PROGRAM

Opazke športnih komentatorjev

Gledalko **A. V** so zmotile opazke športnih komentatorjev:

»Rada bi vas opozorila in prosila, da razmislite in pozovete komentatorje ženskih skokov in poletov k neseksističnim opazkam. Vrhunec je bila nedelja, 19. 3., ko so prvič v zgodovini izvedli tekmo svetovnega pokala v poletih za ženske. Komentatorja, v nedeljo sta bila tudi Jelko Gros in Miha Mišič, vedno znova preverjata, ali se Nika Križnar na rampi nasmehne - ker če se, potem bo dober skok, polet. Od kod to sklepanje, žal ne vem. Nadalje - ker se Ema Klinec ob izjemnim

dosežkih po njenem mnenju ni dovolj jasno veselila, sta brž razglabljala, kaj se ji pleče po glavi in da je sicer gotovo zelo vesela. Ko se je Klinec nasmejala, sta bila oba strašno zadovoljna. Še bolj bi bila, sklepam iz ogledov številnih tekem, ko bi tudi jokala. Še res nikoli nisem opazila, da bi se komentatorji v tolikšni meri ukvarjali z emocijami tekmovalcev, pri tekmovalkah je to očitno nujno.«

ODGOVOR VARUHINJE

Vaše pripombe sem brez vaših osebnih podatkov posredovala odgovornemu uredniku Športnega programa TV Slovenija **Gregorju Peternelu**, ki je odgovoril:

»Delo reporterjev v Športnem programu redno analiziramo s ciljem, da je naše delo čim bolj kakovostno. Ob koncu zime bo čas za bolj konkretne ocene in usmeritve za naprej.«

Razumem torej, da ob analizi upoštevajo tudi mnenja gledalk in gledalcev.

IV. SPLOŠNO

Zakaj predčasno prekinjanje zaključne špice filma tedna

Gledalka **N. T.** je izrazila protest, ker je bila zaključna špica sredinega filma tedna predčasno prekinjena z napovedjo druge oddaje.

»Ne vem, komu pride na misel, da takoj, ko se konča film, še preden dobro steče špica, nadleguje z napovedjo neke druge oddaje. Govorim o sredinem filmu *Flaubert*. Ne gledam več vaše televizije, a ta film me je pritegnil. Sprašujem se, ali so vaši uredniki ali nadrejeni kdaj bili v kinu in opazili, kako ljudje po filmu obsedijo na sedežih. Morda jih zanima špica, morda pa preprosto potrebujejo kako minuto, da občutki, čustva, misli, vtisi ... ob filmu malo izzvenijo. Znete pokvariti še to, kar je dobro. Ali se zavedate, da je vaša naloga tudi izobraževati in vzgajati občinstvo? Na takšen način?«

Odgovorni urednik Kulturnega in umetniškega programa TV Slovenija **Andraž Pöschl**

Hvala za tale zapis. Z gledalko se strinjam. Zaključna špica je del avtorskega dela in ni prav, da se posega na ta način. Hkrati gre za cross promocijo, ki si jo vodstvo želi in na ta način peljati pozornost gledalcev naprej po programu oziroma oddajah, ki sledijo.

Vodja Službe za Programsko načrtovanje, koordinacijo in predvajanje TV-programov **Mihaela Vrbec**

Omenjeno je v pristojnosti vodstva TV Slovenija, konkretno sklepa programskega kolegija, na katerem smo se strinjali, da vpeljemo dodaten promocijski element, s katerim gledalca ob koncu oddaje prijazno povabimo k ogledu naslednje programske vsebine.

MNENJE IN POJASNILO VARUHINJE

Dodajam, da so na enem od kolegijev preverjali, katere od navedenih načinov promocije oddaj ohraniti, katere pa spremeniti ali ukiniti. Nekaj sprememb na tem področju sem zaznala. Kot

varuhinja pravic gledalcev menim, da morajo biti posegi v oddaje pred njihovimi zaključki zelo preiščeni in utemeljeni, kar še zlasti velja za filme, ki so zaokroženo avtorsko delo.

»Oddaje TV Slovenija redno zamujajo«

Gledalec **R. P.** je izrazil nezadovoljstvo zaradi neprestanega zamujanja TV-oddaj:

»Moti me redno zamujanje oddaj. V današnjem času še vedno zamujate in to tudi do 5 minut. To je pa res preveč. Če je lahko Dnevnik na sekundo, bi tudi ostale oddaje predvajali na objavljen termin. /.../«

Vodja Službe za Programsko načrtovanje, koordinacijo in predvajanje TV-programov **Mihaela Vrbec**

Edina oddaja na TV SLO, ki je objavljena do minute natančno, je osrednji TV Dnevnik. Ostale oddaje objavljamo na zaokroženih 5 minut. Že vrsto let. Podobna praksa je tudi na drugih televizijah.

MNENJE VARUHNJE

Takšno zamujanje je utemeljeno samo ob nepredvidenih dogodkih, zato bom o tem opozorila na pristojnih komisijah.

Pohvale TV-oddajam

»Pišem vam, da izrečem pohvalo za fajn Utrip z dne 4. 3. 2023, kjer je bil pregledno, objektivno predstavljen domači politični utrip v Sloveniji. Javna RTV tako izpolnjuje moja in zakonska pričakovanja objektivnega poročanja. Pohvalil bi tudi Intervju na TV SLO 1 v nedeljo 5. 3. 2023, kjer je gost veliko povedal o svoji izkušnji in profesionalni drži v svoji stroki. Pohvala tudi za prenos Shoda upokojencev 1. 3. 2023, da Slovenija dobi širši vpogled v dogajanje civilne družbe. Pri tem si lahko vsak gledalec ustvari svojo sliko vsebine shoda in ni cenzur in favoriziranja pri poročanju. Vsekakor gre pohvala tudi za BBC-jevo oddajo o Temni strani pametnih telefonov, ker se moramo vsi nenehno o tem izobraževati in je prav, da nam nudite tako kvalitetne oddaje. Zelo fajn je tudi domača produkcija, dokumentarec Uporabimo les. Vsa pohvala pa gre tudi vsem oddajam Ugriznimo znanost in oddaji Podjetno naprej. To so vrhunske oddaje za mlade in starejše gledalce. Super! Samo tako naprej! Obilo dobrih oddaj želim in vam moram priznati, da zadnje mesece tako več gledam javno Televizijo Slovenija, ker imate več uravnoteženih oddaj, vsebin. Hvala za ves trud!« (M. H.)

»Rad bi pohvalil spremembe v informativnih oddajah (poročila in Dnevnik), ki po mojem mnenju niso več navijaški in enostranski. Hvala vam tudi za redni nedeljski prenos sv. maše iz rakovniške župnijske cerkve. Imam občutek, da ste le spoznali, da smo tudi verujoči del slovenske družbe, kakor tudi plačniki RTV-prispevka.« (J. I.)

»Rad bi pohvalil pristop RTV k predvajanju zadnjega (1. 3.) Shoda upokojencev in invalidov Slovenije. Mnogo starejših ljudi namreč nima možnosti, da bi se udeležili protesta proti mačehovski politiki Vlade RS ali pa jih je celo strah, da bi bili na protestu videni ... Ker večina

starejših ne uporablja socialnih omrežij, je to edini način, da gredo neposredno besede in zahteve protestnikov do oči in ušes državljanov Slovenije. Odkrita resnica, ki jo na podlagi družbenega dogajanja v Sloveniji vedno predstavi v oddajah Utrip gospod Pirkovič, pa je druga zadeva, ki je vredna pohvale in pripomore, da družba ohranja meje normalnosti in sobivanja! Smatram tudi, da so njegove oddaje tudi ene od najbolj gledanih v naboru RTV, saj prinašajo realen pogled na številne nebuloze. Tretja zadeva, ki jo velja pohvaliti, pa so športni prenosi na RTV Slovenija, saj so ena od redkih zadev, kjer se v strokovne komentarje športnih novinarjev in vabljenih gostov (strokovnjakov) o nastopih in dosežkih športnikov, ne meša politika ...« (T. N.)

RADIO SLOVENIJA

I. RADIO PRVI

Napačno poimenovanje Letališča Jožeta Pučnika Ljubljana

Poslušalca **K. E.** je zanimalo, zakaj v poročilih 24. 3. 2023 na Radiu Prvi napovedovalec ni navedel slovenskega imena letališča na Brniku:

»Imam pritožbo in vas prosim za pojasnilo. Danes, 24. 3., ob cca 11.05 so bila na Radiu Prvi poročila. Ena izmed vesti je bila, da je podjetje Fraport, ki upravlja ljubljansko letališče, objavilo nov vozni red. Zanima me, zakaj so navedli angleško ime "Aeroport Ljubljana" in ne ime "Letališče Jožeta Pučnika Ljubljana", kakor se imenuje naše letališče na Brniku? V čem je težava pri navajanju polnega, slovenskega, imena letališča? Ali je skrb za pravilen govorni slovenski jezik še med poslanstvi nacionalnega radia?«

Odgovorni urednik Radia Prvi Danijel Poslek

Pridobil sem informacije o tem, zakaj je bila novica prebrana na način, ki je zmotil poslušalca. Poudarjam, da je bila izvirna vest napisana pravilno, torej: »Na letališču Jožeta Pučnika ...«, v etru pa je bilo drugače prebrano. Za pojasnilo sem prosil kolega napovedovalca, ki je bral novice. Moje stališče pa je, da sprememba vesti ni bila posledica uredniške ali novinarske odločitve. Hkrati poudarjam, da se mi tovrstno spreminjanje besedil ne zdi utemeljeno in ga označujem za povsem nepotrebno.

Uradno ime letališča je namreč znano, jasen je tudi dogovor, da se ga dosledno uporablja. Na to sem opozoril tudi napovedovalca.

Napovedovalec Dejan Kaloper

V petkovih poročilih na Prvem, ob 11h, je bila med preostalimi novicami tudi ta o letališču, kjer smo poročali o novih, poletnih vozniških redih.

Kot rečeno in tudi zapisano se je ta začela: "Na Letališču Jožeta Pučnika ..." Kot je videti, je očitno nastal nek - naj mi bo dovoljeno - meni povsem nerazumljiv in precej nesmiseln "zaplet" zaradi zgolj nekoliko drugačne formulacije oz. izgovora tega našega letališča z moje strani, ki pa v

nobenem primeru ni, ni imela namena biti in tudi ne more - ali celo ne sme - biti kakorkoli sporna!

Kot res dolgoletni voditelj, napovedovalec, bralec in s tem interpret besedil ali zapisov vseh vrst si, to je menda povsem normalen del mojega poklica, moram in smem pridržati pravico do tega, da vse našteto, ko je to ali smiselno ali zaželeno ali celo dobrodošlo, izvedem po svoji presoji. To se je že vse doslej ničkolikokrat tudi že dokazalo. K sreči.

Iz tega izhaja, da sem se popolnoma sam in v nekem trenutku konkretno novico zgolj odločil nekoliko dopolniti ali morda in na nek način ozaljšati s poimenovanjem Aerodrom Ljubljana - namesto z Letališčem Jožeta Pučnika, kar pa sicer vedno in dosledno prebiram ob vsakem pregledu vremenskih podatkov, kar pa je tudi vedno preverljivo!

In to je vse. Povsem enostavno, brez nekih, upam, ugibanj kaj, kako, zakaj in podobno. V končnem - upravljalec Letališča Jožeta Pučnika (zdaj Fraport) je Aerodrom Ljubljana, kar še enkrat dokaže, da ne gre v nobenem primeru za kakršnokoli napako, morda omalovaževanje ali celo kaj tretjega, na kar želi kdorkoli namigovati in iz tega celo delati docela nepotreben zaplet in nevšečnosti. Seveda mi, ob koncu, ni potrebno poudarjati, da mi je žal za "napako", ki pa nima v ozadju nobene agende in ničesar zlonamernega! Le zakaj bi to kdo tako mislil!?!

Pa še samo to - če imamo, od nekdanj, tako hipodrome, velodrome, motodrome ipd., imamo tudi aerodrome (in ne le brniškega oziroma ljubljanskega), pa četudi v vsej tej zgodbi morda to ni kamen spotike.

MNENJE VARUHNJE (POUDAREK)

Odgovorni urednik je primerno pojasnil, da **ni šlo za uredniško ali novinarsko napako, temveč za neutemeljeno in nepotrebno spremembo, ki jo je izvedel napovedovalec**. Urednik je tudi zapisal, da ima Prvi glede rabe imena letališča Jožeta Pučnika jasen dogovor in da je na to opozoril napovedovalca.

Napovedovalec v odgovoru priznava, da je spremenil pravo ime letališča v napačnega, ne priznava pa tega kot napako. Ob tem napako še opravičuje oziroma utemeljuje z napačnimi dejstvi. Seveda **napovedovalci in voditelji oddaj smejo spreminjati oziroma prilagajati napisana besedila tako, da so ob prebiranju lažje izgovorljiva in tudi lažje razumljiva za poslušalstvo. To je smiselno, zaželeno in dobrodošlo**, v tem se z napovedovalcem strinjam. **Nikakor pa ob tem ne sme prihajati do poslabšanja besedila ali celo do napak. V primeru spremembe imena »letališče Jožeta Pučnika« v »Aerodrom Ljubljana« pa se je zgodilo oboje: napaka in poslabšanje besedila.** »Aerodrom Ljubljana« sploh ne obstaja, tudi upravljalec Letališča Jožeta Pučnika ni družba Aerodrom Ljubljana, temveč družba Fraport Slovenija. **Če bi želel napovedovalec dopolniti ime ali ga ob drugem navajanju imenovati drugače, bi ga lahko spremenil v »Letališče Ljubljana«, vse drugo je v primeru te novice nepravilno in nesprejemljivo.**

Na napačno poimenovanje letališča na Brniku se je po telefonu odzval tudi gledalec **P. G.**, ki je med drugim povedal:

»Moti me poročanje v informativnih oddajah TV, ko povedo letališče Brnik ali Ljubljana. To je ena najpomembnejših ustanov v državi in se ji reče Letališče Jožeta Pučnika.«

Studio ob 17.00, 9. 3. – očitek o pogojevanju gostov

Predsednik društva Emobility P. L. se je odzval na izbor gostov v oddaji Studio ob 17.00: Avtomobili prihodnosti in zelena mobilnost:

»Medlo in mlačno! Bil sem presenečen nad pogumom Darka Trajanova, generalnega direktorja Direktorata za prometno politiko, ki je pogojeval svoj nastop v [Studiu ob 17h](#) s tem, da jaz ne smem biti gost v tej oddaji. Kako si nek državni uradnik lahko sploh dovoli kaj takega? On je v službi pri nas, pri državljanih Republike Slovenije, in ne obratno.

Seveda do neke mere razumem uredništvo Radia Slovenija, ki se je odločilo, da bo imelo v Studiu raje predstavnike ministrstva kot mene, vendar pravi urednik na to nikoli ne bi smel pristati. Oni so javni servis, preberite še enkrat: javni, ne vladni ... In če že jaz nisem smel sodelovati, bi bilo s strani Radia Slovenija pošteno, da povabijo vsaj kakšnega drugega strokovnjaka s področja e-mobilnosti. Niso povabili ne [Andrej Pečjak](#), ne [Dušan Lukič](#), ne [Marko Logonder](#). Vsi trije se poleg mene že več kot desetletja (Andrej že celo desetletja) profesionalno ukvarjajo z e-mobilnostjo. In glede na to, da v Studiu, v katerem so govorili o e-mobilnosti, ni bilo niti enega strokovnjaka, ni niti čudno, da je Studio povsem zvođenel in namesto strokovne diskusije o povsem ponesrečenem zakonu (ki se naslanja na povsem upravičeno zelo kritiziran NEPN in na Evropsko uredbo o alternativnih gorivih iz daljnega leta 2014), je bilo samo trala-la-la-la-janje.

Zato poslance Državnega zbora še enkrat pozivam, da vrnejo zakon na Vlado in naj napišejo novega. Drugače jih bo Evropa v to spet prisilila.«

Odgovorni urednik Radia Prvi Danijel Poslek in urednica oddaje Studio ob 17.00 Erika Štular

Pri pripravi oddaje smo se sprva res načeloma dogovorili za sodelovanje z gospodom Lemežem, nato pa smo ga zaradi spremenjenih okoliščin prosili, če lahko vnaprej posnamemo pogovor z njim. V telefonskem pogovoru je izrazil razumevanje za situacijo in v je ničemer ni problematiziral. Za snemanje pogovora se nato nismo dogovorili, pač pa smo se načeloma strinjali, da sodelujemo ob kaki drugi priložnosti. Ob tem bi želeli poudariti, da smo stališča gospoda Lemeža do obravnavnih vprašanj v našem programu pred tem že predstavili, zato nikakor ne bi vzdržal morebitni očitek, da njegova stališča niso bila slišana. Prav tako ne moremo privoliti v to, da nam kdorkoli omejuje izbiro gostov oziroma strokovnjakov s kakega področja na zgolj 4 konkretne posameznike.

Obenem še poudarjamo, da je podcenjujoč odnos (»ni bilo nobenega strokovnjaka«, »studio je zvođenel«, »je bilo samo trala-la-la-la-janje«) neprimeren in žaljiv do ustvarjalcev oddaje.

Predsednik društva Emobility se je odzval:

»Hvala za odgovor. Res je, da sem se nekajkrat odzval na vabilo uredništva informativnega programa Radia Slovenija, kjer sem imel možnost povedati svoja stališča. Vendar pa izjave za informativni program niso isto kot pogovorna oddaja.

Zelo jasno in glasno mi je bilo povedano, da ne morem sodelovati v oddaji, ker je bila to zahteva Darka Trajanova z Ministrstva za infrastrukturo. V primeru, da bi sodeloval jaz, bi on odpovedal sodelovanje. Jasno je, da ima uredništvo to diskrecijsko pravico, vprašanje pa se zastavlja, ali je to v interesu poslušalcev nacionalnega radia. /.../«

Mnenje o oddaji Radio GA - GA

»K pisanju me je prisilila petkova (24. 3. 2023) satirična oddaja. Po pravici povedano, imena satirična si ne zasluži. Rekli boste: kakor za koga. Žalosti me, da se je oddaja sprevrgla v potencirano poudarjanje hib oseb, ki jih izberete (jecljanje itd.) Prav tako ste v omenjeni oddaji obračunali z nadrejenim, in z vsemi, ki vam niso pogodu. Pravzaprav ni človeka na tem svetu, ki bi mu bili vsi po godu. Ampak zato z njim ne obračunavamo javno in ne izkoristimo »satirične« oddaje, ki je namenjena nam poslušalcem, ki za to plačujemo, - sicer borih 12,75 evra, da si dovoli oddajo izrabiti in potešiti bolečino.« (A. S.)

II. VAL 202

Pritožbi na prispevek novinarki Nataše Štefe, 21. 3.

Varuhinja je 21. marca prejela pritožbo avtorja oddaje Arena Igorja Pirkoviča na prispevek novinarki Nataše Štefe, 21. 3. 2023, ob 10.08, na Valu 202. Pritožba je bila varuhinji najprej poslana v vednost, nato pa kot prijava za presojo kršenja Poklicnih meril in načel novinarske etike v programih RTV Slovenija. K presoji istega prispevka je varuhinjo pozval tudi v. d. direktorja Radia Slovenija Mirko Štular.

Poleg tega je varuhinja za presojo istega novinarskega prispevka 23. 3. prejela še pobudo odgovornega urednika 2. programa in parlamentarnega programa TV Slovenija Rajka Geriča.

Igor Pirkovič: Zahteva za opravičilo Vala 202

»Spoštovani direktor Radia, Mirko Štular in ostali, na Valu 202 so se danes okoli 10.15 zlagali in napadli mojo avtoriteto. Ker je bilo izrečeno na mediju, ki ima visoko poslušanost, zahtevam javno opravičilo, sicer bom zadevo predal odvetniku in vas bom tožil!

Nataša Štefe je med drugim (ob 10 15) povedala: "... nekaj podobnega lahko spremljamo v Areni, kjer se tudi trga novinarstvo in se iz konteksta komentirajo izjave. Če so stare kako leto dni, pa tudi ni ovira. Brezsramna manipulacija, ne pa novinarstvo. In zakaj? Zato, ker lahko. Ker ni nezakonito. Ker ima podporo tistih, ki se nezakoničnosti posmehujejo in ker se posmehujejo vsem nam, ki plačujemo RTV naročnino".

Na javnem radiu me je obtožila brezsramne manipulacije, kar je huda obtožba na radiu, ki je bojda najbolj poslušan v državi. Očitno je problem izjava, ki ni iztrgana iz konteksta, ki jo je izrekel Milan Kučan, izrečena je bila lani in tudi to je bilo povedano. Mimogrede, ali ima Nataša Štefe pravico tako grobo obtožbo izreči v eter? Gre za njeno osebno mnenje, ki ga je predstavila kot dejstvo, ob tem pa grobo zlorabila radijski mikrofona.

Če boste poslušali še pet minut prej, boste videli, kako obračuna tudi z novimi sodelavci, z Valentinom Arehom in sodelavci iz Panorame. To, da obračuna tudi z vodstvom, je vzeto v zakup. Kako lahko še profesionalno delam oddaje, če sem prepuščen tveganju, da me na Valu 202 vsakič javno napadejo? Kako boste ukrepali? To je dovolj in čez rob.

Lep pozdrav, Igor Pirkovič«

Po slišanjem v programu in zdaj prebranem v vašem dopisu ocenjujem, da opravičilo ni potrebno.

Trdite, da se je kolegica »zlagala in napadla vašo avtoriteto« in da vas je »obtožila brezsrarne manipulacije.« Dejstvo je, da kolegica vas z imenom sploh ni omenila. Povedano se torej lahko nanaša tudi na izjavljanje gostov v oddaji.

Že včeraj sem se s kolegico Štefe pogovoril glede dela programskega pasu, ki smo ga namenili dogajanju na RTV Slovenija. Izpostavil sem tudi programske standarde in profesionalna merila, strinjala sva se, da bi lahko bil ta sklop bolje koncipiran in izveden, tudi bolj precizen. Sam pa menim, da bi lahko bil tudi bolj konkretiziran in oster. Pogovor in s tem zaključena zadeva služi tudi kot osnova za boljšo izvedbo programa v prihodnje. Lahko smo namreč boljši.

Moje uredniško mnenje je, da je vloga novinarstva, ki je v službi javnosti, da izpostavlja profesionalno in/ali pravno sporna ravnanja v pomembnih javnih institucijah, kar RTV Slovenija vsekakor je. Menim, da takšne prakse moramo obravnavati, četudi smo sami del taiste hiše. Če bi molčali, bi javnost to utegnila kaznovati z dodatnim nezaupanjem v ustanovo.

Naj še dodam, da sem nekoliko presenečen, da »obračunavanje« s sodelavci očitete prav vi. Vi ste namreč v preteklosti večkrat javno obračunavali s sodelavci RTV Slovenija, na tviterju tudi z Valom 202. Zato sem vam že 1. februarja 2022 poslal mail z naslovom »Odprtje komunikacijskega mostu«. Zapisal sem: »Pozdravljeni, z vprašanji, mnenjem ali nemara konstruktivno kritiko glede programa Vala 202 se lahko kot kolega RTV-jevec obrnete tudi neposredno name. To je moj e-naslov, interna telefonska številka pa ...« Na ta mail se niste odzvali, niti ne na podobnega, ki ste ga od mene prejeli 25. 11. 2022.

Odziv Igorja Pirkoviča:

»Spoštovani,

še enkrat: v etru Vala 202 se je slišalo tole: (v torek, 21. marca 2023 ob 10 15): "... nekaj podobnega lahko spremljamo v Areni, kjer se tudi trga novinarstvo in se iz konteksta komentirajo izjave. Če so stare kako leto dni, pa tudi ni ovira. **Brezsrarna manipulacija, ne pa novinarstvo.** In zakaj? Zato, ker lahko. Ker ni nezakonito. Ker ima podporo tistih, ki se nezakonitosti posmehujejo in ker se posmehujejo vsem nam, ki plačujemo RTV naročnino".

Besede "**brezsrarna manipulacija, ne pa novinarstvo**" (v trdilni obliki) se (upam, da se vsaj v tem strinjamo) niso nanašale na Ernesta Petriča, Janeza Janšo ali Bogomila Ferfila, kar je jasno (razen, če menite, da so Janša, Ferfila ali Petrič v oddaji nastopali v novinarski vlogi). Ampak prepustimo to razlago tistim, ki jim bomo morali verjeti vsi. Gre za čisto sprenevedanje, moje mnenje je, da je Val 202 pogosto izrazito levičarsko aktivističen in enostranski. Ampak to je moje zasebno mnenje, vi pa ste mnenje o meni izražali na način, da ste to naredili v živo v programu. Omenjate, da sem kritičen do vas. Da, in za tem stojim. Tudi takrat, ko ste v program spuščali pesem, ki vključuje besedilo:

"..nej se lepe stvari zgodijo,
Za vse kar ste do zdej nardil,

ponujamo amnestijo!

Zgodovina uči,

ko politika izkorišča,

grejo eni v Argentino, drugi na strelišča.

Še enkrat, ne jemljite tega osebno, vendar sem prepričan, da ste grobo kršili programska načela in da bi morali problematizirano ravnanje sankcionirati.

Zelo sem prizadet zaradi izrečenega po radiu, zato bom poskušal zadoščenje poiskati po sodni poti.

Na tem mestu pa ravnanje Vala 202 prijavljam varuhinji pravic poslušalcev, ki jo prosim, da se do tega opredeli in ugotovi, ali so bila kršena načela novinarske etike ali ne. Sicer ne verjamem, da bi se z odgovorom gospoda Jemca lahko strinjal tudi direktor radia.

Hkrati pozivam Programski svet, da zadevo obravnava in se v skladu s pristojnostmi do tega opredeli. Prosim tajništvo PS, da članom PS zagotovi distribucijo mojega pisanja.

Na voljo sem za pojasnila. Pozivam tudi druge v tem pismu, da preučijo, kaj lahko naredijo, da me zaščitijo, in tiste, ki so me grobo blatili, sankcionirajo. Pozivam tudi ostale, ki jih je Val 202 oblatil, da se takemu ravnanju postavijo po robu s pravnimi sredstvi. Tudi zaradi specialne prevencije za naprej.

S pozdravi, Igor Pirkovič«

V. d. direktorja Radia Slovenija Mirko Štular

Po vsej prejeti pošti na to temo dodajam svoje mnenje, združeno v enem mailu vsem naslovnikom.

Najprej moram napisati nekaj splošnih opažanj. To je še ena epizoda o spoštovanju profesionalnih standardov na RTV Slovenija, ki pa si jih veliko sodelavcev vsakokrat razlaga malo po svoje, kakor mu pride prav in glede na to, kako in kje bo najlaže uveljavil svoj prav, svoj interes in za to dobil zaslombo.

Naslednje je vprašanje doslednosti, bolje rečeno nedoslednosti, vtis je namreč, da gre samo za to, čigav prav je bolj pravilen, interes pa močnejši, ne pa za dejansko prizadevanje po profesionalnosti in profesionalizaciji. Ko pride vprašanje pred komisije, Programski svet ..., se zgodba ponovi.

Sankcije se zahtevajo enoznačno, proti enim da, proti drugim ne. Celotako ne, ko varuhinja ugotovi in popiše kršitve. To ne pomeni nič drugega, kot da se programske standarde zahteva selektivno, od enim da, od drugih ne. In v takšnih okoliščinah gredo programski standardi samo navzdol, zaupanje javnosti pa z njimi.

Ob vsaki takšni epizodi pristanemo vsak pri svoji resnici, ki se jo dokazuje po različnih poteh in prek organov, ki niso garant profesionalizma, ter z udrihanjem na Twitterju oz. omrežjih, kjer je dopuščeno vse, sicer pa je o slabostih in težavah javnega RTV treba molčati. S kolegom Jemcem se strinjam, da je RTV Slovenija kot javni zavod preveč pomemben, da bi o pomembnih temah v njem molčali, tudi pri tem pa moramo spoštovati profesionalne standarde.

Moje mnenje je, da bi v tem primeru in nasploh vsem prišlo zelo prav več samokritičnosti, torej kritičnosti najprej do lastnih vsebin, aktivnosti in lastnega nastopanja, potem pa kritiziranje drugih.

Kot že večkrat povedano, tudi napisano, na Radiu Slovenija pred lastnimi napakami ne mižimo, iz pisanja kolega Jemca je jasno, da tudi ob tokratni vsebini niso, nismo zgolj zamahnili z roko. Se pa sprašujem, zakaj nekateri v tem zavodu napak prav nikoli ne ugotovijo pri sebi, redno pa pri drugih. Ne ozrejo se na lastne oddaje, eter, zaslon ali pač Twitter račun. To, da družbena omrežja niso eter, povsem drži, je pa to slaba, a zelo ilustrativna tolažba. Prav tako namreč drži, da cele serije objav na omrežjih pomenijo kršitev profesionalnih in etičnih standardov javnega medija, no, bi pomenile, če bi to področje pri nas imeli interno formalno regulirano. A, žal, ni tako. Ker pravzaprav nikomur ni zares v interesu, da bi imeli ta pravila uveljavljena (še inštrukcijskih Smernic za nastopanje na družbenih omrežjih, pri katerih pripravi sem bil sam aktivno vključen, nimamo sprejetih). So pa sicer dovolj trije kliki do *BBC Social Media Editorial Guidelines* in je slika povsem jasna.

Gospod Pirkovič, ker ste me nagovorili neposredno, vam v tem delu tudi odgovorim neposredno. Svoje stališče o predmetni zadevi ste tudi tokrat objavili najprej na Twitterju, še preden sem prejel vaš mail, in do tega seveda imate pravico, je pa zgovorno. Še bolj pomenljivo je, da je lani dvakratna pobuda odgovornega urednika Vala 202 po srečanju z vami naletela na gluha ušesa. Jaz jo razumem kot željo in poskus internega reševanja zadev, tudi v izogib vašim občutkom, ki jih zdaj opisujete. To bi bil po mojem mnenju več kot ustrezen poskus 'specialne prevencije za naprej', kot ste se izrazili.

Ali imamo interne varovalke, kontrolne mehanizme, uporabljamo postopke za spoštovanje standardov? Na Radiu Slovenija imamo niz primerov, ki to dokazujejo.

Dober primer je naveden v zadnjem mailu, ki sem ga prejel na to temo: predvajana skladba na Valu 202, z delnim citatom besedila. Veseli me, da je omenjen, gre namreč za šolski primer, ko je bil celoten interni postopek ugotavljanja kršitve programskih standardov izpeljan in skomuniciran do pike natančno, vključno s sprejetim sistemskim ukrepom ter ugotovljeno in prevzeto odgovornostjo in epilogom, sankcijo, če želite.

Če bi se vse napake oz. kršitve standardov na RTV obravnavale na tak način, tega dopisovanja zdaj, sem prepričan, ne bi imeli.

Vsekakor predlagam tudi sam, da se do obravnavane radijske vsebine opredeli Varuhinja pravic gledalcev in poslušalcev glede na Poklicna merila in načela novinarske etike v programih RTV Slovenija. Prav tako pa predlagam, da varuhinja na enak način, skozi prizmo spoštovanja programskih standardov, hkrati obravnava tudi vsebine, ki so bile v torek dopoldne predmet kritike na Valu 202.

Odziv Igorja Pirkoviča:

»Spoštovani g. Štular, samo izvedeti sem želel, ali res menite, da ni jasno, da se trditve "Brezsramna manipulacija, ne pa novinarstvo" nanaša name ali morda na goste. Pa niste odgovorili. Zakaj me zanima? Ker je urednik Vala 202 napisal, da ne izhaja iz izrečenega, da se nanaša name. In to je vse ...«

Rajko Gerič: Prijava kršitev kodeksa novinarske etike

»Opozorjen sem bil na ravnanje naše kolegice z radia, ki je po mojem mnenju medij, na katerem je zaposlena, zlorabila za obračunavanje in žaljenje sodelavcev, ki se na njeno ravnanje žal ne morejo ustrezno odzvati in se braniti.

Ker je na RTV očitno kar praksa, da se o vsem in vsakem lahko govori karkoli, sem kot odgovorni urednik oddaje Panorama že podal prijavo zaradi mobinga nad ustvarjalci te oddaje na ustrezne inštitucije. Upam da se bodo primerno odzvale, poleg tega pa je seveda za zaščito zaposlenih pred mobingom odgovorno tudi vodstvo podjetja, zato vas pozivam, da zaposlene, ki so podvrženi žalitvam in podcenjevalnemu odnosu, ki traja že več mesecev, ustrezno zaščitite.

Kolegica, ki v živo prek radijskega programa obračunava s konkretnimi sodelavci in konkretnimi imeni, omenja tudi njihovo nepoznavanje novinarskega kodeksa in novinarske etike.

Edini Kodeks novinarske etike, ki trenutno v javnem zavodu RTV Slovenija velja, je bil sprejet že leta 2000. Ker sem pri sprejemanju tega kodeksa osebno sodeloval, sem prepričan, da je prav novinarka s svojim nedostojnim in žaljivim vedenjem v radijskem programu, ki je šel v živo, KRŠILA kar nekaj določil NAŠEGA kodeksa.

Njeno kršenje kodeksa se začne na 10.14 in naprej ...

<https://val202.rtvlo.si/>

tole pravi NAŠ KODEKS NOVINARSKE ETIKE iz leta 2000 in še vedno velja

1.5 Odgovornost

Glavni namen zbiranja in posredovanja informacij je zagotavljati njihovo najširšo dostopnost in omogočiti uporabnikom, da si o določeni zadevi ustvarijo mnenje. Novinarjem in urednikom, ki zlorabljajo svoj poklic za širjenje lažnih ali prikrojjenih informacij, je treba preprečiti delo.

1.8 Pravičnost

Novinarji in uredniki RTV Slovenija morajo pri poročanju spoštovati osebno integriteto posameznikov in njihovo pravico do zasebnosti. Osebam, ki so bile v naših programih osebno napadene ali kritizirane, je treba v najkrajšem možnem času oz. v naslednji oddaji omogočiti odgovor. Take odgovore je treba načeloma objaviti v enakih oddajah in enakih terminih, v katerih so bili izrečeni napadi, vendar samo v točkah, ki jih prizadeti spodbijajo, in v enakovrednem obsegu. Odgovore, ki presegajo te okvire, odgovorni urednik ustreznega programa zavrne.

Nobeno poročilo ali programska vsebina nista poštena, če:

- a. ne vsebujeta vseh poglobitvenih dejstev;*
- b. vsebujeta nepomembne podatke na račun najpomembnejših dejstev;*
- c. nevede ali vede zavajata gledalce in poslušalce;*
- d. poročevalec uporablja besede ali prijeme, ki kažejo na njegovo pristranskost.*

Res si želim, da bi se VSI ustvarjalci naših programov zavedali, da RTV ni njihov zasebni medij in da so odgovorni tako javnosti, kot notranji javnosti in sodelavcem za izrečene besede.

Prosim za vaš odziv in ukrepe, ki jih nameravate sprejeti, da se te zadeve uredijo.«

Ključna izhodišča za izjavljanje avtorice v programu Vala 202 so bila odločitev sodišča o nezakonnosti imenovanja generalnega direktorja RTV Slovenija, odločitev sodišča o nezakonnosti razrešitve nekdanje direktorice Televizije Slovenija ter poteza televizijskega novinarja, ki je v prispevku o razmerah na vzhodu Ukrajine imitiral pristnost poročanja, dejansko pa uporabljal arhivske posnetke iz drugih delov države, o čemer gledalcev ni obvestil. Avtor je obenem uporabil nazorna slikovna gradiva, upodabljajoča žrtve vojne; po mojem mnenju tako ni le kršil osnovnih postulatov novinarstva, temveč je tudi zlorabil mrtve. Presoja kolegice o izpostavitvi takšnih praks v našem programu je zato pravilna, menim tudi, da je to vloga novinarstva, ki je v službi javnosti, RTV Slovenija pa je preveč pomembna javna institucija, da bi jo ignorirali, četudi smo sami del te ustanove.

V popoldnevu po izvedbi sem se s kolegico pogovoril glede dela programskega pasu, ki smo ga namenili dogajanju na RTV Slovenija. Izpostavil sem programske standarde in profesionalna merila. Strinjala sva se, da bi lahko bil ta sklop bolje koncipiran in izveden, tudi bolj precizen. Ugotavljam, da je bil programski pas po obsegu in kompleksnosti strukture bližje komentarju kot mnenjski intervenciji, tj. tradicionalnemu in ustaljenemu krajšemu voditeljskemu formatu v programu Vala 202. Zato bi vsebina v tej obliki bolj sodila v Petkovo centrifugo, to je tedensko komentatorsko oddajo, ali pa bi morali programski pas poslušalcem predstaviti kot komentar. Zvoljo ustreznega tolmačenja točke 5.7 Poklicnih meril smo že nagovorili sodelavce po uredništvih, znotraj uredniške ekipe pa opravili več debat o profesionalnih standardih, da do takšnih primerov v prihodnje ne bo prihajalo.

Ostale očitke pa moram zavriniti.

Kolegica sodelavcev RTV Slovenija nikakor ni žalila. Povedano bi lahko, tudi zaradi jasnosti, kvečjemu podkrepila s konkretnimi primeri. Izrečeno se namreč ne nanaša na vse sodelavce (programa ali uredništva) Televizije, tega kolegica ni rekla. So pa vsi omenjeni tudi osebnosti z vplivom in določeno močjo, ki nastopajo v javnem prostoru, zato so vsekakor lahko tudi del javnega diskurza.

Kolegica ni podajala lažnih ali prikrojenih informacij. Izrečeno bi, kot dokaz tezi, občasno resda veljalo podkrepiti še s kakšnim primerom, kar bi nenazadnje tudi popestrilo radijsko upovedovanje, obenem pa bi kolegici omogočilo več ostrine, kar bi si nekateri vidiki obravnavanega vsekakor zaslužili. Kot odgovorni urednik nisem prejel niti enega očitka s pojasnilom, kateri del programskega pasu konkretno naj ne bi bil resničen in kakšna so nasprotna dejstva, niti nisem prejel zahtevka za popravek.

Menim, da poslušalci zaradi aktivnosti kolegice na področju sindikalnega organiziranja niso dobili občutka, da je pristranska ali neprofesionalna. Kolegica – izkušena, prepoznavna, razgledana, dosledno kritična, spoštovana in priljubljena radijska voditeljica – ni poročala o poteku sindikalnih pogajanj na RTV Slovenija, niti se ni o tem vprašanju opredeljevala. Če pa kolegica zaradi svojega položaja ne bi smela govoriti o dogajanju na RTV Slovenija, potem si težko predstavljam, da bi lahko o dogajanju na RTV Slovenija poročal ali se izrekal katerikoli novinar te hiše, saj je, če drugega ne, generalni direktor nadrejen vsem zaposlenim, kar bi lahko kdo nemara interpretiral kot razmerje, ki zbuja sum konflikta interesov, lahko tudi nekritičnost.

Nekritična tišina bi bila, po mojem prepričanju, glede na pomen RTV v širšem slovenskem prostoru, najslabša izbira za vse.

Naj si ob koncu dovolim dodati, da na Valu 202 od napak ne bežimo. Lahko smo še boljši. Ob ustvarjanju živega programa, ki večkrat terja ažurnost, odzivnost in posledično številne hitre odločitve, rezultat ni vedno najboljši. Glede na zahtevnost in obsežnost živega programa ter radijske produkcije nasploh, pa napak ni veliko, kar dokazujejo tudi deli poročil Varuhinje, nanašajoči se na Val 202 v zadnjih treh letih, ko se je obseg pritožb na RTV Slovenija sicer izjemno povečal. Ko se napake pripetijo, jih naslovimo, po potrebi prilagodimo procese dela in izboljšamo sistem uredniških varovalk. Pri tem sodelavcem ne grozimo z odpovedmi, temveč jih skušamo v sistemu javnega sektorja s profesionalnim pristopom, začenši z argumentirano kritiko in usmeritvami k izboljšanju, opolnomočiti za profesionalno rast. Slednje se odraža tudi na naši poslušnosti. Pozdravljam pa odprtje debate o standardih širše na RTV Slovenija, ne le na Radiu. V razpravi bom z veseljem angažirano sodeloval.

ODGOVOR VARUHINJE Z MNENJEM (POUDAREK)

Odgovornega urednika Vala 202 Nejca Jemca sem prosila, da v odzivu podrobneje pojasni prispevek Nataše Štefe, 21. 3. 2023, ob 10.08, na Valu 202, zlasti z vidika spoštovanja Poklicnih meril in načel novinarske etike v točki 1.5, ki govori o preprečevanju širjenja lažnih ali prikrojenih informacij, točki 1.8, ki pravi »osebam, ki so bile v naših programih osebno napadene ali kritizirane, je treba v najkrajšem možnem času oz. v naslednji oddaji omogočiti odgovor«, ter točkah 1.1 (natančnost), 1.2 (nepriustranost) in 1.3 (preverjanje dejstev), nanašajoč se zlasti na povedano o oddaji Arena, sodelavce Panorame in delo Valentina Areha, ter točke 1.7, nanašajoč se na v. d. generalnega direktorja RTV Slovenija in angažma novinarke v novinarski stavki na RTV Slovenija.

Poleg tega sem prosila še za pojasnilo o žanrski opredelitvi prispevka oziroma programskega pasu. Glede na to, da je imel prispevek vse značilnosti komentarja, sem ga prosila še za pojasnilo, ali in kako so (bili) o tem obveščeni poslušalci.

Odgovorni urednik je v odgovoru primerno pojasnil in zavrnil večino očitkov o kršenju točk 1.1, 1.3, 1.5 in 1.8, pri čemer je dodal, da bi veljalo izrečena mnenja podkrepiti še s kakšnim primerom. Za točke 1.1, 1.3 in 1.5 nisem ugotovila kršitev,

Glede točke 1.8, ki govori o pravičnosti, ugotavljam, da **je avtorica kršila del točke 1.8**, ki pravi: »Novinarji in uredniki RTV Slovenija morajo pri poročanju spoštovati osebno integriteto posameznikov in njihovo pravico do zasebnosti. Osebam, ki so bile v naših programih osebno napadene ali kritizirane, je treba v najkrajšem možnem času oz. v naslednji oddaji omogočiti odgovor«. V prispevku so bili osebno napadeni »novinarji na drugem sporedu z malo ali zelo vodljivimi izkušnjami« ter »od zunaj pripeljani vodljivi uredniki, ki so slišali za marsikaj, za novinarsko etiko, kodeks ali morda celo načela poklicne etike in programskih standardov pa ne ravno«, niso pa dobili možnosti za odgovor.

Glede točk 1.2 in 1.7 velja odgovoru odgovornega urednika dodati še nekaj dilem poročanja o dogajanju na RTV Slovenija. V svetu ni običajno, da bi novinarji in novinarke poročali o dogajanju v svoji medijski hiši ali kritično vrednotili delo svojih novinarskih kolegov iz istega

medija ali iste medijske hiše. RTV Slovenija pa ima v tem pogledu poseben status. Kot javni medij z zakonsko določenimi nalogami v javnem interesu, ki ga z RTV-prispevkom večinsko plačujejo državljani, RTV Slovenija mora poskrbeti tudi za transparentno obveščanje javnosti o dogajanju v zavodu, ki lahko vpliva na izvajanje nalog javnega pomena. To je zelo zahtevna naloga, saj potiska novinarje in urednike v dvojno vlogo: po eni strani se morajo čim bolj izogibati konfliktu interesov in se izogibati poročanju o dogajanju, v katerega so vpeti, hkrati pa so k temu poročanju zavezani.

Umeščanje vsebin o RTV Slovenija v programe RTV Slovenija je torej pravilno in v javnem interesu. Vsakič znova pa so novinarji in uredniki postavljeni pred vprašanje, ali je ta vsebina res v javnem interesu (in ne samo interne delovne narave) ter kako se čim bolj izogniti možnemu konfliktu interesov ali ustvarjanju videza konflikta interesov. Odgovore na vsa tri vprašanja dajejo prav Poklicna merila in načela novinarske etike v programih RTV Slovenija, četudi bi bilo potrebno prav za poročanje o RTV Slovenija ta merila še podrobneje opredeliti in posodobiti, med drugim z jasnejšimi opredelitvami (novih) novinarskih žanrov, formatov oddaj in programskih pasov.

Že sedaj pa je v točki 5.7 Poklicnih meril razmeroma dobro opredeljen žanr komentar. V njej je tudi določeno: »Kadar se odločimo za objavo osebnih mnenj novinarja, je treba zelo jasno opozoriti, da gre za komentar.« **To pravilo je bilo kršeno. Prispevek** Nataše Štefe, 21. 3. 2023, ob 10.08, na Valu 202 je imel precej značilnosti komentarja in nekaj elementov drugih komentatorskih žanrov, ni pa bil jasno označen kot komentar, kot zahteva točka 5.7: »Kadar se odločimo za objavo osebnih mnenj novinarja, je treba zelo jasno opozoriti, da gre za komentar.« Tudi programski pas v tem terminu Vala 202 nikjer ni označen kot komentatorski ali mnenjski. Odgovorni urednik je v odgovoru primerno ugotovil, da je imel prispevek značilnosti komentarja in da kot komentar ni bil primerno označen: »Ugotavljam, da je bil programski pas po obsegu in kompleksnosti strukture bliže komentarju kot mnenjski intervenci, tj. tradicionalnemu in ustaljenemu krajšemu voditeljskemu formatu v programu Vala 202. Zato bi vsebina v tej obliki bolj sodila v Petkovo centrifugo, to je tedensko komentatorsko oddajo, ali pa bi morali programski pas poslušalcem predstaviti kot komentar.«

V primeru takšnih ugotovitev kršitve Programskih standardov uredništvu praviloma **priporočim razpravo o poklicnih merilih. Iz odgovora odgovornega urednika pa je razvidno, da so v uredništvu to že opravili**, saj je urednik zapisal: »Zavoljo ustreznega tolmačenja točke 5.7 Poklicnih meril smo že nagovorili sodelavce po uredništvih, znotraj uredniške ekipe pa opravili več debat o profesionalnih standardih, da do takšnih primerov v prihodnje ne bo prihajalo.« Takojšnjo in ustrezno vsebinsko razpravo uredništva vsekakor pozdravljam in ocenjujem kot primeren in zgleden ukrep.

PRIPOROČILO VARUHNJE VODSTVU RTV SLOVENIJA(POUDAREK)

Vodstvu RTV Slovenija priporočam **prenovo Poklicnih meril in načel novinarske etike v programih RTV Slovenija**, pri čemer naj se jasneje opredeli tudi vse dileme poročanja in drugih oblik sporočanja programskih vsebin, ki se nanašajo na RTV Slovenija in njene zaposlene.

PRIPOROČILO VARUHINJE UREDNIŠTVU

Uredništvu Vala 202 priporočam razmislek o morebitni jasnejši opredelitvi in označitvi vodenih programskih pasov, ki nimajo formata oddaje.

Mnenje o komentiranju na Valu 202

»Težko opredelim svoje besede kot pritožba, kvečjemu kot komentar določenim radijskim voditeljem. Že nekajkrat sem ujela, da radijski voditelji pri poročanju ali v sklopu svojega dela oddaje podajajo osebne komentarje. S tem ni sicer nič narobe, vendar sem opazila, da se ti komentarji pogosto podajajo z negativno konotacijo, z nekakšnim prikritim namenom vplivanja na mnenje/razmišljanje poslušalcev. Hkrati pa se pogosto "pere perilo" v javnosti, kar precej zbode. Razumem, da marsikaj v hiši ni urejeno, vendar ne vem, če je pa ravno vse stvar javnosti. Naj se obelodanijo zadeve, na katere javnost lahko vpliva, saj lahko zadeva tudi nas, kar pa ne, pa naj se rešuje za izklopljenim mikrofonom. Je način in je način, kako poslušalcem prenesti vest. Deljenje osebnih prepričanj iz naslova uveljavljati svoj (absolutni) prav in hkratno ne sprejemanje mnenja drugih, verjetno ni izkaz osebne zrelosti, hkrati pa je vsiljeno in proti voljno. Močno pozdravljam komentarje, za katerimi stoji širok spekter informacijske in podatkovne seznanjenosti, studioznosti in premišljenosti, povezovanja in analitične, objektivne kritičnosti. Precej trivialen primer, a nekako precej zmoti - zakaj (že pred časom) komentar, da je čas, da se poberemo s Twitterja zato, ker ima D. Trump ponovno dostop? Saj lahko izbiramo, ali mu bomo sledili ali ne. Nas kdo v kaj sili? To je osebna izbira. Ravno tako vpliv A. Tatea na mlade. Mladi si zapomnijo, kar je njim v tistem trenutku pomembno in njihovo dožemanje psihološko ustreza njihovi starosti. Če bi vaša kolegica le malo prelistala kakšno knjigo, študijo, bi otroke na avtobusu pustila, da nadaljujejo razpravo, poslušalce pa raje informirala o razmišljanju mladih - da jih lahko bolje razumemo, da vidimo, v katero smer vodi njihovo razmišljanje. Tako pa je raje (zdi se da) ponosno povedala, kako jim je dala "misliti". Misliti kaj? Ne vem, če je ustrezno, da se pohvali s tem, da se je vsilila v njihovo razpravo, ne da bi jo kdo povabil k pogovoru. Je to odraslo? Morda bi kolegica raje razmislila pri sebi tudi o tem, kako se njena potreba po tem, da izraža svoje mnenje, predstavi svetu. Menim, da zavestno in hoteno vplivanje na razmišljanje javnosti ter indoktrinacija po svojem kalupu ne izkazuje osebne zrelosti posameznika. Je takšna oseba res primerna za radijski eter, četudi jo je prijetno poslušati? Težko si predstavljam dan brez Vala 202, cenim delo in trud. Besede so namenjene temu, da kdaj pa kdaj radijski voditelji slišijo tudi sebe - naj razmislijo o svojih besedah in mnenju, ne da k temu pozivajo samo nas.«
(B. L.)

ODGOVOR VARUHINJE

Zahvaljujem sem vam za poslana mnenja. Poslušala sem tudi radijsko oddajo, na katero ste opozorili, vaše mnenje pa (brez vaših osebnih podatkov) posredovala tudi odgovornemu uredniku Vala 202.

MMC

I. NOVINARSKÉ VSEBINE

Odzivi na komentiranje ženskih skokov na TV Slovenija

Uporabnik in bralec spletnih vsebin **M. Z.** je izrazil nezadovoljstvo zaradi neodzivnosti športnega uredništva TV Slovenija ob komentarjih, ki so se nanašali na enega od športnih komentatorjev:

»Glede na to, da iz športnega uredništva TV Slovenija ni nobenega odziva na izjemno število pritožb, ki se nanašajo na slabo komentiranje Mihe Mišiča, vas prosim in predlagam, da si vzamete čas in preberete komentarje uporabnikov MMC, ki spremljajo njegovo komentiranje. Seveda moram k temu dodati dejstvo, da je bilo podobnih negativnih komentarjev še veliko več, a jih sprti briše moderator na MMC. Tudi to se mi zdi nesprejemljivo, ker ne gre za žalitev, ampak zgolj izražanje osebnega mnenja.

Verjetno se boste strinjali, da je pripomb in slabih ocen toliko, da si zaslužimo, da o tem problemu razmisli tudi športno uredništvo. Tudi sam sem na to opozoril gospoda Gregorja Peternela, a ni bilo nobenega odziva.

Zadnji članek na MMC-ju: <https://www.rtvlo.si/sport/zimski-sporti/gladka-zmaga-katharine-althaus-ema-klinec-ostaja-v-vodstvu-norveske-turneje/661320>.«

ODGOVOR VARUHINJE

Vaše pripombe sem brez vaših osebnih podatkov posredovala odgovornemu uredniku Športnega programa TV Slovenija **Gregorju Peternelu**, ki je odgovoril: *»Delo reporterjev v športnem programu redno analiziramo s ciljem, da je naše delo čim bolj kakovostno. Ob koncu zime bo čas za bolj konkretne ocene in usmeritve za naprej.«*

Iz odgovora izhaja, da ob analizi upoštevajo tudi mnenja gledalk in gledalcev.

Podpisovanje člankov na rtvslo.si

Bralca **S. N.** je zanimalo, zakaj številni članki, objavljeni na spletni strani rtvslo.si, niso podpisani z imenom in priimkom avtorja.

»Zakaj ne smem vedeti, kdo je članek napisal? Četudi slab, naj se vaši novinarji podpišejo pod tisto, kar so napisali, da vsaj vemo, kdo dela za nas ...«

ODGOVOR VARUHINJE

Vaše vprašanje sem v anonimizirani obliki posredovala uredništvu MMC. Ob tem sem jim še zapisala:

»Bralec ni navedel konkretnih člankov, vendar sem ob hitrem pregledu člankov na MMC 27. 3. ugotovila, da so večinoma podpisani z začetnicami, z imeni in priimki je le nekaj prispevkov v rubriki Šport ter prispevkov radijskih kolegov in dopisnikov. Ob tem opominjam na več priporočil prejšnje varuhinje, da morajo biti avtorski članki podpisani, pri ostalih pa mora biti jasno razvidno avtorstvo.

Priporočilo varuhinje iz leta 2017: »Uredništvu priporočam takšno podpisovanje člankov, ki pri bralcih ne bo puščalo dvomov o avtorstvu, in iz katerega bo mogoče nedvoumno razbrati, kdo je članek napisal (kdo je njegov avtor).

Priporočilo varuhinje iz leta 2019: Odgovorni uredniki soglašajo z naslednjo opredelitvijo: avtorski članki, reportaže in tudi članki, ki so povzeti po drugih virih/medijih, ki pa so bolj poglobljeni, daljši in novinarsko/avtorsko obdelani, morajo biti podpisani.««

Čez čas bom podpisovanje besedil preverila in če bom ugotovila, da vsa besedila niso podpisana skladno z gornjimi priporočili, bom ponovno pozvala uredništvo k razpravi.

V. d. odgovornega urednika MMC Igor Pirkovič

Spoštovani, o tem bomo v uredništvu opravili razpravo. Strinjam se, da se podpisujejo s polnimi imeni, ima pa tudi uredništvo svoje poglede.

II. UPORABNIŠKE VSEBINE

Varuhinja je prejela 15 odzivov, v katerih so uporabniki opozorili na izbris oziroma umik komentarja, izrazili nestrinjanje glede predmoderacije in nadzora moderatorjev nad komentiranjem ali opozarjali, da niso dobili pojasnila glede izbriisa komentarja. Varuhinja je uporabnike v večini primerov najprej napotila na moderatorje, ki so uporabnikom dolžni pojasniti, zakaj so določen komentar izbrisali oziroma onemogočili. V nekaj primerih je vodjo moderatorjev prosila za dodatna pojasnila in jih posredovala uporabnikom. Primera odzivov in odgovorov varuhinje:

Umik komentarja uporabnika brez pojasnila

Gledalec **Z. M.** je na varuhinjo naslovil prošnjo po pojasnilu glede umika komentarja na spletni strani rtvslo.si.

»Sem pogost komentator na MMC. Navajen sem, da so moji komentari kdaj tudi cenzurirani ali v moderiranih objavah neobjavljeni. Razumem pravico MMC do njegove uredniške politike in s tem ponavadi nimam težav. Trudim se biti nežaljev in se držati teme. Vendar sem danes pri objavi novice o izdaji tiralice za ruskega predsednika napisal komentar, ki ga bom citiral po spominu: "podporniki ruskega predsednika ob tej novici verjetno mislijo, da je žrtev". Ko sem opazil, da je cenzuriran, sem ga ponovno napisal ter tudi napisal administratorju vprašanje, zakaj me cenzurira. Nato sem še tretjič poskusil in zopet nič. Pričakoval sem kakšno pojasnilo na moje vprašanje, vendar spet nič. Sem se pa tudi ob par drugih priložnostih enako pritožil in tudi kdaj ne dobil odgovora. Zato se obračam na vas, če mi lahko vsaj vi obrazložite, v čem je predmetni komentar tako problematičen, da sem se očitno tako zelo zameril administratorju, ki je moderiral komentarje pod predmetno novico v petek 17. 3. 2023 med cca. 20h in 22h. Vem, verjetno se vam vse skupaj zdi nepomembno, ampak nam, ki sodelujemo v tem spletnih debatah na MMC, se cenzura vseeno ne zdi tako banalna, sploh v primeru, ko si ne znamo razložiti zakaj, upoštevajoč vse zahteve. In verjetno boste razumeli, da take stvari, kjer nisi žaljev ali ne pišeš

mimo teme, a vseeno nekdo nalašč ne želi objaviti komentarjev in se povrh niti ne odzove na vprašanje po pojasnitvi, kar nekoliko človeka pojezijo. Hvala za vaš čas in pozornost ter odgovor.»

ODGOVOR VARUHINJE

Kot komentator imate pravico, da za vsak umaknjen oz. neobjavljen komentar dobite od administratorja vsebinsko pojasnilo, zakaj je bil umaknjen (navedbo člena pravil, ki so bila kršena, in označen del komentarja, ki je sporen). Če odgovora v doglednem času (cca 24 ur) ne dobite, se lahko s tem konkretnim vprašanjem obrnete name.

Upam pa, da bo takih primerov čim manj, da bo torej večina vaših komentarjev objavljenih.

Komentarji na rtvslo.si so namenjena najširši javnosti

Uporabnik R. Č. se je odzval na neobjavo komentarja na rtvslo.si:

»Pošiljam vam korespondenco z administratorjem MMC. Ne vem, kaj naj si mislim. Zaradi nepojmljive cenzure že nekaj mesecev nisem podal komentarja pod članki, no, včeraj sem enega, ki seveda ni bil objavljen. /.../ Prosim za vaše stališče.»

Povzemamo korespondenco uporabnika z administratorjem:

Uporabnik: *»Komentiral sem novico. Administrator komentarja ni objavil. Zahtevam pojasnilo za odločitev, ker je vsebina komentarja skladna z vašimi pravili, ni žaljiva in ni nestrpna.»*

Administrator: *»Komentar v novici: [Netanjahu po množičnih protestih začasno ustavil sprejemanje pravosodne reforme](#)*

'Bravo Izraelci. Tako se upira avtokratom. Če bi bil še vedno kovid, bi v Izraelu zmanjkalo koles...' se zdi, kot da je nedokončan. Prosimo vas, da bolje predstavite svoje mnenje in ostale uporabnike seznanite s svojimi stališči. Administrator«

ODGOVOR VARUHINJE Z MNENJEM (POUDAREK)

Vodja administratorjev je o umiku vašega komentarja odgovoril:

»Ni razvidno, zakaj uporabnik v temo o Izraelu vključuje tematiko covid-a. Takšni komentarji namreč hitro preusmerijo debato. Zato smo ga pozvali, naj bo v svojem stališču bolj jasen.»

Čeprav se zdi, da v tem primeru administratorji nekoliko pretiravajo v strogosti in da bi morali razumeti ironijo ali druge podtone vašega komentarja, pri odločanju o umiku komentarja to ni in ne sme biti pomembno.

Komentarji na rtvslo.si so namreč objavljeni na spletni strani, ki je namenjena najširši, zelo heterogeni javnosti. Zato morajo biti vsem tudi razumljivi. Ironija in podobne nadgradnje so sicer zelo všeč jezikovnim sladokuscem, vendar rtvslo.si ni medij za jezikovne sladokusce. Zato administratorji ob presojanju, ali nek komentar umaknejo ali ne, ne tehtajo, ali ga razumejo oni, ampak, ali ga razume povprečen bralec MMC-ja. Pri svojem delu morajo imeti podobna merila kot uredniki in novinarji, ki morajo pri splošnem mediju, kot je RTV SLO, upoštevati, da je

namenjen najširši javnosti. V določenih oddajah ali drugih medijih, ki imajo posebno občinstvo, so merila lahko drugačna.

III. STORITVE

Okrnjene pravice do dostopa vsebin RTV Slovenija iz tujine

Gledalec in uporabnik RTV-vsebin **T. M.** je opozoril na onemogočeno spremljanje RTV-vsebin iz tujine:

»Z družino (žena je plačnica RTV-prispevka) živim v tujini, natančneje v Belgiji. Do nedavnega smo lahko na našem televizorju nemoteno spremljali radijske in televizijske kanale RTV Slovenija, in sicer prek aplikacije RTV SLO, v katero se je bilo mogoče prijaviti s pomočjo kode, ki se je izpisala na istoimenski telefonski aplikaciji in smo jo vpisali v ustrezno polje na aplikaciji na televizorju. Odkar je bila aplikacija RTV S nadomeščena z aplikacijo RTV 365, se v slednjo na televizorju ni mogoče več prijaviti, ker za razliko od telefonske aplikacije RTV 365 v njej ni tozadevne ikone za prijavo oz. vpis, zaradi česar ne moremo več neovirano spremljati vaših radijskih in televizijskih kanalov (saj je pretežen del programa zaščiten z avtorskimi pravicami), kar je naša pravica kot plačnikov RTV-prispevka.«

ODGOVOR VARUHNJE Z MNENJEM

Najlepša hvala za opozorilo in vprašanje. Odgovor vam zagotovo ne bo všeč, ker kaže, da bodo vaše pravice do dostopa vsebin RTV Slovenija nekaj časa okrnjene, za kar se vam v svojem in v imenu RTV Slovenija opravičujem.

V. d. vodje Multimedijskega centra **Anže Ančimer** je namreč odgovoril:

»Ob naslednji večji nadgradnji bomo dodali tudi to možnost. Žal je bilo staro aplikacijo treba posodobiti. Prijava uporabnika s pomočjo kode je namreč omogočala spremljanje geoblokiranih vsebin iz tujine, če ima uporabnik povezan račun z naročniško številko.

Se opravičujemo za nastalo nevšečnost, funkcionalnost bomo kmalu dodali.«

Na moje dodatno vprašanje, kdaj predvidoma bo ta dostop spet mogoč, saj imate plačniki RTV-vsebin do njega pravico, pa so na MMC odgovorili:

»Nekje do konca aprila.«

To ni kratko obdobje in za dostopnost do RTV-vsebin iz tujine za plačnike RTV-prispevka tudi ne dobro. Upam, da bodo po vašem sporočilu nadgradnjo čim bolj pospešili. Za ta čas vas lahko prosim le za potrpljenje ter usmerim na Službo za obračun RTV-prispevka rtv.prispevki@rtvslo.si, da vas za ta čas vsaj oprusti plačila.

»Zakaj na RTV 365 ni slavnostne akademije ob obletnici smrti Karla Destovnika – Kajuha?«

Gledalec in uporabnik RTV-vsebin **I. M. B.** se je obrnil na varuhinjo s prošnjo po vsebini, ki je ni mogel najti v arhivu RTV365.

»Pred časom sem hotel ponovno pogledati slavnostno akademijo ob 79. obletnici smrti Karla Destovnika - Kajuha, ki jo je RTV predvajala 21. 2. 2023, pa je nisem mogel priklicati na RTV 365. Nina Ivanišin je sijala na odru, Janez Škof, Bossa de nova, vse skupaj zaokroženo v smiselno celoto, kar je zadnje čase prava redkost. Mi lahko poveste, kdaj jo bo mogoče videti v arhivu, ker mi portal RTV 365 najde samo prispevek iz ARS-a, ne glede na to, kaj vnesem v iskalnik.«

ODGOVOR VARUHINJE

Iz uredništva Kulturnega in umetniškega programa TV Slovenija so glede predvajanja oziroma dostopnosti slavnostne akademije ob obletnici smrti K. D. Kajuha odgovorili:

»Pravice smo imeli za 2x TV predvajanje in 3 tedne catchup on line. Vse je poteklo.«

Oddaje torej od sredine marca dalje ne morete priklicati. RTV Slovenija jo seveda še ima v arhivu, za njeno javno dostopnost pa bi morala obnoviti pogodbo. Če bi bil glede tega večji javni interes, se lahko o tem dodatno pozanimam.

Gledalec se je na odgovor varuhinje odzval:

»Delno to razumem. Se pravi, prireditelji snema RTV, dogaja se v CD, samo organizacijo podpre Ministrstvo za kulturo, organizira jo Ustanova Franca Rozmana – Staneta, javnost pa vseeno nima dostopa do posnetka? Kdo v celotnem procesu je tisti, katerega avtorske pravice "onemogočajo" dostopnost? Kakšen pa je potem mehanizem, da je možno dostopati do vsebin, kot je recimo koncert Dan D iz Križank ali pa Vlada Kreslina iz CD? Predstavljam si, da je tudi interes večji. Ali se v tem primeru vsi odpovejo avtorskim pravicam, ker nastopajočih (in sodelujočih podjetij in posameznikov) je pa v tem primeru ogromno.«

ODGOVOR VARUHINJE

Prireditve ni snemala RTV Slovenija, temveč jo je dobila že posneto in je prirediteljem in posnetku le odstopila programski čas. Koncerta, ki ju omenjate, pa sta nastala v produkciji TV Slovenija. Vse, kar producira TV Slovenija, je dostopno javnosti.

Odziv gledalca:

»No, potem je pa jasno. Upam, da čim več prireditelji snema RTV ;-) Hvala za vsa pojasnila.«

Telekomov komunikator NEO in dostop do podnapisov za gluhe in naglušne

Uporabnik in gledalec **F. G.** je v odzivu napisal, da kot Telekomov uporabnik prek komunikatorja NEO ne more več spremljati podnapisov za naglušne. Dopis je naslovil tudi na operaterja, ki mu je na "pritožbo" odgovoril.

»Naglušni imajo le to smolo, da je njihova invalidnost nevidna. Neka ameriška študija govori o tem, da slepega človeka zlahka prepoznaš in slehernemu vzbuja sočutje, medtem pa gluhega človeka ne prepoznaš. Ko to ugotoviš, je prva misel strah, ker ne veš, kako mu pomagati oziroma kako komunicirati z njim in se rajši umakneš. Zato so slepi deležni nekega spoštljivega spoštovanja, medtem ko so gluhi deležni povsem drugačnih opazk.

Sistem NEO v ponudbi kableskega operaterja Telekom je tisti, ki NEO uporabnikom na fiksnem priključku, ki uporabljamo storitev televizije Telekoma Slovenije, ne omogoča podnapisov za naglušne. Tega v reklamah ne povedo! Zakaj NEO ne omogoča podnapisov za naglušne?

Prek NEO naglušni ne morejo več spremljati televizijskih programov javne televizije s podnapisi za gluhe in naglušne.

TTX uporabljajo na programih RTV Slovenija 1 in 2, ker oni podnaslavljajo oddaje za gluhe in naglušne, komercialne televizije pa tega ne delajo. S takšnim ravnanjem Telekom naglušnim onemogoča spremljanje slovenskega televizijskega programa in krati njihove pravice. Gre za izključno ponudbo na strani ponudnika, ki ne ponuja Teleteksta v okviru svojega set top boxa.

Telekom naj vsem svojim uporabnikom NEO omogoči uporabo podnapisov v storitvi Teletekst za tiste TV-programe, ki to omogočajo. Telekom Slovenije naj se zaveda svoje odgovornosti tudi do ranljivih skupin in odgovorno deluje tudi v prihodnje.

Kot naglušni uporabnik opozarjam pristojne deležnike (RTV, ZPS, zagovornika enakih možnosti), da kableskega operaterja Telekom pozovete, da omogoči storitev čim prej oziroma da doreče tehnične standarde v korist in dobro slušno prizadetih oz. odpravi težavo tako, da za vmesni čas zagotovi ustrezno uporabo TV-vmesnika, ki to storitev podpira.

Morebiti sedaj že obstaja programska rešitev s strani operaterja Telekom, vendar tega naglušni ne vemo.

Zveza: <https://zagovornik.si/zagovornik-ministru-za-delo-sprejmite-pravilnik-ki-bi-moral-biti-sprejet-ze-leta-2011/>.«

S Tehnične podpore Telekoma so uporabniku odgovorili:

»Na NEO Smartboxu so podnapisi za gluhe in naglušne na voljo prek izbire jezika programa. Do teh nastavitvev lahko dostopate tako, da pri programu v živo, ki je podnaslovljen s podnapisi za gluhe in naglušne, pritisnete tipko OK, nato pa se pomaknete levo na Jezik in pod Podnapisi izberete "slovenščina". Za dodatna vprašanja smo vam na voljo.«

REGIONALNI RTV-CENTER MARIBOR

I. TV MARIBOR

Zakaj ni bilo prenosa prireditve Bob leta, 1. 4.?

Sedem gledalk (od teh tri v aprilu) je protestiralo, ker TV Maribor 1. aprila ni prenašala prireditve Bob leta. V odzivih so izrazile ogorčenje in na varuhinjo naslovile vprašanje, zakaj prireditve, ki je bila na sporedu 16 let, ne bo oziroma ni bilo. Vodstvo RTV Slovenija je na seji Programskega sveta 6. marca pojasnilo razloge za takšno odločitev, zato odzive in odgovor vodstva povzemamo v poročilu varuhinje za mesec marec. Primeri odzivov:

»Pravkar sem izvedela, da prenosa prireditve Bob leta letos ne bo. Kot plačnica neprostoVOLjnega RTV-prispevka želim konkretno pojasnilo odgovornih, zakaj. Prireditve je (kolikor mi je znano) vedno imela dobro gledanost.« (N. H.)

»Kot naročnico in plačnico RTV naročnine me zanima, če je novica o odločitvi vodstva RTV, da letošnje prireditve Bob leta ne bomo mogli spremljati pred ekrani, resnična. V primeru, da ta njihova odločitev velja, se strinjam z večino prebivalcev naše prelepe Slovenije, ki pozivajo vodstvo k odstopu! Ta odločitev je (bo) sicer le kaplja čez rob. Uničevanje in odstranjevanje kvalitetnih oddaj ter ponudba izjemno slabih nadomestkov je, milo rečeno, poniževanje nas, gledalcev - vaših plačnikov. /.../ Prosim, da prenesete moje vprašanje in mnenje vodstvu RTV. Pričakujem njihov odgovor.« (V. B.)

»Vsako leto je našo družino razveselila podelitev »Boba leta«, te svojstvene prireditve, ki jo znajo Mariborčani odlično izpeljati. Letos nas boste za ta užitek prikrajšali. A je to strah pred resnico, da RTV razpada zaradi katastrofalne programske politike sedanjega vodstva? Se bojite politične satire? Se na RTV sploh še znate nasmejati? Komu bo namenjena tista urica sobotne sprostitve namesto »bobu«? /.../ Pričakujem odgovor na vprašanje, zakaj ste »skenslali« Bob leta.« (M. J.)

»Resnično sem ogorčena in me boli, ker niste prenašali Boba leta. Ali bomo videli posnetek?« (M. S.)

»Zelo me moti, da niste predvajali Boba leta; je čudovita oddaja.« (A. Š.)

ODGOVOR VARUHINJE

Odzive sem posredovala v. d. direktorja TV Slovenija Urošu Urbaniji, vendar ni odgovoril, zato vam v odgovor pošiljam odgovor vodstva RTV Slovenija s seje Programskega sveta (PS) RTV Slovenija 6. 3. 2023, na podobno vprašanje člana Programskega sveta.

Na seji je člana PS Gregor Drnovšek vprašal: »Zanima me razlog za odločitev o prekinitvi 16-letne tradicije prireditve Bob leta. Lani je bil dobro gledan, delež 19-odstoten, rating 9,9. Zakaj po 16 letih odločitev, da prireditve, ki se je dobro prijela med gledalci, ukinjamo?«

Odgovorila sta v. d. generalnega direktorja RTV Slovenija Andrej Grah Whatmough in v. d. direktorja TV Slovenija Uroš Urbanija.

V. d. generalnega direktorja RTV Slovenija:

»Glede Boba leta: če boste pogledal lanski PPN, je bil ta projekt že lani označen z zvezdico, kar pomeni, da smo si to ... dali smo v PPN pogojno pod pogojem, da z organizatorjem sklenemo tudi ustrezno finančno pogodbo. To smo lani storili in potem je bil ta projekt izveden, letos pa tega projekta žal v predlogu PPN-ja, ki ga je ta Programski svet sprejel, ni notri. Se pravi niti pogojno niti kako drugače.«

V. d. direktorja TV Slovenija:

»Kar se komercialnih prireditev tujih medijskih ali drugih medijskih hiš v Sloveniji tiče - načelno smo seveda odprti, ampak to pomeni, da če velja prenos za enega pod enakimi komercialnimi pogoji, velja seveda tudi za drugega. Tako, da je to mogoče vredno širše razprave. Vsekakor pa ne moremo, da za nekoga omogočamo, za drugega pa ne. Še tako kot ste prej lepo povedali naj bojo levi, desni, črni, rdeči, modri, rumeni za vse morajo veljati v tej hiši enaka pravila. In

pravzaprav se čudim, kaj se je dogajalo, kot ste rekli zadnjih 10 let, da se je nekega komercialnega partnerja privilegiralo v odnosu do drugih. Skoraj vsaka medijska hiša ima svoje dogodke in po moje si vsaka medijska hiša želi v »prime time« nacionalne RTV imeti uro in pol ali eno uro reklam. Tako da to je načelno vprašanje, načelno stališče, ki mogoče bi ga bilo vredno tukaj tudi razpravljati, ampak vsekakor pa kot direktor ... ne morem dopuščati, da za eno komercialno medijsko hišo veljajo ena pravila v tej hiši, za druge pa druga. Torej ali za vse enako ali pa tako kot je... pač vsaka medijska hiša ima svoje dogodke.«

Vsekakor bom vaše pritožbe glede neprenosa prireditve Bob leta prenesla vodstvu TV Slovenija.

PROGRAMI ZA NARODNI SKUPNOSTI

I. RADIO CAPODISTRIA

Radio Capodistria: o agencijskih novicah in cerkvenih vsebinah

Poslušalka **A. A.** je v odzivih izrazila nezadovoljstvo nad, po njenem mnenju, preveliko količino agencijskih novic, objavljenih na spletni strani Radia Capodistria. V drugem odzivu pa je menila, da je preveč vsebin, povezanih s katoliško cerkvijo.

»Pritožujem se nad ogromno količino agencijskih novic iz Italije, ki so tudi površno pripravljene, kot je razvidno na povezavi: <https://www.rtvsllo.si/capodistria/radio-capodistria/notizie/slovenia/il-governo-in-aula-prima-del-consiglio-europeo/662157> - novica v kategoriji Slovenija, vsebina pa zadeva Italijanski parlament. Poleg tega menim, da je premalo novic iz slovenskega prostora, sploh iz Istre, tako slovenskega kot hrvaškega dela.«

Odgovorni urednik UPE Radijski program za italijansko narodno skupnost Aljoša Curavić

Uporabljamo tudi agencijske novice, vendar ne pretežno, kot vse medijske hiše. Novinarji v glavnem hodijo na teren, delajo intervjuje itd. Spodaj navedeno novico smo napačno umestili pod rubriko Slovenija, vendar je korektna in premišljena. Dejstvo, da smo se zmotili jo umestiti v rubriko na spletni strani, ne spreminja njene vsebine. Ni res, da imamo premalo novic iz Slovenije in Hrvaške. Imamo tedenske oddaje, ki so namenjene tako slovenski kot manjšinski politiki, in prav tako oddaje, ki pokrivajo hrvaško Istro. Imamo štiri radijske dnevnik na dan in devet kratkih poročil na dan, plus vsak dan tematske novinarske oddaje, tako da praktično pokrivamo ves ta naš lokalni, regionalni in čezmejni prostor.

»Menim, da je absolutno preveč vsebin, povezanih s katoliško cerkvijo, primer prispevek v povezavi: <https://www.rtvsllo.si/capodistria/radio-capodistria/notizie/friuli-venezia-giulia/don-enrico-trevisi-e-il-nuovo-vescovo-di-trieste/662755>. Ali je za pripadnike italijanske narodne skupnosti v slovenskem delu Istre res relevantno, kdo je škof v Trstu? Tovrstno informacijo lahko dobimo drugje. Novinarjem iz italijanske redakcije plačujemo dodatek za dvojezičnost, velika večina pa ne pozna slovenskega jezika, torej nagrajujemo neznanje.«

Odgovorni urednik UPE Radijski program za italijansko narodno skupnost Aljoša Curavić

Hvala za poslano. Sam menim, da je prispevek narejen korektno. Novinar je opravil delo, ki mu je bilo dodeljeno s strani nadrejenega. Kar se tiče teze, da ima naš program preveč vsebin navezanih na katoliško cerkev, absolutno ne drži. Menim, da bi jih lahko imeli več. V preteklosti smo imeli nedeljsko oddajo, namenjeno duhovnosti, vendar je žal nimamo več zaradi kadrovske stiske. Upam, da bomo takšne oddaje, in oddaje, ki so nasploh namenjene vsem verskim skupnostim, ki so prisotne v Sloveniji, še imeli.

Kar se tiče, ali je relevantno ali ne vedeti, kdo je škof v Trstu, mislim, da je ta informacija pomembna za vso populacijo, ki gravitira tako ali drugače okoli tako pomembnega mesta, kot je Trst, pomembnega za Italijane, ki tam živijo, za slovensko manjšino, za italijansko manjšino v Sloveniji in nasploh za vso populacijo, ki se prepleta s Trstom. Vedeti več, z več strani, je bolje kot ne vedeti.

Kar se tiče dodatka za dvojezičnosti bi rad spomnil, da je to dodatek, ki pripada tistim javnim uslužbencem, ki delajo na območjih občin, v katerih živi italijanska ali madžarska skupnost, kjer je manjšinski jezik tudi uradni jezik, če je znanje jezika narodne skupnosti pogoj za opravljanje dela. Torej je dodatek, namenjen za znanje manjšinskega jezika; in absolutno ne drži, da velika večina sodelavcev našega programa ne pozna slovenskega jezika.

ODGOVOR VARUHNJE Z MNENJEM

Odgovoru odgovornega urednika dodajam: prebrala sem poročilo o novem škofu v Trstu na spletni strani Radia Koper-Capodistria, ki ste mi jo posredovali, poslušala sem tudi poročila ob 12.30 na italijanskem programu radia Koper-Capodistria. V 15-minutnih poročilih je bil tudi prispevek o novem tržaškem škofu. V napovedniku oddaje je bil naveden na četrtem mestu med petimi napovedanimi vsebinami, kar je ustrezno. Primerno je bil tudi umeščen v zadnji del oddaje, novinarsko pripravljen v ustreznem žanru (poročilu) in primerne dolžine.

Ali je vsebin s katoliško vsebino v programih Radia Koper-Capodistria preveč, iz enih poročil ne morem presojati, za to bi bila potrebna analiza daljšega obdobja.

Umestitev poročila o novem tržaškem škofu v opoldanska 15-minutna poročila pa je bila z vidika izvajanja nalog javnega interesa vsekakor primerna. K obveščanju o verskih vsebinah RTV Slovenija in torej tudi Radio Koper-Capodistria zavezuje Zakon o RTV Slovenija. Zakon v 3. členu navaja, da javno službo poleg dveh nacionalnih TV-programov, treh nacionalnih radijskih programov, radijskih in TV-programov v RC Koper in Maribor izvajata tudi po en radijski in televizijski program za avtohtono italijansko in madžarsko narodno skupnost. V 4. členu pa zakon med vsebinami javne službe navaja tudi, da v prej naštetih programih RTV Slovenija »posebno pozornost posveča položaju in delovanju registriranih verskih skupnosti«.

Sklicevanje na to, da lahko prebivalci slovenske Istre dobijo informacijo o novem tržaškem škofu drugje, je napačno. Smisel javnega medija za pripadnike narodne skupnosti je prav v tem, da zagotavlja pripadnikom narodne skupnosti vse pomembne informacije iz svojega okolja in širše. Dodatek za dvojezičnost prejemajo tudi sodelavci slovenskih programov Radia Koper in TV Koper-Capodistria, saj je z zakonom določeno, da morajo znati tudi jezik narodne skupnosti.

I. JEZIKOVNA KULTURA

Enakost ali enakopravnost spolov?

Gledalec K. E. je v odzivu opozoril na rabo izrazov "enakost spolov" in "enakopravnost spolov" in ob tem izrazil nestrinjanje glede njune enakovredne rabe:

»Danes, 8. marca, smo v informativnih oddajah TVS Dnevnik ob 19h in Odmevi ob 22h poslušali prazniku primerni temi o vlogi žensk v družbi. Pri tem se pojavljata izraza "enakost spolov" in "enakopravnost spolov". Vloga javne RTVS je tudi skrb za pravo rabo jezika, saj ste v nekem smislu merilo za pravilno rabo pogovorne slovenščine. Po mojem mnenju je izraz "enakost spolov" nesmisel. Zanima me pomenska razlika obeh izrazov. V prispevkih se oba izraza nedosledno uporabljata in mešata. Tako na primer voditelj Dnevnika Saša Krajnc vpraša novinarko o enakosti spolov, dopisnica pa mu odgovarja o enakopravnosti spolov. Moti me to!«

Pojasnilo jezikovnih svetovalcev, maj 2022

Izpostavljena tematika zahteva nekaj več razlage kot samo (po)kimanje očitku. S pripombo gledalca oziroma poslušalca se namreč ne moremo popolnoma strinjati. Poleg izraza enakopravnost spolov se uporablja tudi enakost spolov, ob tem pa ne gre za »izraze, ki jih uporabljajo nekatere ekstremne feministke«, ampak za širši družbeni diskurz. Čeprav nekateri strokovnjaki (med njimi so jezikoslovci) menijo, da gre za nepotrebno spreminjanje že uveljavljenega pojma enakopravnost in njegove pomenske razlage in za vsiljeno uvajanje novega termina enakost, ki naj bi izražal spremenjeno družbeno stanje, je raba zveze enakost spolov že zelo razširjena. Ob tem opozarjajo na neprimernost uporabe izraza enakost v pomenu enakovrednosti ali/in enakopravnosti, vendar pa so besedne zveze z enakostjo že uveljavljene v primerih, kot so »politična enakost«, »Svoboda, enakost, bratstvo« in »enakost pred zakonom«, ki so vključene v Slovar slovenskega knjižnega jezika. To si lahko razlagamo kot pomenski prenos, pri katerem je zaradi ekonomičnosti jezika iz prvotne sintagme »enakost obravnave pred zakonom« prišlo do izpusta »obrnave«. Podobno bi lahko rekli za zvezo »enakost (obrnave) spolov«.

Načelo enakosti spolov združuje tako pravni vidik enakosti, torej enakopravnost spolov oziroma enake pravice in obveznosti ne glede na spol (npr. [14. člen Ustave](#)), kot tudi družbeni vidik enakosti, tj. enake možnosti za vse ne glede na spol (npr. politika spolnih kvot za zagotavljanje enake participacije žensk in moških v procesih političnega odločanja; politika očetovskega dopusta za omogočanje enake vključenosti žensk in moških v vzgojo otrok ipd.). Podrobneje o tem na spletnih straneh [Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti](#) (MDDSZ) in [Metine liste](#). O problematičnih razmerjih med sodobnim trgom dela in očetovstvom je [Mirovni inštitut](#) izdal monografijo z naslovom Spremembe očetovstva: moški med delom in starševstvom.

Pri [MDDSZ](#) so zapisali: »Enakosti in enakopravnosti kljub etimološki sorodnosti in vsebinski povezanosti pojmovno ni mogoče istovetiti. Ko govorimo o enakosti, govorimo o enaki

vrednosti človeka kot posameznika/posameznice in kot pripadnika/pripadnice človeške družbe kot celote, iz katerega izvira človekovo enako dostojanstvo, ki od družbene organizacije načeloma zahteva enako (pravno) obravnavanje posameznikov/posameznic.«

V okviru MDDSZ deluje [Sektor za enake možnosti](#), ki o enakosti spolov piše: »Enakost žensk in moških pomeni, da morajo biti ženske in moški ne le zakonsko, ampak tudi v praksi enako prepoznavni, razpolagati morajo z enako družbeno močjo, biti enako udeleženi na vseh področjih javnega in zasebnega življenja ter imeti enako korist od rezultatov družbenega napredka. Nikakor pa enakost žensk in moških ne pomeni istosti in ne pomeni zanikanja razlik med ženskami in moškimi.« Na isti spletni strani Sektor za enake možnosti ponuja v branje več smernic in publikacij. V eni od teh z naslovom [Enakost spolov – \(še\) nedokončana zgodba. Pregled razvoja na področju enakosti spolov v Sloveniji, 1991–2016](#) lahko beremo, da enakost spolov vključuje enakopravnost spolov, ne gre pa samo za to: »Enakost spolov je koncept, s katerim označujemo to, da moramo biti ženske in moški ne le zakonsko, ampak tudi v praksi (de facto) enako prepoznavni, imeti enako moč in biti enako udeleženi na vseh področjih javnega in zasebnega življenja. Neenakost spolov je vidna na vseh področjih življenja – v zasebnem se npr. kaže tako, da so moški veliko manj udeleženi pri negi in vzgoji otrok, gospodinjskih opravilih in skrbi za ostarele, skratka imajo na tem področju manj moči in so dojeti zgolj kot pomočniki. V javnem pa se npr. kaže tako, da je žensk malo na najvišjih mestih gospodarskega odločanja ter na županskih mestih, posledično ženske na teh področjih razpolagajo z manj moči.«

Enakost spolov torej ne pomeni fizične izenačenosti ali podobnosti spolov. Gre za družbeno, tj. politično, ekonomsko in socialno enakost. Enakost spolov je koncept, ki združuje oba vidika, formalnega in dejanskega. Je termin, ki je pomensko širši od enakopravnosti spolov in je kot razločevalen že uveljavljen v stroki in uradnih dokumentih vladnih in evropskih institucij.

Ob tem lahko sklenemo, da novinarji RTV Slovenija niso poročali napačno in povzemali izrazov brez navedb, ampak so uporabili nevtrarno poimenovanje, ki je nediskriminatorno do žensk in moških.

Pojasnilo jezikovnih svetovalcev, 2023

Takšna izmenjava izrazov je res lahko moteča in bi jo odsvetovali, ker besedi v splošni javnosti nista dojeti kot enakovredni – nasprotno, kažeta na pomenski odtenek, o katerem pa javnost ni soglasna, ker ga del nje razume dobesedno, v smislu videza, mišljenja in čustvovanja, del pa preneseno, v smislu pravne zaščite, pravic in dolžnosti. Vendarle pa je takšno izmenjevanje v dialogu smiselno, če sta novinarja tako želela gledalce ozavestiti o pomenski bližini obeh pojmov. Po Pravnem terminološkem slovarju sta izraza »načelo enakosti« in »načelo enakopravnosti« dopustni dvojnici, v rabi pa se v nekaterih položajih uveljavlja beseda enakost, npr. v imenu urada Zagovornik načela enakosti (<https://zagovornik.si/>). Enakost pred zakonom kot stalno zvezo izpričuje že SSKJ, kot tudi še nekaj drugih primerov, o čemer smo pisali v odgovoru 6. 5. 2022. Iz njega je razvidno, da so ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti ter nevladne ustanove, kot je Mirovni inštitut, naklonjeni pomenskemu razločevanju med enakopravnostjo in enakostjo. Obstaja sicer možnost, da se je beseda enakost razširila pod vplivom angleščine (in je kot taka oporečna), saj *equality* prevajamo kot

enakopravnost, enakovrednost in enakost. Po drugi strani angleščina pozna izraz *gender* (družbeni spol), a tudi *enakost družbenih spolov* bi bilo mogoče razumeti v smislu fizične podobnosti. Hkrati je tudi kalkiranost izraza glede na veliko razširjenost šibek argument za njegovo popolno nadomestitev.

DODATNO POJASNILO VARUHINJE

Iz obeh odgovorov izhaja, da izraz »enakost spolov« ne pomeni zanikanja razlik med moškimi in ženskami, temveč, kot navaja Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, da: *»morajo biti ženske in moški ne le zakonsko, ampak tudi v praksi enako prepoznavni, razpolagati morajo z enako družbeno močjo, biti enako udeleženi na vseh področjih javnega in zasebnega življenja ter imeti enako korist od rezultatov družbenega napredka. Nikakor pa enakost žensk in moških ne pomeni istosti in ne pomeni zanikanja razlik med ženskami in moškimi.«*

Res pa je, kot opozarjate, da mnogi novinarji in novinarke izraza »enakost spolov« in »enakopravnost spolov« kar enačijo tudi v primerih, ko ne opisujeta iste vsebine. Takšno rabo zato odsvetujejo tudi lektorji RTV Slovenija (pojasnilo iz maja 2023). In v tem smislu tudi pritrjujejo vašemu pomisleku.

Zato se vam zahvaljujem za pripombo in sem tako vaše pomisleke kot tudi odgovora jezikovnih svetovalcev objavila v mesečnem poročilu za marec, upajoč, da bo poročilo prebralo čim več novinarjev in oba izraza uporabljalo čim bolj pravilno. Poleg tega bom obe utemeljitvi lektorjev objavila tudi na internih straneh RTV Slovenija, da bodo ustvarjalcem RTV-vsebin vedno na razpolago.

Ima raba pridevniške oblike ženskega priimka lastniški pridih?

Gledalec **M.** se je odzval na navajanje priimkov športnic s strani športnih komentatorjev:

»Obracam se na vas s pripombo, kako športni komentatorji poimenujejo športnice. Priimki se vedno izgovarjajo z nekim lastniškim pridihom. Recimo priimek Klinec ali Križnar komentatorji izgovarjajo kot Klinčeva, Križnarjeva. Tudi pri tujih športnicah se uporablja isto, kar je moteče, celo šovinistično. Če že obstaja slovnično pravilo za to, verjamem, da si ga je izmislil moški, saj kaže na neko poimenovanje lastnine. Njegova. Naj se potem uporablja isto še pri moških, torej Kekov, Zajcev, Prevčev ... Tukaj je komentator Fortin mojster. Meni se to zdi skrajno moteče in še bolj nespoštljivo do žensk.«

Varuhinja je gledalcu posredovala pojasnili Lektorske koordinacije na RTV Slovenija – prvo iz leta 2022, drugo pa iz leta 2023.

Saša Grčman v imenu jezikovnih svetovalcev, april 2022

Obravnava problematike sklanjanja in nesklanjanja oziroma pridevniške oblike priimkov, kadar označujejo ženske, se je v javnosti tako razmahnila, da to že dolgo ni več samo lektorsko vprašanje, ampak predvsem sociološko. Dovolj zgovorne in bogate s primeri so [Smernice za spolno občutljivo rabo jezika](#), v katerih med drugim piše: »Spolno občutljiva raba jezika označuje

prizadevanja, da v govoru in pisanju tudi z jezikovnimi sredstvi, ne le z vsebinskimi prvinami, naslavljamo in obravnavamo ženske in moške enakovredno.«

Novinarji so pri tem različnega mnenja. Nekateri sledijo omenjenim smernicam in zato v vseh primerih zagovarjajo nepridevniško obliko, nekatere pa ta zaradi nadaljnega nepregibanja v drugih sklonih zelo moti, saj nasprotuje uveljavljenemu načinu pisanja ter otežuje razpoznavanje skladske vloge v besedilu (sklona). Ob tem pa se zastavlja vprašanje dosledne rabe spolno občutljivega jezika, kar pomeni tudi vpeljavo podvezaja kot znaka nebinarnosti. Dosledno upoštevanje teh priporočil poročevalska besedila podaljša za najmanj dva znaka na omembo človeka, kar se zdi nesprejemljivo.

Prevladuje mnenje, da je pri navajanju moških in žensk najprimernejša in najnevtiralnejša uporaba imena in priimka. V nadaljevanju besedila ali pogovora pa lahko enakopravnost žensk izkazuje z uporabo nazivov, naslovov in feminativov ter priimkov (npr. doktorica Novak, direktorica Anja Struna, premierka Bratušek, gospa Juvan ...).

Ena od izraznih možnosti pri navajanju žensk, kadar se priimek pojavi samostojno, je pridevniška oblika z obrazilom -ova, npr. Juvanova. Za nekatere je sporno, ker ga povezujejo s svojino, torej lastništvom moških sorodnikov nad imenovano, vendar se obrazilo -ova v stavku pritika zaradi svoje slovnične funkcije ter je le nadomestilo obrazilu -ka, -ica za ljudske Medved – Medvedovka, Pirman – Pirmanca. V jeziku ima zlasti razločevalno vlogo, saj sicer iz sobesedilnega okolja ni vedno razvidno, ali gre za žensko, zlasti v naslovih (npr. Juvan tokrat le na stopničkah, Trener Juvan optimističen).

Pridevniška oblika je najkrajša, zato jo novinarji zaradi ekonomičnosti v poročanju ali ob omejenosti prostora v naslovih ali napisih na zaslonu uporabljajo takrat, ko morajo zgoščeno povedati čim več (Janša in von der Leynova o krepitvi odpornosti). To namreč prinaša pragmatičnost in jedrnatost, ki sta v medijskem okolju zelo dobrodošli.

Pridevniška oblika priimka izraža tudi nediskriminatoren vidik, pravzaprav bi diskriminatorno lahko bilo, če ne bi smeli uporabljati pridevniške oblike priimkov. Na primer: Anamarija Lampič ima brata Janeza, ki je tudi smučarski tekač. Če bi nastopila v paru, bi ju verjetno kdo napovedal kot – naslednja na progi sta Lampič in Lampič. Ob slogovno ustrežnejši navedbi Naslednja sta Lampičeva. Tu se kaže, da pripona -ov ni omejena le na žensko, ampak se rabi tudi za moške, ko nastopajo skupaj. Med epidemijo bi lahko v podobnem kontekstu nastopila tudi Mateja Logar in Anže Logar. Zamislite si morebitni položaj: »Logar pravi, da moramo še naprej spoštovati zaščitne ukrepe, Logar pa dodaja, da moramo biti odgovorni drug do drugega.«

Obe obliki (ime in priimek ter svojilna oblika priimka) imata torej svoje prednosti in pomanjkljivosti, raba je odvisna od sobesedila in okoliščin, nobena od njiju pa na RTV ni prepovedana.

Menimo, da je jezik sicer pomemben dejavnik ozaveščanja, a da še več lahko storimo s skrbnim poročanjem o razlikah med spoloma pri zaposlovanju, neplačanem delu, pričakovanih družbe, plačah in pokojninah.

V zadnjih petih letih se je raba res spremenila, in to lahko opazimo v spletnih člankih in drugih medijih. O podobni tematiki smo pojasnilo napisali že lani (26. april 2022, odgovor zgoraj). Bolj kot za jezikoslovno gre za sociološko vprašanje. Leta 2018 je namreč Ministrstvo za delo, družine in enake možnosti RS izdalo Smernice za spolno občutljivo rabo jezika, evropske institucije pa Spolno nevtralni jezik. V teh e-priročnikih se avtorji zavzemajo za odpravo nezaznamovanosti moškega slovničnega spola, za alternativo pa predlagajo izražanje, ki ne izpostavlja spolne pripadnosti (raba abstraktnih sopomenk, torej splošnega vršilca dejanja, in trpnika ter vzporedno navajanje spolskih oznak).

Vključujoča raba jezika kot udejanjeno družbeno odgovorno ravnanje je v javnosti danes močno izpostavljena in zajema spoštljivo nazivanje vseh ljudi, ne glede na njihove osebne okoliščine. Spolno občutljiva raba je le en del vključujoče rabe, ki pa je zaradi deleža žensk v skupnosti in njihovega zgodovinskega boja za priznanje pravic zelo odmeven. Med jezikoslovnimi argumenti za opustitev obrazila -ova je, da je spol izražen že v pridevniških in glagolskih končnicah (slovenska predsednica Pirc Musar [Pirc Musarjeva] obiskala Bruselj). Opozoriti pa je treba na previdnost pri samostalniških zvezah, zlasti v naslovih, saj v teh taki kazalci umanjajo, npr. Odziv Pirc Musar, Trener Juvan o pripravah (mišljeno je Trener Kaje Juvan).

Tudi stroka se je na smernice odzvala različno. Njihovo upoštevanje je v jezikih, v katerih je slovnični spol izražen v glagolskih in drugih končnicah (npr. govoril – govorila), vendarle mnogo težavnejše kot v jezikih, v katerih ima glagol isto obliko za vse spole (angleščina, francoščina); ključna lastnost slovenščine je namreč prav dosledno označevanje spola (na primer, v imenovalniku ednine se ženski spol izkazuje s končnico -a) in mnogi prekinitve tega niza (glej primer v prejšnjem odstavku) doživljajo z nelagodjem, ker jo dojemajo kot slovnično neprimerno ali pa pogovorno. Dejansko gre za nov način izražanja, ki je v formalnem javnem govoru opazneje prisoten šele kakih 10 let – moška oblika se je prej pojavljala v tipih *Moja mama je zdravnik* ali *gospa profesor*, v katerih pa nikoli ne vpliva na glagolsko končnico (smernice namesto teh predlagajo *Moja mama je zdravnica* in *gospa profesorica*). Tudi družbeno okolje je v Sloveniji drugačno kot v angleško govorečem svetu, zato nekateri jezikoslovci opozarjajo, da gre pri uveljavljanju smernic za nekritično prevzemanje anglosaških pojmovanj.

V uredništva tako prejemamo pritožbe tako tistih, ki jih moti raba pridevniške oblike priimka (Klinčeva je zmagala), kot tistih, ki jih moti navedba zgolj priimka (Klinec je zmagala). Prvi primer je moteč zaradi asociacije na kletvico, a takšni enkratni zgledi ne morejo dajati trdne systemske osnove. Lektorji smo zato sklenili, da odločitev o rabi načeloma prepustimo novinarju oz. avtorju, saj sta obe obliki mogoči, utemeljeni v pravilih oz. rabi, enotne in vsem sprejemljive rešitve pa za zdaj ni.

Osvojiti prvo in drugo mesto ne pomeni »dvojnega vodstva«

Gledalka T. C. je opozorila na napačno komentiranje uvrstitve tekmovalcev iz iste države na prvem in drugem mestu:

»Sedaj se že tretjič obračam na vas in sicer s pripombo na komentiranje zimskih športnih dogodkov s strani vaših komentatorjev. Od prvega do zadnjega - smučarski skoki, alpsko smučanje, tek na smučeh, biatlon - vsi napačno komentirajo uvrstitve tekmovalcev iz iste države na prvem in drugem mestu kot dvojno vodstvo. Lepo prosim, naučite te gospode pravilno komentirati uvrstitvi. Še vedno je samo en tekmovalec v vodstvu, drugi je pač drugi, pa čeprav je iste države. Zdi se mi, da je do začetka zimske sezone kar dosti časa, da bodo vrli gospodje osvojili tērmin vodstvo.«

Odgovorni urednik Športnega programa TV Slovenija Gregor Peternel

Gledalka ima prav. Zahvaljujem se ji za ponovno opozorilo, ki ga je poslala že pred skoraj natančno enim letom. Prvo in drugo mesto ni dvojna zmaga. Menim, da gre za frazo, ki se je skozi leta tako zakoreninila v naš um, da smo napačno rabo povsem spregledali. Bom še enkrat opozoril redakcijo.

Lektorji RTV Slovenija

Reporter ob podajanju informacij išče sopomenke, tudi samo približne, morda stopnjuje napetost, včasih ob tem ni tako zelo natančen, kot morajo biti novinarji ob pisanju poročila o tekmi. Namesto poimenovanja za reprezentanco se v športu uporablja tudi poimenovanje za državo, za športnika na prvem in drugem mestu, če sta člana iste reprezentance (oz. državljana iste države), pa reporter poudari, da je to dvojno vodstvo za neko reprezentanco (državo). Nenatančno, se strinjamo. Je pa to v pomenu, da sta tekmovalca pred vsemi, da jih "vodita", preostali jima "sledijo". Zaželeno je, da reporterji položaj opišejo manj žargonsko (trenutna razvrstitev je: vodi oz. prvi je X, drugi je Y ALI na prvem in drugem mestu sta X in Y ipd.). Ko pa vodstvo na koncu postane zmaga oziroma tekmovalca dejansko osvojita prvo in drugo mesto, takrat to ni dvojna zmaga, kot je bilo prej mogoče dvojno vodstvo. Dvojna zmaga pomeni nekaj drugega.

 ODGOVOR VARUHINJE

Upajmo torej na izkoreninjenje napačnega izraza oziroma da reporterji uporabljajo izraz »dvojno vodstvo« samo takrat, ko je primeren. Ker je pot »brisanja« navad, četudi napačnih, včasih težja od pridobivanja takšnih navad, nas kar opomnite, če ta napačni izraz še kdaj slišite.

Moteče tikanje in naslavljanje gostov

Gledalec in poslušalec **A.** je opozoril na moteče tikanje na radiu in televiziji:

»Moti me, ker nekateri voditelji -ice (na radiu veliko več) najprej začnejo razlagati, da se z gostom poznata in se bosta tikala. Mene osebno ne zanima, kaj sta zasebno, na nacionalni TV pa človek pričakuje, da ste profesionalni.«

 ODGOVOR VARUHINJE

Zahvaljujem se vam za pripombo glede tikanja. Nanjo bom opozorila pristojne urednike in na seji pristojne komisije. Verjetno ste imeli v mislih predvsem informativne oddaje, saj je tikanje moteče predvsem v teh.

Poslušalca **A. S.** pa je zmotilo naslavljanje enega od gostov s strani voditeljice oddaje Studio ob 17.00, ki je bila na sporedu 16. 3.:

»Poslušal sem radijsko oddajo Studio ob 17h, ki jo je 16. 3. 2023 vodila novinarka Zdenka Bakalar. Voditeljica je gosta Tilna Božiča ves čas oddaje naslavljala kot "gospod Tilen", ostala dva gosta in gostjo pa kot gospod/gospa in nato priimek. Takšno naslavljanje je neprimerno in do gosta žaljivo. Verjetno je to počela zaradi njegove mladosti, saj je bil v oddaji najmlajši. Bilo je tudi zelo moteče za poslušanje, saj voditeljica tega ni izrekla enkrat (da bi lahko rekli, da je šlo za pomoto), ampak velikokrat skozi celotno oddajo. Če voditeljica ne pozna osnovnega bontona, naj ne vodi takih oddaj, ampak v studio raje povabi otroke, da jih bo lahko naslavljala po njihovem imenu.«

Odgovorni urednik Radia Prvi Danijel Poslek

Imenovanje oziroma naslavljanje gostov je za nas izjemno pomembno, zato smo se tudi o omenjenem primeru že pogovorili. Strinjam se, da naslavljanje z imenom ni primerno, tovrstni praksi se bomo dosledno izogibali.

Želim pa poudariti, da novinarkin namen nikakor ni bil kakorkoli podcenjevati gosta zaradi njegove mladosti, zato se morebiti prizadetim opravičujemo.

ODGOVOR VARUHNJE Z MNENJEM (POUDAREK)

Strokovna sodelavka je oddajo podrobno poslušala in preverila naslavljanje vseh gostov. Potekalo je tako:

5:08 – državni sekretar Tilen Božič

8:34 – g. Šušteršič

14:53 – g. Tilen Božič

18:37 – g. Grum

21:24 – g. Tilen

22:42 – g. Šušteršič

22:44 – Andreja Škofič Klanjšček

24:52 – g. Tilen

30:21 – g. Šušteršič

30:40 – g. Tilen

31:51 – g. Grum

34:14 – ga. Škofič

35:44 – g. Tilen Božič državni sekretar

43:22 – direktor geodetske uprave Tomaž Petek

46:31 – g. Božič

48:30 – g. Šušteršič

55:06 – g. Tilen Božič državni sekretar

56:18 – Vsem gostom se zahvaljujem za obisk: državnemu sekretarju Tilnu Božiču, generalnemu direktorju Finančne uprave Petru Grumu, Andreji Škofič Klanjšček in nekdanjemu finančnemu ministru Janezu Šušteršiču

Iz navedenega je razvidno, da je voditeljica vse goste naslavljala z imenom in priimkom ali s priimkom, razen državnega sekretarja Tilna Božiča, ki ga je tako naslovila šestkrat, trikrat pa res samo z imenom. Naslavljanje gosta samo z imenom v analitični pogovorni oddaji informativnega žanra ni primerno. Temu v odgovoru pritrjuje tudi odgovorni urednik. Iz odgovora tudi izhaja, da so v uredništvu primerno ukrepali, saj so se o tem poklicnem združenju pogovorili in se zavezali, da se bodo takšnemu naslavljanju dosledno izogibali.

Tudi gledalke in gledalci včasih nimajo prav

V [Poročilu varuhinje za februar 2022](#) smo objavili kritiko gledalke J. N. P. glede izgovorjave poljskih priimkov s strani športnega komentatorja Andreja Stareta. Gledalka je v odzivu med drugim napisala, »da bi se gospod Stare po toliko letih komentiranja lahko naučil pravilno izgovoriti poljske priimke (Stoch [Stoh, ne Štoh], Żyła [Žiua, ne Žila], Wąsek [Vonsek, ne Vašek] in Zniszczoł [Zniščou, ne Zniščol])«. Varuhinja je na omenjeno kritiko prejela odziv Lektorske koordinacije RTV Slovenija, ki ga objavljamo spodaj.

Marta Trobec iz Lektorske koordinacije

V februarškem [poročilu varuhinje](#) je na str. 18 in 19 objavljeno pismo gledalke. Del, ki drži samo delno:

»[...] pravilno izgovoriti poljske priimke (Stoch [Stoh, ne Štoh], Żyła [Žiua, ne Žila], Wąsek [Vonsek, ne Vašek] in Zniszczoł [Zniščou, ne Zniščol]).«

Utemeljitev:

Pri prevzemanju besed v slovenščino samoglasnike, enake slovenskim, izgovarjamo kot v knjižni slovenščini; pri tistih, ki jih ta ne pozna, poiščemo njej najbližje ustreznike.

Namesto poljskih nosnih samoglasnikov ob samoglasniku izgovorimo samoglasnik in zvočnik n. Kot je napisala gledalka: Wąsek izgovorimo vónsək (prim. tudi Govorni pomočnik, <https://govornipomocnik.rtvlo.si/pawel-wasek/>).

Temu poljskemu smučarskemu skakalcu je ime Paweł. Črko ł prevzemamo s slovenskim fonemom l, v izvirniku pa je izgovor u. Tako je po pravopisnih pravilih 2001 in tudi v najnovšem predlogu za prevzemanje iz poljskega jezika (<https://www.fran.si/pravopis8/Podpoglavje/8-9>).

Żyła v slovenščini izgovorimo [žila],

Zniszczoł pa [zniščol].

Prav ta dva priimka sta tudi v omenjenem pravopisnem predlogu za prevzemanje iz poljskega jezika:

ł	l	Słowacki [slovácki], Stękała [stɛnkála], Żyła [žila], Łomża [lómža], Łukasz [lúkaš], Michał [míhal], Zniszczoł [zniščol]

Še nekaj gesel iz RTV-jevega Govornega pomočnika:

nekdanji papež poljskega rodu Karol **Wojtyła (Wojtyła)**: károl **vojtiła**

(<https://govornipomocnik.rtvlo.si/karol-wojtyla/>)

košarkar Piotr **Pamuła**: pjótr pamúla

(<https://govornipomocnik.rtv slo.si/Piotr-pamula/>)

smučarski skakalec Andrzej **Stękała**: ándžej stenkála

(<https://govornipomocnik.rtv slo.si/Andrzej-Stekala/>)

teniška igralka Iga Świątek: íga švjóntek

(<https://govornipomocnik.rtv slo.si/iga-swiatek/>)

smučarski skakalec Kamil Stoch: kámil stóh

(<https://govornipomocnik.rtv slo.si/kamil-stoch/>)

II. OGLAŠEVANJE

Imen blagovnih znamk lektorji ne smejo spreminjati

Gledalec **K. E.** se je odzval na objavo oglasa družbe Lidl na TV Slovenija.

»Zanima me, zakaj na RTVS več ne skrbite za slovenski jezik, tudi v oglasih? Primer, TVS1, četrtek ob 21.05, ob koncu Tarče. Oglas za trgovsko verigo Lidl. Besedilo "naše nam paše". Paše je grda pogovorna beseda, ki temelji na nemški besedi paßt (ustrezati). Pred leti sem bil v vlogi oglaševalca. Oglasa s takim izrazom vaši lektorji takrat zagotovo ne bi odobrili. Kaj skrb za jezik ni več eno izmed poslanstev javne RTVS?«

ODGOVOR VARUHINJE

Izraz »Naše nam paše« je ime blagovne znamke oziroma linije izdelkov. Imen lektorji ne smejo prevajati ali spreminjati, niti oddelek za trženje ne sme zavrniti oglasa, ki vsebuje takšno ime. Če vas ime te blagovne znamke oziroma linije izdelkov moti, se s pritožbo obrnite na družbo Lidl, lastnico imena te linije.

Namesto oglasov višji RTV-prispevek

Gledalec **F. L.** se je pritožil nad oglasi, s katerimi se prekinja tudi športne prenose, in predlagal višji RTV-prispevek:

»Povem vam, da bom v kratkem prekinil gledanje - včasih moje – televizije, saj to, kar ste naredili iz javne televizije, ki jo plačujemo (jaz predlagam večjo naročnino pod pogojem, da bo brez reklam), enostavno pelje, da se ti /.../ ali da ugasneš TV. Npr. stavek Stareta med skoki - zdaj pa hitro na naše reklame, da ne zamudimo skok Zajca (!?)«

ODGOVOR VARUHINJE

Razumem vašo nejevoljo in se strinjam, da so televizijski oglasi moteči. Vendar je takšen način financiranja RTV Slovenija določil zakonodajalec. V letu 2021 je imel zavod RTV Slovenija 131.915.046 evrov celotnih prihodkov, od tega iz naslova RTV-prispevka 96.800.255 evrov, prihodki iz naslova oglaševanja pa so znašali 16.046.645 evrov.

RTV Slovenija torej dobro desetino vseh sredstev za delovanje in produkcijo programih vsebin in storitev pridobiva s prodajo oglasnega prostora. Tako pridobi dodatna sredstva, ki jih lahko nameni tudi za nakup pravic za športne prenose, ki jih sicer morda ne bi bilo na programih in si jih tako na TV Slovenija ne bi mogli ogledati.

Oglasi morajo biti predvajani v skladu z zakonskimi omejitvami, ki so za javno radiotelevizijo strožje kot za ostale izdajatelje televizijskih in radijskih programov. Pravila oglaševanja v programih RTV Slovenija so opredeljena v Zakonu o medijih in Zakonu o avdiovizualnih medijskih storitvah (v nadaljevanju ZAvMS). Kot ste zagotovo opazili, na Televiziji Slovenija številnih vsebin, med njimi celovečernih in dokumentarnih filmov, otroških oddaj itd., skladno z ZAvMS, ne smejo prekinjati z oglasi. ZAvMS tudi določa, da skupni obseg televizijskega oglaševanja in televizijske prodaje v TV-programu (vseh, tudi komercialnih televizij) ne sme preseči 20 odstotkov časa med 6. in 24. uro. Za programe RTV Slovenija pa veljajo še strožja pravila, in sicer je obseg oglaševanja omejen na 15 odstotkov časa med 6. in 24. uro in je torej za četrtno manjši kot na komercialnih TV-postajah.

Na pritožbe gledalcev zaradi prevelikega deleža oglasov sem kot varuhinja opozorila tudi ob pripravi Programsko-produkcijskega načrta za leto 2023 in izrazila želje gledalcev po zmanjšanju količine oglasov. Vendar je odločitev o drugačnem financiranju v rokah odločevalca o Zakonu o RTV Sloveniji, Državnega zbora. RTV Slovenija je namreč dolžna zagotavljati zakonsko določen program, tega pa lahko izvaja samo, če ob RTV-prispevku del prihodkov ustvari tudi z oglasi. Zaradi tega mojega odgovora oglasov na vaših zaslonskih žal ne bo nič manj. Upam pa, da sem vam vsaj pojasnila nekaj ozadja v zvezi z njimi. Izraz »Naše« reklame je bil verjetno pomota, morda celo sarkastičen, saj tudi komentatorji nad oglasnimi bloki, ki jim prekinjajo tekme, večinoma niso navdušeni. Od reklam namreč nihče ni plačan dodatno. Kot sem že opisala zgoraj, gre prihodek iz oglasov v skupno RTV-malho, od tam pa se plačujejo vsi stroški. Med njimi so seveda tudi honorarji ali plače za komentatorje.

Gledalec se je na odgovor varuhinje odzval:

»Vse lepo in prav, pravite desetino - pomeni, da bi naročnina 15 evro pomenila viške denarja in to brez oglasov? Pa dajte, če ste naš varuh, vprašajte nas - ali damo 2,5 evra več, da nikdar več ne vidimo na naši javni televiziji nobenega oglasa.«

ODGOVOR VARUHINJE (PRIMER)

Sprememba višine RTV-prispevka ni v moji pristojnosti. Niti v pristojnosti RTV Slovenija, kjer bi lahko dala predlog. Določanje višine RTV-prispevka je v pristojnosti Vlade RS in Državnega zbora. RTV Slovenija je, kot mi je znano, v zadnjih letih poslala na Vlado RS več predlogov za zvišanje RTV-prispevka, a predvsem do višine, ki bi zagotavljala ohranitev dotedanje ravni (ob povišanih plač v javnem sektorju, ipd.). Vendar noben predlog ni naletel na pozitiven odgovor, zato je RTV-prispevek enak že več kot desetletje, kar pomeni, da je realno vsako leto nižji. 15 evrov bi v tem trenutku pomenilo le sledenje inflaciji. Da bi se RTV Slovenija lahko odrekla tudi oglasom (in izvajala enak obseg programov kot doslej), bi moral biti RTV-prispevek višji.

Vsekakor sem kot varuhinja pravic gledalcev zagovornica manjšega obsega oglasov na javni RTV Slovenija in to tudi povem in zapišem.

Oglas za sekljalnik v hrvaškem jeziku

Varuhinja je marca prejela klic gledalca glede TV-prodaje za sekljalnik. Ta je bila predvajana v hrvaškem jeziku s slovenskimi podnapisi. Dva klica (gledalke in gledalca) na to temo je prejela tudi v aprilu. Ker gre za isti oglas, vse tri odzive povzemamo v mesečnem poročilu varuhinje za marec.

»Včeraj, 16. 3. okoli 12.30, mi je dvignilo pritisk, ko ste predvajali reklame v hrvaškem jeziku. Živim na Pašmanu, pa sem postal občutljiv na to. /.../« (J. P.)

»TV SLO 1: So reklame v hrvaškem jeziku, menim, da je protizakonito, ker se v javnih zavodih uporablja slovenski jezik in jezik manjšin. Reklamo, menim, da je obvezno sinhronizirati v slovenščino.« (Z. R.)

»Zelo me je zmotila reklama za ribežen - vsestranski sekljalnik: sodeč po ustih sem sklepal, da ni Hrvat, ker govori v hrvaščini ali srbsščini, napisi pa so v slovenščini (prevod), sem telefoniral na podjetje in so mi povedali, da je izdelek kitajski. TV Slovenija predvaja reklamo v hrvaščini za kitajski izdelek. In moramo brati besedilo. To je nesprejemljivo.« (M. R.)

Služba za trženje TV-programov in oddaj

Zakon o javni rabi slovenščine v 23. členu določa naslednje:

23. člen

(oglaševanje)

(1) Javno oglaševanje izdelkov in storitev, predstavitev dejavnosti ter druge oblike obveščanja javnosti so skladno s področnim zakonom v slovenščini oziroma v potrošniku na območju Republike Slovenije zlahka razumljivem jeziku. Kadarkoli se slovenščina pojavlja skupaj s tujim jezikom, ker gre za oglaševanje, predstavitev dejavnosti ter druge oblike obveščanja, ki je namenjeno tudi tujcem, različica v slovenščini ne sme biti manj poudarjena.

(2) Spletno predstavljanje in oglaševanje slovenskih pravnih oseb in fizičnih oseb z registrirano dejavnostjo mora biti v slovenščini, dodatno pa lahko tudi v tujih jezikih.

(3) V novinarskih, oglaševalskih in poslovnih besedilih, ki omenjajo kraje in druge zemljepisne danosti z območij sosednjih držav, kjer avtohtono prebiva slovenska narodna manjšina, je obvezna slovenska ali dvojezična raba krajevnih in drugih zemljepisnih lastnih imen.

1. del 7. člena zakona o varstvu potrošnikov pa:

7. člen

(uporaba jezika)

(1) Podjetje s potrošniki posluje v slovenskem jeziku, na območjih, kjer avtohtono živita italijanska ali madžarska narodna skupnost, pa tudi v jeziku narodne skupnosti. Pri tem mora v pisnih sporočilih uporabljati celotno ime svoje firme in sedež.

(2) Pri označevanju blaga, storitve in digitalne vsebine podjetje potrošniku posreduje potrebne informacije glede značilnosti, prodajnih pogojev, uporabe in namembnosti blaga, storitve in digitalne vsebine. Te informacije so v jeziku, ki je potrošnikom na območju Republike Slovenije lahko razumljiv. Namesto besednega jezika lahko podjetje pri označevanju blaga ali digitalne vsebine uporablja tudi splošno razumljive simbole in slike.

S prevodom omenjenega oglasa v podnapisih naročnik zadosti zakonskim določilom.

DODATNO POJASNILO VARUHNJE Z MNENJEM

Služba za trženje TV-programov in oddaj na RTV Slovenija torej ni ugotovila, da oglas ne bi zadoščal zakonskim merilom. Poleg zakonov mora Služba za trženje spoštovati tudi Pravilnik o poklicnih standardih, ki o oglaševanju govori v točki 19 Oglaševanje, promocija in sponzoriranje v programih RTV Slovenija. Tam poleg etičnih meril (da morajo biti sporočila resnična ipd.) v podtočki 19.2 navaja tudi 30 primerov, ko mora Služba za trženje oglas zavrniti, med drugim tudi:

»Služba za trženje programov RTV Slovenija mora zavrniti izvedbo naročila v teh primerih:

- ...
- *če oglasno sporočilo ni v slovenskem jeziku oziroma če televizijski oglas ni sinhroniziran ali opremljen s podnapisi;*
- ...«

V primeru, ki ga navajate, je oglas opremljen s slovenskimi podnapisi, zato ga Služba za trženje ni mogla zavrniti. V točki 19.2 Pravilnika o poklicnih merilih namreč piše tudi:

»Izvedbe naročila objave oglasnega sporočila, ki je skladno z vsemi merili, ne sme nihče preprečiti.«

Glede na zapisano je TV-prodaja zakonskim in pravilniškimi določilom torej zadostila. Kot varuhinja pravic gledalcev pa se sprašujem, ali ta določila res dovolj ščitijo gledalke in gledalce. Sinhronizacija v hrvaščini je tako močna, da marsikdo niti ni dovolj pozoren na slovenske podnapise, še posebej zato, ker so na zaslonu poleg podnapisov še drugi napisi in so zato podnapisi razmeroma slabše opazni. Zato bom ob predstavitvi Letnega poročila 2022 na Ministrstvu za kulturo opozorila tudi na te jezikovne dileme. Če mi bo čas dopuščal, pa bom glede tega pisala tudi Službi za slovenski jezik pri Ministrstvu za kulturo. Podoben odziv sem prejela pred nekaj meseci na oglas za smučanje v italijanski pokrajini Trentino, ki je bil v angleškem jeziku in s slovenskimi podnapisi.

Mnenje o motečih oglaših med prenosi zimskih športov

»Imam nekaj pripomb o poročanju oziroma o prenosih iz Planice in na splošno pri prenosih zimskih športov. Največkrat smo prikrajšani s podatki o prizorišču, štartnimi listami, zamuja se prenos tekmovalcev in podobno, vse zaradi reklam, ki jih je daleč preveč glede na javni zavod. Včasih ste hujši kot komercialne TV. /.../ Tudi razvrstitve in rezultati se morajo največkrat umakniti reklamam. Ne vem, kako bi bilo tako početje sprejeto, na primer pri prenosih

nogometa, košarke, rokometa in nasploh športov z žogo. /.../ Moram pa priznati, da večino oddaj gledam z zamikom, da se izognem agresije z reklamam.« (L. T.)

III. TEHNIČNE ZADEVE

Preveč ali premalo zvoka s prizorišča športnih prenosov

Dve gledalki sta se pritožili glede zvoka s prizorišč med športnimi prenosi. Obe sta izpostavili, da je pri nekaterih športnih prenosih zvok v ozadju preglasen, zato se komentatorja oziroma govornega dela ne sliši. Navajamo odziva:

»Ne sliši se komentatorja pri smučarskih skokih, ker je v ozadju zvok iz prenosa močnejši. Pri normalnem sluhu je zelo težko sploh kaj razumeti in slišati. Enako se dogaja pri drugih oddajah, kot so Čez planke, ker je spremljevalna glasba preagresivna in preglasna. Škoda, ker so oddaje in komentatorji dobri. Upam, da upoštevate pripombe.« (U. K.)

»Zvok ob prenosu športnih prireditev komentatorja je prešibek - katastrofalen, ozadje pa preglasno. Samo s podnapisi za gluhe je gledljivo. Tudi v drugih oddajah, kjer je kombinacija govora in glasbe.« (D. Š.)

ODGOVOR VARUHINJE

Pripombo sem posredovala pristojnim, o njej pa spregovorila tudi na seji komisije za tehnična vprašanja. Glasnost komentatorjev in zvoka s prizorišča praviloma določajo tonski mojstri in bi morali biti obe ustrezni. Težava lahko nastane pri poslušanju v okolju, kjer je prisotnih veliko drugih motečih zvokov.

Načeloma torej je razumevanje za pripombe gledalk in gledalcev. Če do težav, ki jih navajate, še prihaja, vas vabim, da navedete konkreten prenos na konkreten datum, da bom lahko težavo posredovala v preverjanje tonskim tehnikom.

Tehnična napaka pri napovedi Arene v Dnevniku, 27. 2.

Gledalka **N. H.** je opozorila na neljubi dogodek, ki se je pripetil v Dnevniku konec februarja.

»Ogorčena sem na še enim fiaskom vašega "novinarja" Igorja Pirkoviča, ki se očitno ne zna vklopiti v oddajo. Govorim o napovedi za oddajo Arena v Dnevniku, dne 27. 2. 2023, ki jo je zdrdral, še preden ga je voditeljica uspela pozdraviti in mu predati besedo - kot se to počne pri vsakem vključevanju v oddajo. Pri nobenem drugem novinarju še nisem opazila takih spodrseljajev.«

ODGOVOR VARUHINJE

Gre za tehnično napako pri vključevanju napovedi v oddajo, saj večina teh napovedi ni posneta v živo. Izjema so napovedi oddaj Odmevi in Šport ob koncu Slovenske kronike.

Vsekakor pa so takšne napake nedopustne in kot varuhinja nenehno opozarjam, da se morajo vsi truditi, da jih je čim manj. Tudi manko tehničnega kadra za to ne sme biti izgovor.

IV. DOSTOPNOST IN PRILAGOJENI PROGRAM

Kam so izginili podnapisi v oddaji Tarča: (Ne)prava Planica, 2. 3

Gledalka **M. B.** je v odzivu napisala, da v oddaji Tarča: (Ne)prava Planica, ki je bila na sporedu 2. 3. 2023, kmalu po začetku ni bilo več podnapisov:

»Oddaja Tarča je bila podnaslovljena in tudi s tolmačem za znakovni jezik. A potem kmalu ni bilo več podnapisov ([\(Ne\)prava Planica \(rtvslo.si\)](https://www.rtv slo.si)). Zanima me, zakaj jih ni več? Oddajo rada pogledam in upam, da jo bom lahko še spremljala podnaslovljeno.«

Vodja Službe za dostopnost programov Mateja Vodeb

Šlo je za tehnično napako na originalni različici oddaje, zaradi česar je bilo potrebno napako odpraviti in oddajo ponovno naložiti na spletno stran. V vmesnem času oddaja žal ni bila dostopna. Sicer pa so vse oddaje dostopne tako s podnapisi kot tudi s tolmačem.

<https://www.rtv slo.si/dostopno/znakovni-jezik>

DODATNO POJASNILO VARUHINJE

Upam, da ste s pojasnilom zadovoljni in da s pomočjo podnapisov in tolmača za znakovni jezik lahko sledite tako Tarči kot tudi nekaterim drugim oddajam. Sama podpiram prizadevanja RTV Slovenija, da se število in delež takšnih oddaj nenehno povečuje.

Zakaj zamik podnapisov pri dokumentarcu Putinova vojna na domačih tleh?

Gledalec **S. P.** je opozoril na zamik podnapisov pri britanskem dokumentarnem filmu Putinova vojna na domačih tleh, 23. 3., ob 21.05 na TV SLO 1:

»Verjetno so odgovorni že opazili, da so bili zvočni podnapisi pri včerajšnjem dokumentarcu o dogajanju v Rusiji, ki je bil na sporedu 1. programa TV SLO po oddaji Tarča, tako zelo zamaknjeni, da so prekrivali slovensko spremno besedo, ki jo je brala novinarka RTV SLO. Spremljanje oddaje je bilo z zvočnimi podnapisi sicer možno in zelo dobrodošlo, da smo se seznanjali z notranjim dogajanjem v Rusiji v lanskem letu, žal pa precej okrnjeno.«

Vodja Službe za dostopnost programov Mateja Vodeb

Pri nekaterih dokumentarnih filmih je prišlo do zaostajanja proženja sintetičnega zvoka z zamikom nekaj sekund. Kolegi tehnologiji intenzivno raziskujejo vzrok, vendar jim ga do sedaj še ni uspelo odpraviti. Gledalcem se opravičujem in upam, da bodo kolegi napako kmalu odpravili.

ODGOVOR VARUHINJE

Da, odgovorni so napake, na katere ste opozorili, opazili, kar izhaja tudi iz odgovora vodje pristojne službe. Ta dokumentarec žal tudi ni edini, pri katerem je prišlo do teh težav.

Danes (9. 5.) sem pri pristojni službi ponovno preverila, ali so vzrok že ugotovili. Odgovorili so, da so preučili že veliko možnih vzrokov, vendar se noben od teh ni izkazal za pravega.

Podnapisi so pogosto neredni ali pa jih ni

Gledalka D. L. je opozorila na neredne podnapise ali pa ti celo umanjajo, s čimer so prikrajšani predvsem gledalci, ki slabše slišijo.

»Pišem v imenu moža, gluhih in naglušnih ter vseh starajočih se prebivalcev, katerim peša sluh. Pri vseh je prisotna velika slušna prikrajšanost pri spremljanju RTV-programov, poročil, Dnevnika, dokumentarnih oddaj in s tem občutek socialne in družbene izključenosti. Poslužujemo se novejšega Telekomovega NEO-ta, kjer sicer nudijo možnost podnapisov, ki pa so neredni, enkrat so in drugič niso, kljub temu, da so v programih označenih kot programi s slovenskimi podnapisi. Verjetno si slišiš, zadolženi za ta vklop ali karkoli je pač potrebno storiti za podnapise, niti približno ne predstavljajo, kaj pomenijo ranljivim skupinam ti podnapisi. V upanju na kakršnokoli pomoč ali sugestijo se Vam zahvaljujem in želim prijazen dan.«

ODGOVOR VARUHINJE

Zahvaljujem se vam za dopis in skrb za vse, ki slabše slišijo, a bi radi kljub temu spremljali programe RTV Slovenija.

RTV Slovenija namenja temu področju veliko pozornosti. V okviru MMC-ja deluje oddelek Podnaslavljanje za gluhe in naglušne, ki pripravlja podnapise za večino oddaj v slovenskem jeziku, ki se predvajajo na TV SLO 1 in TV SLO 2. Na mesec gre v TV-program skoraj 1000 podnaslovljenih oddaj, dnevno več informativnih oddaj v živo, druge oddaje (izobraževalne, mladinske, otroške ...) pa ob ponovitvah ter za objavo na spletu in v aplikacijah. Število podnaslovljenih oddaj v arhivu se vsako leto povečuje in omogoča bogat arhiv podnaslovljenih oddaj.

Podnaslovljene oddaje lahko gluhi in naglušni spremljajo prek teleteksta, spleta, mobilnih aplikacij in TV-aplikacij.

Ker ste omenili Telekomov NEO, predvidevam, da vključujete podnapise prek teleteksta. Lani poleti je bilo pri komunikatorju NEO precej težav, a so pri Telekomu zagotovili, da bodo jeseni težave odpravljene in bo tudi novi komunikator omogočal spremljanje podnapisov prek teleteksta. Od takrat pritožb nisem več prejela, zato sem menila, da težav ni več.

Ker mi niste sporočili točnih oddaj, pri katerih podnapisov ni bilo, vam konkretno ne morem odgovoriti. Seznam podnaslovljenih oddaj je objavljen na teletekstu na strani 777. Na strani 771 so na voljo podnapisi za 1. program, na strani 772 za 2. program in na strani 773 za tretji program TV Slovenija. **Na spletnem mestu rtvslo.si, [TV-portalu](#), v mobilnih in TV-aplikacijah** so oddaje, ki so podnaslovljene, označene z oznako [=]. Podnapise vklopite med gledanjem oddaje s pritiskom na gumb z oznako CC. Najhitrejšo pot do podnaslovljenih oddaj pa omogoča portal www.dostopno.si, kjer so vse podnaslovljene oddaje zbrane na podstrani www.rtvsllo.si/dostopno/podnapisi.

Če boste ugotovili, da oddaja, ki je na seznamu oddaj s podnapisi, podnapisov nima, pa se s konkretnim naslovom, datumom in uro oddaje ponovno obrnite name in bom povprašala ali opozorila pristojne.

Z željami, da bodo tudi slabše slišiši lahko spremljali čim več vsebin RTV Slovenija, vas lepo pozdravljam.

Gledalka se je na odgovor varuhinje odzvala:

»Najlepša hvala za hitri odgovor. Vzeli smo si nekaj časa za pregledovanje teh zmožnosti. Glede podnapisov smo postopek že uporabljali, vendar ugotavljamo, da je še vedno precej oddaj brez podnapisov, čeprav so pričakovani. Škoda je tudi, da je precej dokumentarnih oddaj kombiniranih s pripovedovalčevim prevodom in podnapisi tujih govornikov. Tako naglušni ne morejo slediti celi oddaji. Ni jim omogočen ogled oddaj za nazaj, takrat praviloma ni podnapisov. Kakorkoli, opravljen je že velik napredek za premagovanje slušnih težav, dobrodošlo pa bo vsakršno izboljšanje v tej smeri.«

V. RTV-PRISPEVEK

Z recepcije Radia Slovenija je varuhinjo poklicala gledalka, ki je bila pred tem v Službi za obračun RTV-prispevka:

»Ne bi plačevala RTV-prispevka, ker ne gledam TV. Pred leti sem jo odjavila, zdaj pa moram plačevati. Zakaj, če je ne gledam?!«

IZ ODGOVORA VARUHINJE

RTV-prispevek je posebna oblika javne dajatve, predpisana z Zakonom o RTV Slovenija. Če gospodinjstvo ne izpolnjuje zakonsko natančno določenih pogojev za oprostitev plačila RTV-prispevka, ga je po veljavni zakonodaji dolžno plačevati. »O tem, ali ustrezate pogojem za oprostitev plačila RTV-prispevka, se lahko pozanimate na [spletni strani](#) RTV Slovenija.

S podobnim vprašanjem se je na varuhinjo obrnil tudi gledalec D. L.:

»Zakaj moram plačevati polno naročnino RTV, saj že več kot šest let nimam televizijskega sprejemnika, hkrati pa sem popolnoma razočaran nad vašim programom in enostranskimi prozahodno anglosaksonsko motiviranimi novicami, ki jih plasirate državljanom. Vaše kolegice (op. a: iz Službe za obračun RTV-prispevka) sem spraševal, na kakšen način se lahko odpovem plačevanju polnega prispevka in plačujem samo za radijski sprejemnik. Pa so me gladko zavrnilo, da v zakonu piše, če uporabljaš mobilni telefon, da moraš plačevati poln prispevek. /.../ Kaj lahko storim, da ne bi plačeval celotnega zneska, ker me vaš program res ne zanima.«

IZ ODGOVORA STROKOVNE SODELAVKE VARUHINJE

Da ne gledate RTV programov, ker ste nad njimi razočarani, ne more biti razlog odjave RTV-prispevka, ker obveznost plačevanja nima oblike pogodbe, od katere bi lahko ena ali druga stran odstopila ali se »odjavila«, temveč ima obliko davčne dajatve, ki jo predpisuje država. RTV Slovenija se temu plačilu (oziroma izterjavi) ne more izogniti, razen pri zakonsko predvidenih oprostitvah.

VI. SPLOŠNO

Pohvale novinarjem in RTV-vsebinam

»TVD 10. 3. 23: Pohvalim, da je bil novinar odločen, ko je postavil premierju Golobu vprašanje o finančnih transakcijah g. Martinu Berishaju, ko je bil Golob direktor Gen-i. Končno se je začelo odpirati. Kar je tudi prav. In videlo se je, da ga je Vesna Vukovič branila. Čestitam tem novinarjem, da bodo končno začeli raziskovati. Ustavno sodišče, na katerega se R. Golob sklicuje, naj v miru odloči, gre za pomembno zadevo vaše hiše. Referendum je bil samo propaganda. Pa več sodelovanja želim, na vseh področjih. In pozdravljam maše, prenos protestov ... Veliko oddaj rad gledam in poslušam.« (M. D.)

Mnenje in predlog za daljši oddaji Svetovalni servis in Tarča

»/.../ Še o Svetovalnem servisu bi povedal, ki ga rad poslušam že vsaj 5 let: imate zanimive, poučne vsebine. Vendar se začne ob 8.05, potem je še avizo, pa malo tega, malo onega, ob 8.30 so že poročila in ko je zanimiva tema in zanimiv gost, vedno zmanjka časa. Ljudje kličejo, pa je oddaje že konec. Pred dnevi je bila oddaja o upokojevanju, gost je bil direktor ZPIZ-a Papež, so ljudje klicali, je bilo zanimivo, pa je bilo konec. Je škoda, da sploh začnete tako oddajo, če zmanjka časa. Zakaj je v takih primerih ne bi podaljšali? Zadnjo oddajo v letu imate tako, da poslušalci kličejo vanjo in povejo, kaj želijo. In vsako leto predlagajo isto: da bi bila ta oddaja daljša, ne samo pol ure. Pa je še vedno enako.

Enako velja za Tarčo na TV: zakaj vabi v studio sedem gostov, če zanje zmanjka časa? Ali naj bo oddaja daljša ali naj povabijo manj gostov.

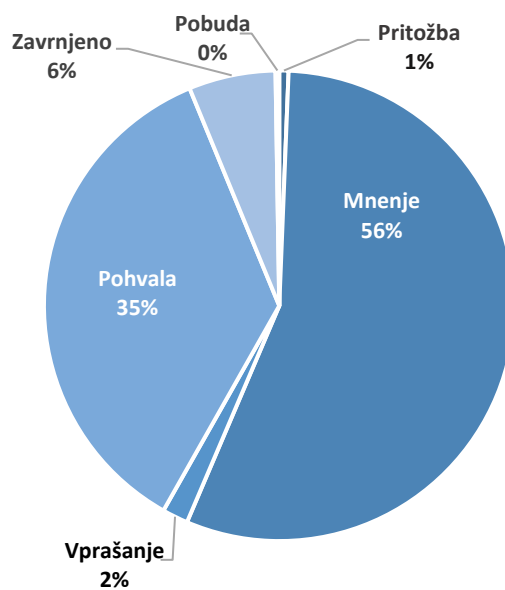
In še: v zadnji oddaji Ultrazvok je bilo o cepljenju. Zakaj teh oddaj niste vrteli prej? Zakaj šele zdaj, ko je vse mimo? Arena je bila na to temo zadnjič končno na TV.« (L. K.)

STATISTIKA

Naziv OE	MAREC 2023	FEBRUAR 2023	MAREC 2022
TELEVIZIJA SLOVENIJA			
SKUPAJ	650	94	776
Informativni program	620	54	713
Kulturno umetniški program	7	13	6
Razvedrilni program	3	9	9
Športni program	3	4	2
Program plus	0	0	3
Ostalo	17	14	43
REGIONALNI CENTER / TV program			
SKUPAJ	4	1	0
Televizija Koper	0	1	0
Televizija Maribor	4	0	0
RADIO SLOVENIJA			
SKUPAJ	11	5	30
Radio Prvi	8	3	19
Val 202	3	2	5
Ars	0	0	4
Koper	0	0	0
Radio Maribor	0	0	0
Radio SI	0	0	0
Ostalo	0	0	2
MMC			
SKUPAJ	27	20	43
Novinarske vsebine	8	8	15
Uporabniške vsebine	15	11	28
Storitve	4	1	0
PROGRAMI ZA NARODNOSTNI MANJŠINI			
SKUPAJ	3	0	4
TV Capodistria	0	0	0
Radio Capodistria	3	0	0
MMR	0	0	4
RTV SLOVENIJA			
SKUPAJ	92	61	211
Jezikovna kultura	5	3	6
Oglaševanje	6	3	4
Dostopnost in prilagojeni programi	3	6	6
RTV-prispevek	3	2	1
Tehnične zadeve	4	5	11
RTV SLO - splošno	8	12	51
Programski svet	0	0	3
Varuhinja	6	1	11
Ostalo	10	1	2
Zavrjnena obravnava	47	28	116
VSI ODZIVI	<u>787</u>	<u>181</u>	<u>1064</u>

Statistika po vrsti odziva

SKUPAJ	<u>787</u>
Pritožba	5
Mnenje	439
Vprašanje	14
Pohvala	280
Pobuda	2
Zavrjneno	47

SKUPAJ	<u>787</u>
Elektronska pošta	737
Spletni obrazec	21
Pismo	3
Telefon	26

